

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

අභියෝගාත්මක දේශීය සහ විදේශීය වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්ට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබඳ කර්මිත් වසර තුළ දී මූල්‍ය අංශය තවදුරටත් ප්‍රසාරණය විය. මෙම ප්‍රසාරණය හා සමගාමීව මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාවය සඳහා ඉවහල් වන නියාමන ක්‍රියාමාර්ග සහිත පසුබිමක් තුළ සැලකිය යුතු සාර්ව විචක්ෂණතා ගැටලු ඇති නොවන ලෙස මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගන්නා ලදී. බලපත්‍රලාභී බැංකු හා තැන්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවල සහ ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීමේ ආයතනවල වර්ධනය මූල්‍ය අංශයේ වර්ධනය තීව්‍ර කරන ලදී.

බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධනය සහ ද්‍රවශීලතාව වත්කම් අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයන්ට වඩා ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වා ගත් අතර, එම අංශයේ වත්කම් 2015 වසර හා සැසඳීමේ දී අඩු අනුපාතිකයකින් වුවද 2016 වසරේ දී ද වර්ධනය විය. තැන්පතුවල වර්ධනයන්ට සමගාමීව සිදුවූ ණය සහ අත්තිකාරම්වල වර්ධනය වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ වත්කම් ඉහළ යෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. තම විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා වන නිරාවරණ විචක්ෂණශීලී සීමාවන් තුළ කළමනාකරණය කිරීම පහසු කරවමින් බැංකු අංශයේ විදේශ විනිමය ණය ගැනුම්වල සිදු වූ අඩු වීමත් සමඟ වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය ගැනුම් පහත වැටුණි. වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ යන ලාභදායීත්ව දර්ශක මගින් පිළිබිඹු වූ බැංකු අංශයේ ඉහළ ලාභදායීත්වය සඳහා පොලී ආදායමේ ඉහළ යෑම ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය. වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය නිර්ණය කරනු ලබන

අක්‍රිය ණය අනුපාතය පසුගිය දශක දෙක තුළ වාර්තා කරන ලද පහළම අගය මෙම වසරේ දී වාර්තා කරන ලදී.

වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් පදනමෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. වත්කම්වල සිදු වූ මෙම වර්ධනයට දේශීය ණය ගැනුම් සහ තැන්පතු ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය. මෝටර් වාහන සඳහා දෙනු ලබන ණය සීමා කිරීමට ගනු ලැබූ සාර්ව විචක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2016 පළමු කාර්තුව තුළ දී ණය ලබා දීම්වල වර්ධනය මන්දගාමී වූ නමුත් වසරේ දෙවන භාගයේ දී අනෙකුත් ණය දීමේ ක්‍රියාකාරකම්වල සිදු වූ වර්ධනය හේතුවෙන් ණය දීම නැවත වැඩිවීමට පටන් ගැනුණි. මූල්‍ය තත්ත්වය අතින් දුර්වල බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කිහිපයක දක්නට ලැබූ අහිතකර තත්ත්වයන් යටතේ වුවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ද්‍රවශීලතාව, ප්‍රාග්ධනය සහ අක්‍රිය ණය අනුපාත හිතකර මට්ටම්වල පවත්වා ගෙන යන ලද අතර, එම අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ යන ලාභදායීත්ව දර්ශක මගින් පෙන්නුම් කළ පරිදි ලාභදායීත්වය ද වසර තුළ දී ඉහළ යන ලදී. රක්ෂණ අංශය, එහි වත්කම් සහ ලාභදායීත්වයට අදාළව වසර තුළ දී වර්ධනයක් වාර්තා කළ ද සම මට්ටමේ රටවල් හා සැසඳීමේ දී රක්ෂණ ව්‍යාප්තිය අඩු මට්ටමක පවතින බැවින් තවදුරටත් වර්ධනය විය යුතු තත්ත්වයක පවතී. සාමාජිකයින් සඳහා සැලකිය යුතු ප්‍රතිලාභ ලබාදෙමින්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල ඇතුළු ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීම් ආයතන ද, වසර තුළ දී හිතකර වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී.

8.1 සංඛ්‍යා සටහන
මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත වත්කම්

	2015 (අ)		2016 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය
බැංකු අංශය	9,503.7	68.8	10,575.8	68.7
මහ බැංකුව	1,426.2	10.3	1,529.2	9.9
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	6,974.3	50.5	7,843.3	51.0
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	1,103.2	8.0	1,203.2	7.8
තැන්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	1,044.2	7.6	1,246.7	8.1
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්	915.3	6.6	1,112.1	7.2
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු	117.6	0.9	122.2	0.8
සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති	11.3	0.1	12.4	0.1
විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	557.8	4.0	522.8	3.4
විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්	80.8	0.6	99.8	0.6
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් කොටස් තැරැව්කරුවන්	282.6	2.0	264.5	1.7
ඒකක භාර / ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම්	134.0	1.0	106.7	0.7
වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන් (අ)	42.2	0.3	30.8	0.2
ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්	8.3	0.1	11.0	0.1
ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීම් ආයතන	2,711.1	19.6	3,040.3	19.8
රක්ෂණ සමාගම්	453.6	3.3	503.1	3.3
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	1,664.9	12.0	1,841.5	12.0
සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	223.5	1.6	249.4	1.6
අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල්	323.0	2.3	398.6	2.6
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	46.1	0.3	47.7	0.3
එකතුව	13,816.7	100.0	15,385.7	100.0
(අ) සංශෝධිත මූල්‍යත්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව				
(ආ) තාවකාලික සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව				
(ඇ) ආයෝජන කළමනාකරුවන්, ආන්තික සැපයුම්කරුවන්, ප්‍රාරක්ෂකයින් සහ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන ඇතුළත් වේ.				
			කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල් මණ්ඩලය	
			ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය	
			ණය මහා සංගමය	
			ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව	
			ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය	
			ව්‍යවසාය ප්‍රාග්ධන සමාගම්	

දේශීය හා ගෝලීය ආර්ථික ප්‍රවණතාවයන්හි වෙනස්වීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර තුළ දේශීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ අඛණ්ඩ විචලනයන් සහිතව ක්‍රියාත්මක විය. දේශීය මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය වසර තුළ දී හිඟ තත්වයන් දක්වා ක්‍රමිකව පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කළ අතර, 2016 දෙසැම්බර් අවසානය වනවිට අතිරික්ත තත්වයන් දක්වා නැවත ළඟා විය. දේශීය වෙළෙඳපොළෙහි විදේශීය විනිමය සඳහා ඉල්ලුම ඉහළ යෑම, ආනයන හා බැඳුණු විදේශ විනිමය ඉල්ලුම ඉහළ යෑම සහ විදේශ ප්‍රාග්ධන ගලායෑම් ඉහළ යෑමෙන් ඇති වූ පීඩනය පිළිබිඹු කරමින් 2016 වසර තුළ දී එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව

ශ්‍රී ලංකා රුපියල තවදුරටත් අවප්‍රමාණය විය. දේශීය හා ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම හා විනිමය අනුපාතික අවප්‍රමාණය වීම් හමුවේ වසර තුළ දී දේශීය කොටස් වෙළෙඳපොළ කාර්යසාධනය මන්දගාමී විය. ජාතික ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධති, සුළු හා විශාල වටිනාකම්වලින් යුත් ගනුදෙනු කිසිදු ප්‍රධාන පද්ධතිමය අවදානමකින් තොරව කාර්යක්ෂමව පියවීම සඳහා සුමට, විශ්වසනීය හා සුරක්ෂිත යාන්ත්‍රණයක් ලෙස පහසුකම් සැපයීය. රටෙහි මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රසාරණයට සමගාමීව වසර තුළ දී ජාතික ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතිය මගින් හසුරුවනු ලැබූ ගනුදෙනුවල වටිනාකම හා පරිමාව ද ඉහළ යන ලදී.

මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවයට ඇති විය හැකි අවදානම් තත්ත්ව කාලෝචිතව විසඳීම සහතික කිරීම සඳහා මූල්‍ය අංශයට බලපවත්වන අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට වසර තුළ දී තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී. බැංකු, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ස්ථායීතාවය ඉලක්ක කරගනිමින් මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලද විවක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග, ප්‍රධාන වශයෙන් පරිගණක පද්ධති සුරක්ෂිතතාවය, විනිවිදභාවය වැඩිදියුණු කිරීම හා බාසල් III යටතේ වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා යනාදිය මූලික කර ගනු ලැබීය. මීට අමතරව, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන නියාමනය කිරීමේ අරමුණින් 2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනත නීතිගත කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් සඳහා අදාළ වන විවක්ෂණශීලී විධාන නිකුත් කළ අතර ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා ආයතන රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත රාජ්‍ය නොවන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන නියාමනය හා අධීක්ෂණය සඳහා බලපැවැත්වෙන මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. 2016 වසර තුළ දී, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් රක්ෂණ සමාගම්වල හිමිකාරත්වය, කොටස් ප්‍රාග්ධනය, රක්ෂණකරුවන් හා තැරැව්කරුවන් විසින් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පැමිණිලි හසුරුවීම සහ රක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවල නියම හා කොන්දේසි පරීක්ෂා කිරීමට යෝජිත රක්ෂිතයන් හට නිදහස් පිරික්සුම් කාලයක් ලබාදීම යන කරුණු සම්බන්ධයෙන් විධාන නිකුත් කරන ලදී.

8.2 බැංකු අංශයේ කාර්යසාධනය

බැංකු අංශයේ වත්කම් පදනම 2016 දෙසැම්බර් මස අවසන් වනවිට රුපියල් ට්‍රිලියන 9 ඉක්මවමින් වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 969 කින් එනම් සියයට 12.0 කින් වර්ධනය වූව ද, එකී වර්ධනය 2015 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 15.9 හා සැසඳීමේ අඩු අගයක් විය. රුපියල් බිලියන 825 ක ණය හා අත්තිකාරම්වල වර්ධනය,

වත්කම්වල ඉහළ යෑම සඳහා මූලිකවම බලපෑ අතර, ණය හා අත්තිකාරම්වල වර්ධනය සඳහා මූලික වශයෙන් අරමුදල් සම්පාදනය කරනු ලැබුවේ වසර තුළ දී සියයට 16.5 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ තැන්පතු මගිනි. බැංකු අංශයේ මුළු ණය ගැනීම්වල 2015 වසර තුළ සිදුවූ සියයට 21.4 ක වර්ධනය හා සසඳන කල, 2016 වසර තුළ දී සියයට 3.5 ක සෘණ වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් ට්‍රිලියන 1.7 ක් දක්වා අඩු විය. සමස්ත ණයවල මෙම අඩුවීම සඳහා මූලික වශයෙන් විදේශීය මුදලින් ගත් ණය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 319 කින් අඩුවීම බලපාන ලද අතර එය පසුගිය වසරේ පැවැති මුළු විදේශීය විනිමය ණය හා සසඳන කල සියයට 4.4 ක අඩුවීමකි. 2016 වසර සඳහා බැංකු අංශයේ ලාභය ඉහළ යාමක් වාර්තා වූ අතර, එය ප්‍රධාන වශයෙන් ශුද්ධ පොලී ආදායමේ ඉහළ යෑම නිසා සිදු විය. වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වයේ සිදුවූ වර්ධනය, වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය යන ලාභදායීත්ව දර්ශකවල ඉහළ යෑම මගින් පිළිබිඹු විය. බැංකු අංශය වසර තුළ දී විවික්ෂණශීලීව අවදානම් කළමනාකරණය කරමින්, ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් හා ප්‍රාග්ධනයක් අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා ලදී. වසර විස්සක් තුළ වාර්තා කරන ලද අවම අක්‍රීය ණය අනුපාතය වාර්තා කරමින් වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය වසර තුළ දී වැඩි දියුණු විය. මේ අතර, ඉහළ ගිය පොලී අනුපාත හේතුවෙන් ණය පොලී අනුපාත අවදානම සහ ප්‍රතිමිලකරණ අවදානම වැඩි විය. නව ශාඛා සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ස්ථාපිත කරමින් බැංකු අංශයේ මෙහෙයුම් කටයුතු වසර තුළ දී තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: 2016 වසර අවසානය වනවිට බැංකු අංශය බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 25 කින් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 7 කින් සමන්විත විය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු අතර විදේශීය බැංකු 12 ක් විය. බැංකු අංශය සිය ශාඛා ජාලය දිවයින පුරා ව්‍යාප්ත කරමින්, මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා ඇති ප්‍රවේශය වැඩි කිරීමෙන් වසර පුරා අඛණ්ඩව ආර්ථික කටයුතු සහ සංවර්ධනය සඳහා දායක විය. ඒ අනුව, කාර්යක්ෂම බැංකු සේවාවක් ලබාදීම සඳහා වසර තුළ දී නව බැංකු ශාඛා 70 ක් (සිසු ඉතුරුම් ඒකක නොමැතිව) සහ නව ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 366 ක් ස්ථාපනය කරමින් 2016 වසර අවසානය වනවිට සමස්ත බැංකු ශාඛා ප්‍රමාණය 6,659 ක් දක්වා සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව 3,843 ක් දක්වා වර්ධනය කර තිබුණි. වසර තුළ දී එක් දේශීය වාණිජ බැංකුවකට තම ශාඛාවක් මාලදිවයිනේ ස්ථාපිත කිරීමට ද, තවත් දේශීය වාණිජ බැංකුවකට තම ශාඛාවක් බංග්ලාදේශයේ ස්ථාපිත

**8.2 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු සහ බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තිය**

වර්ගීකරණය	2015	2016
	අවසානයට අවසානයට (අ)	(ආ)
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව	25	25
දේශීය බැංකු	13	13
විදේශීය බැංකු	12	12
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ඒකක ශාඛා (අ)	5,795	5,854
දේශීය බැංකු	2,925	2,984
විදේශීය බැංකු	2,705	2,763
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	220	221
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	2,870	2,870
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	3,188	3,523
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව	7	7
ජාතික මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	1	1
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	1	1
නිවාස ණය ආයතන	2	2
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	3	3
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ඒකක ශාඛා (අ)	799	805
දේශීය බැංකු	624	630
ජාතික මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	255	255
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	223	228
නිවාස ණය ආයතන	57	57
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	89	90
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	175	175
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	289	320
මුළු බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	6,594	6,659

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කිරීමට සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා උප සමාගමක් මියන්මාරයේ ස්ථාපිත කිරීමට ද අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී.

(ආ) වත්කම්: බැංකු පද්ධතියේ වත්කම් කළඹ 2016 වසර තුළ තවදුරටත් ප්‍රසාරණය වූ අතර, වසර අග වනවිට එය රුපියල් ට්‍රිලියන 9 ක් විය. සමස්ත වත්කම් කළඹ ප්‍රධාන වශයෙන් ණය හා අත්තිකාරම්වලින් සමන්විත වූ අතර, එය බැංකු පද්ධතියේ වත්කම්වලින් සියයට 61.2 ක අගයක් ගනු ලැබීය. ඒ අනුව, 2016 වසරේ සමස්ත වත්කම් කළඹෙහි වැඩිවීමට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ, 2015 වසරේ ණය කළඹෙහි වූ සියයට 21.1 (රුපියල් බිලියන 821) ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ ණය කළඹෙහි වූ සියයට 17.5 (රුපියල් බිලියන 825) ක වර්ධනයයි. බැංකු අංශය විසින් ආර්ථිකයෙහි සියලුම ප්‍රධාන අංශ ආවරණය වන පරිදි ණය හා අත්තිකාරම් ලබා දී තිබිණි. බැංකු අංශයේ ණය කළඹෙහි වැඩිවීමට සියයට 91.8 ක් පමණ දායක වූයේ රුපියල් ණයවල වැඩිවීමයි. මෙම වසරේ උකස් ණය කළඹෙහි අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, කල්බදු පහසුකම් කළඹ 2015 වසරේ වර්ධනය වූ රුපියල් බිලියන

8.3 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2015 (අ)		2016 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2015 (අ)	2016 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම්	4,715.3	58.4	5,540.8	61.2	21.1	17.5
ආයෝජන	2,347.6	29.1	2,270.5	25.1	21.8	-3.3
වෙනත් (ඇ)	1,014.6	12.6	1,235.3	13.7	-11.8	21.8
වගකීම්						
තැන්පතු	5,403.1	66.9	6,295.6	69.6	15.3	16.5
ණය ගැනුම්	1,758.4	21.8	1,696.4	18.8	21.4	-3.5
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	636.7	7.9	707.3	7.8	12.0	11.1
වෙනත්	279.2	3.5	347.3	3.8	3.9	24.4
මුළු වත්කම්/වගකීම්	8,077.5	100.0	9,046.6	100.0	15.9	12.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ඇ) මුදල් හා බැංකු ශේෂයන්, ස්ථාපනයන්, ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර වත්කම් ඇතුළත් වේ.

81.1 (සියයට 52.9) ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ සුළු වශයෙන් රුපියල් බිලියන 7.8 කින් (සියයට 3.3 කින්) වැඩි විය. බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් මෝටර් රථවාහන මිලදී ගැනීම සඳහා ලබාදෙන ණය හා අත්තිකාරම් සඳහා ක්‍රියාත්මක කරන ලද ණය වටිනාකම් අනුපාතය, කල්බදු පහසුකම්වල සිදු වූ අඩු වර්ධනය සඳහා බලපාන ලදී. මේ අතර, 2016 වසරේ දී ආයෝජන කළඹ මුළු වත්කම් කළඹෙන් සියයට 25.1 ක් දක්වා අඩු වූ අතර, එය 2015 වසරේ වූ සියයට 21.8 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයට සාපේක්ෂව සියයට 3.3 ක සෘණ වර්ධනයක් විය.

(ඇ) වගකීම්: වත්කම් කළඹ ප්‍රධාන වශයෙන් මූල්‍යයනය කරන ලද්දේ තැන්පතු මගින් වූ අතර, එහි ප්‍රමාණය බැංකු අංශයේ සමස්ත වගකීම්වලින් සියයට 69.6 ක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු අංශයෙහි තැන්පතු පදනම ඉහළ යාමට කාලීන රුපියල් තැන්පතුවල වර්ධනය හේතු විය. කාලීන තැන්පතු, පසුගිය වසරේ වාර්තා කළ සියයට 13.9 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 2016 වර්ෂයේදී සියයට 23.8 ක වර්ධනයක් පෙන්වීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, කාලීන තැන්පතුවල ආයතනික සමස්ත තැන්පතුවල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2015 වර්ෂයේ දී වූ සියයට 57.0 සිට 2016 වර්ෂයේදී සියයට 60.6 දක්වා වර්ධනය විය. මේ අතර, ඉතුරුම් හා ජංගම තැන්පතුවල වර්ධනය, 2015 වර්ෂයේදී පිළිවෙලින් සියයට 18.3 සහ සියයට 17.2 ක් වූ අතර, ඒ හා සැසඳීමේදී 2016 වර්ෂයේදී පිළිවෙලින් සියයට 7.4 ක සහ සියයට 7.3 ක අඩු වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරන ලදී. කාලීන තැන්පතුවල සිදු වූ වර්ධනය සඳහා වසර තුළ දී පොලී අනුපාතවල සිදු වූ ඉහළ යෑම හේතු විය. ජංගම ගිණුම් සහ ඉතුරුම් ගිණුම් අනුපාතය, 2015 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 40.3 සිට 2016 වර්ෂයේදී

8.4 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ තැන්පතු සංයුතිය

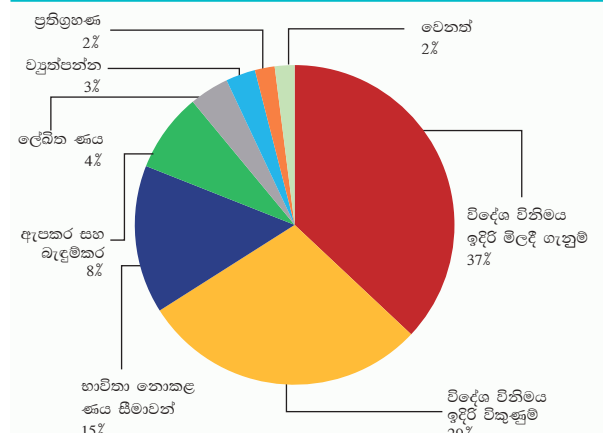
අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2015 (අ)	2016 (ආ)	2015 (අ)	2016 (ආ)
ඉල්ලුම් තැන්පතු	446.4	479.2	8.3	7.6
ඉතුරුම් තැන්පතු	1,729.6	1,858.1	32.0	29.5
ස්ථාවර තැන්පතු	3,079.5	3,812.4	57.0	60.6
වෙනත් තැන්පතු	147.6	145.8	2.7	2.3
මුළු තැන්පතු	5,403.1	6,295.6	100.0	100.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සියයට 37.1 ක් දක්වා අඩු විය. විදේශ ණය ගැනීම් රුපියල් බිලියන 47.8 කින් සහ රුපියල් ණය ගැනීම් රුපියල් බිලියන 14.2 කින් අඩුවීම නිසා බැංකු අංශයෙහි සමස්ත ණය ගැනීම් සියයට 3.5 ක සෘණ වර්ධනයක් පෙන්වීය. බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය ගැනීම් සඳහා ඉහළම ආයතනික සියයට 60.7 ක් වූ විදේශීය මුදලින් සිදු කළ ණය ගැනීම් මගින් සපයන ලදී.

(ආ) ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණ: භාවිතා නොකළ ණය සීමාවන්, ඉදිරි මිලදී ගැනුම් සහ ඉදිරි විකුණුම් ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, වර්ෂය තුළ දී ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණ රුපියල් බිලියන 7,158 දක්වා රුපියල් බිලියන 3,794 කින්, එනම් දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි අගයකින් ඉහළ ගියේය. ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණවලින් සියයට 81.3 ක් විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම් (සියයට 37.2), විදේශ විනිමය විකුණුම් (සියයට 29.1) සහ භාවිතා නොකළ ණය සීමාවන් (සියයට 15.0) යන අංශයන්ගෙන් සමන්විත වූ අතර, ඉතිරිය ඇපකර හා බැඳුම්කර, ලේඛිත ණය, ප්‍රතිග්‍රහණ, ව්‍යුත්පන්නවලින් සමන්විත විය.

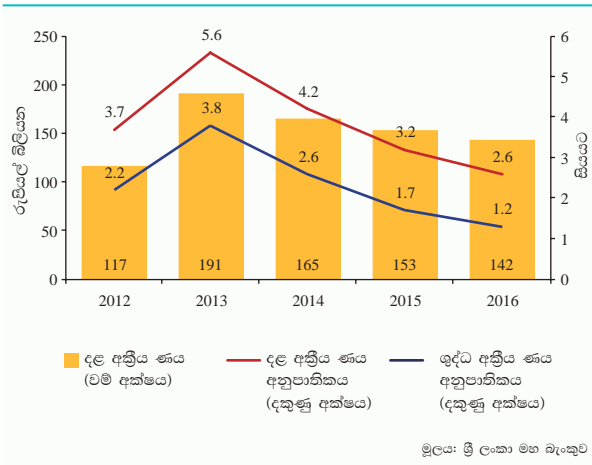
8.1 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතම (2016 අවසානයට)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.2 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බැංකු අංශයේ අවදානම

(අ) ණය අවදානම: ඉහළ ගිය ණය සහ බැංකුවල ණය කළඹෙහි වූ ප්‍රසාරණය හේතුවෙන් අවදානම මත බර තැබූ ණය වත්කම් ප්‍රමාණය වර්ෂය තුළ දී ඉහළ ගියේය. බැංකු විසින් ණය අයකර ගැනීම සඳහා අනුගමනය කරන ලද දැඩි ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් වර්ෂය අවසානය වනවිට ණයවල ගුණාත්මකභාවය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වර්ධනය විය. රුපියල් බිලියන 10.6 කින් අක්‍රීය ණය පහළ යාම හේතුවෙන්, 2015 වර්ෂයේ දී සියයට 3.2 ක්ව පැවති දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය, 2016 වර්ෂයේදී සියයට 2.6 ක් දක්වා තවදුරටත් අඩු විය. විශේෂිත වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතය සියයට 52.1 ක් ලෙස වාර්තා කරමින් අක්‍රීය ණය මත වූ විශේෂිත වෙන්කිරීම් ඉහළ ගිය අතර, එය මුළු වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 6.9 කින් ඉහළ යෑමට හේතු විය.

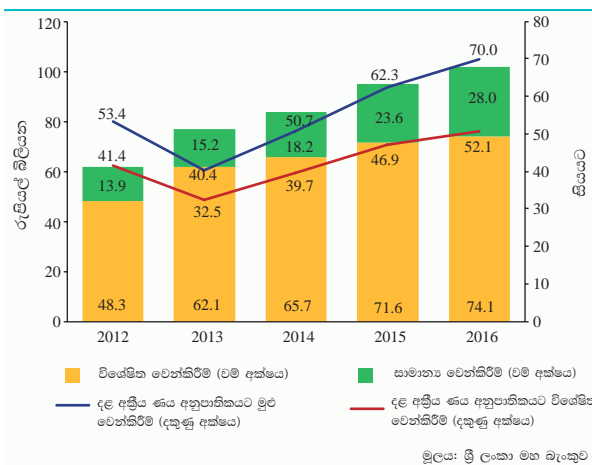
විවිධාංගීකරණයට ලක්වූ ණය කළඹක් පැවති අතර, සමස්ත ණයවලින් සියයට 50 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ඉදිකිරීම් (සියයට 17.8), වෙළෙඳ (සියයට 14.0), නිෂ්පාදන (සියයට 10.7) සහ කෘෂිකාර්මික හා ධීවර (සියයට 9.0) යන අංශ සඳහා ලබා දී තිබුණි.

(ආ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: විදේශ විනිමය අවදානම සඳහා වන ප්‍රාග්ධන වෙන්කිරීම්වල ඉහළ යාම නිසා වෙළෙඳපොළ අවදානමට අදාළ අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් අගය 2015 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 125 ක සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 144 ක් දක්වා වැඩි විය.

පොලී අනුපාත: වසර තුළ වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතය ඉහළ යාම නිසා බැංකු අංශයේ ප්‍රතිමිලකරණ අවදානම ඉහළ යන ලදී. විචල්‍යතාව වන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර පොලී අනුපාත මධ්‍යයේ වුවද, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර විකිණීම මගින් රුපියල් බිලියන 3.2 ක ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ලාභයක් බැංකු අංශය විසින් වසර තුළ දී වාර්තා කරන ලදී. තවද, වර්ෂයක් දක්වා සමුච්චිත අනුපාත සංවේදී පරතරය, එනම් වර්ෂයක් දක්වා බැංකු අංශයේ පොලී අනුපාතිකවලට සංවේදී වත්කම් සහ වගකීම් අතර පරතරය, වර්ෂයක් දක්වා බැංකු අංශයේ පොලී අනුපාතිකවලට සංවේදී වත්කම්වලට දක්වන අනුපාතිකය, 2015 වසරේ පැවති සෘණ සියයට 17.3 සිට 2016 වසරේ අවසානය වනවිට සෘණ සියයට 33.7 දක්වා පුළුල් විය.

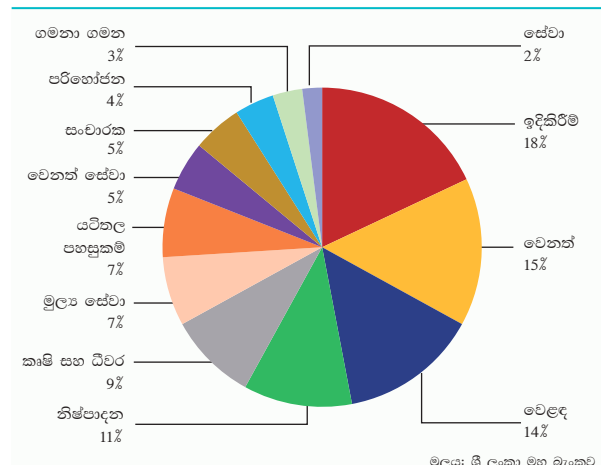
කොටස් මිල ගණන්: බැංකු අංශය කොටස් වෙළෙඳපොළේ ලැයිස්තුගත කොටස්වල කළ ආයෝජන රුපියල් බිලියන 22.1 ක අඩු මට්ටමක පැවතීම නිසා කොටස් වෙළෙඳපොළ අවදානම අඩු

8.3 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම්

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.4 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ණය සංයුතියෙහි ආංශික දායකත්වය (2016 අවසානයට)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.5 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය

අයිතමය	2015 (අ)		2016 (ආ)		වෙනස (රු. බිලියන)	
	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	2015 (අ)	2016 (ආ)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	683.1	28.1	506.6	20.5	105.5	-176.5
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	680.5	28.0	843.0	34.2	-111.6	162.6
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	463.1	19.1	451.7	18.3	72.8	-11.4
මුදල්	116.1	4.8	122.0	4.9	18.8	5.9
ඉල්ලුම් තැන්පතු	141.8	5.8	114.8	4.7	35.4	-27.0
බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	229.0	9.4	322.2	13.1	41.4	93.2
වෙනත්	113.3	4.7	105.6	4.3	22.7	-7.7
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	2,426.9	100.0	2,465.9	100.0	185.0	39.0

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

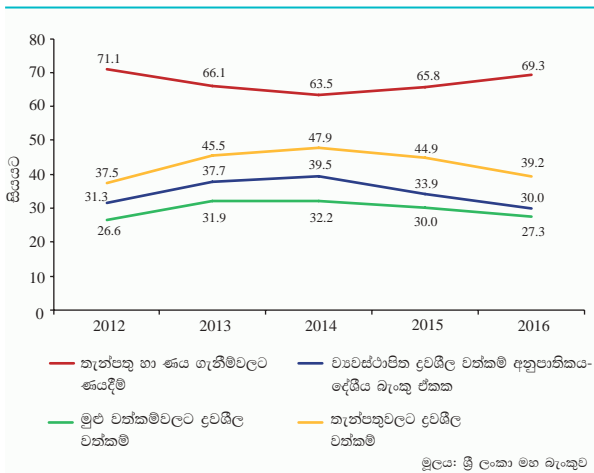
මට්ටමක පැවතිණි. මෙම අනාවරණ බැංකු අංශයේ මුළු ආයෝජන සහ මුළු වත්කම්වලින් පිළිවෙලින් සියයට 1.4 ක් සහ සියයට 0.4 ක් විය.

විනිමය අනුපාතික අවදානම: වසර තුළ විදේශ මුදලින් ලබාගත් ණය අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණ ද, විදේශ මුදල් තැන්පතු ඉහළ යාම නිසා බැංකු අංශයේ විදේශ විනිමය අවදානම වසර තුළ ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබුණි. බැංකු අංශයේ විදේශීය මුදලින් රැස් කරන ලද වත්කම්වල ප්‍රමාණය, විදේශීය මුදලින් රැස් කරන ලද වගකීම්වලට වඩා රුපියල් බිලියන 16.4 කින් වැඩි විය. 2016 වසර අවසානයේ සමස්ත බැංකු අංශයේ අතිරික්ත විදේශ විනිමය අනාවරණය, එහි නියාමන ප්‍රාග්ධනයේ සහ ශේෂ පත්‍ර වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙලින් සියයට 2.1 සහ සියයට 0.2 ක් ලෙස වාර්තා විය. තවද, එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල අවප්‍රමාණය වීම

නිසා බැංකු අංශය 2016 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 12.3 ක ලාභයක් වාර්තා කළේය.

(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: ණය සඳහා වූ ඉහළ ඉල්ලුම මධ්‍යයේ වුවද, බැංකු අංශය 2016 වසර තුළ දී අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයක් පවත්වා ගන්නා ලදී. දේශීය බැංකු අංශයේ හා අක්වෙරළ බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 30.0 ක් සහ සියයට 35.3 ක් ලෙස ඉහළ අගයක් වාර්තා කරමින් ඒවාට අදාළ අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා මට්ටම් අනුපාතිකවලට වඩා ඉහළ අගයක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. කෙසේ වුවද, දේශීය බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය, ඉහළ ණය දීම හේතුවෙන් පදනම් අංක 400 කින් පහළ ගියේය. ඒ අනුව, ණය සහ තැන්පතු අතර අනුපාතිකය 2015 වසරේ දී පැවැති සියයට 87.3 සිට 2016 වසර අවසානයේ දී සියයට 88.0 ක් දක්වා වර්ධනය විය.

8.5 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාතික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

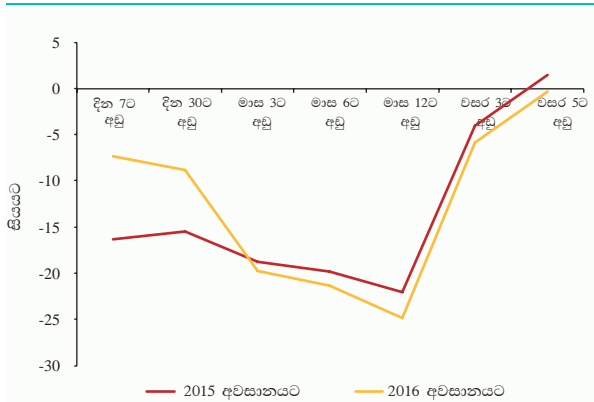
වසර තුළ ද්‍රවශීල වත්කම් හා සමස්ත වත්කම් අතර අනුපාතය සහ ද්‍රවශීල වත්කම් හා තැන්පතු අතර අනුපාතය පිළිවෙලින් පදනම් අංක 280 කින් සහ පදනම් අංක 575 කින් පහළ යන ලදී. බැංකු අංශයේ සමස්ත ද්‍රවශීල වත්කම් රුපියල් බිලියන 2,466 ක් වූ අතර, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර හා බැංකු ගිණුම්වල ශේෂ සමස්ත ද්‍රවශීල වත්කම්වලින් සියයට 86.1 කට දායක විය.

බැංකු අංශයේ සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමුච්චිත පරිණත කාල පරතරය, මාස 3 ට අඩු පරිණත කාලයක් සඳහා පහළ ගිය අතර, මාස 3 ට වැඩි සහ මාස 12 ට අඩු පරිණත කාලයක් සඳහා පුළුල්

8.6 රූප සටහන

සමුච්චිත පරිණත කාලය බැංකු අංශයේ සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විස. රුපියල් ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සහ සියලු විනිමය අවශ්‍යතා සඳහා බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයන් පිළිවෙලින් සියයට 199.2 ක් සහ සියයට 152.8 ක් වූ අතර එය 2016 වසර අවසාන වන විට පැවතිය යුතු අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය වන සියයට 70.0 කට වඩා ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවැතිණි.

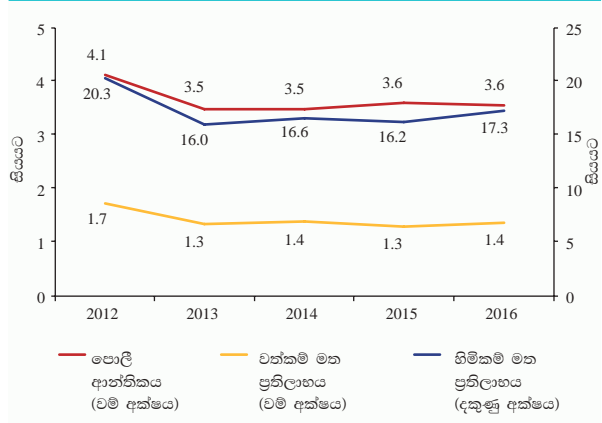
ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධන සම්පත්

(අ) ලාභදායීත්වය: පොලී වියදම සියයට 39.4 කින් වර්ධනය වීම හේතුවෙන් 2015 වසරට සාපේක්ෂව බැංකු අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම අඩු වර්ධන වේගයක් පෙන්නුම් කරමින් 2016 වසරේ දී සියයට 14.4 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද, සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගත් කල ශුද්ධ පොලී ආදායම 2016 වසරේ දී සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. වසර තුළ දී විදේශ විනිමය ආදායමේ වර්ධනය සෘණ අගයක් පෙන්නුම් කළ ද පොලී නොවන ආදායම සියයට 6 කින් පමණ වර්ධනය විය.

සේවක පිරිවැය ඉහළ යාම හේතුවෙන් පොලී නොවන වියදම ද සියයට 10.6 ක සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වැඩි විය. බැංකු අංශයේ බදු පසු ලාභය රුපියල් බිලියන 116 ක් වූ අතර එය සියයට 19.5 කින් වර්ධනය වී ඇත. හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය පදනම් අංක 110 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් මෙම වසර තුළ දී සියයට 17.3 ක ප්‍රතිශතයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වුවද, 2015 වසරේ දී සියයට 1.3 ක් වූ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය, 2016 වසර තුළ දී සියයට 1.4 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් වැඩි විය. පොලී ආන්තිකය සියයට 3.6 ක නොවෙනස් මට්ටමක පැවතිණි. 2015 වසරේ දී සියයට 73.1 ක් ව පැවැති ආදායම් මත වූ පිරිවැය අනුපාතය 2016 වසර

8.7 රූප සටහන

බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

තුළ දී සියයට 75.6 දක්වා පිරිහීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මේ අතර, මෙහෙයුම් වියදමට සේවක පිරිවැය දක්වන අනුපාතය පහළ යෑම හේතුවෙන් කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය එනම්, පොලී නොවන වියදම මුළු ආදායමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වන අනුපාතය පදනම් අංක 164 කින් වර්ධනය විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: ඕනෑම ආකාරයක අහිතකර කම්පනයන්ගෙන් ඇති විය හැකි අවදානම් අවශෝෂණය කර ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ නංවා ගනිමින්, මෙම වසර තුළ දී තිරසාර ප්‍රාග්ධන මට්ටමක් පවත්වාගෙන යාමට බැංකු අංශය සමත් විය. එමෙන්ම, බැංකුවල ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයන් අඩුවන උපතතියක් පෙන්නුම් කළ ද, ඒවා අවම නියාමන අවශ්‍යතා මට්ටමට වඩා ඉහළින් පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. 2016 වර්ෂය සඳහා තක්සේරු

8.6 සංඛ්‍යා සටහන

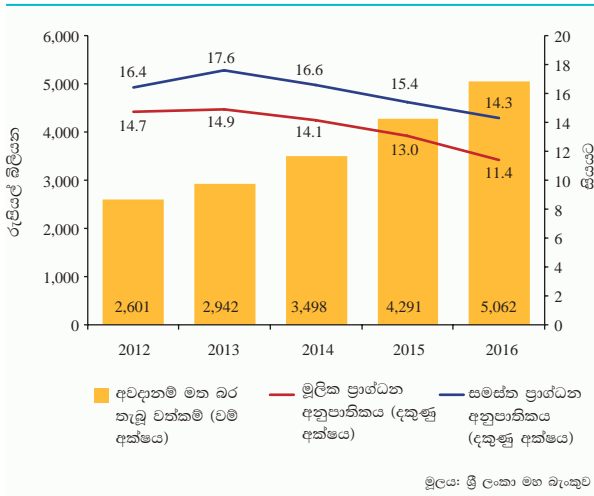
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය

අයිතමය	2015 (අ)		2016 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
ශුද්ධ පොලී ආදායම	265.8	3.6	304.1	3.6
පොලී ආදායම	590.9	7.9	757.4	8.9
පොලී වියදම	325.1	4.3	453.2	5.3
පොලී නොවන ආදායම	97.5	1.3	102.9	1.2
විදේශීය හුවමාරු ආදායම	27.5	0.4	26.0	0.3
පොලී නොවන වියදම	178.4	2.4	197.3	2.3
සේවක පිරිවැය	89.3	1.2	98.3	1.2
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම්	18.7	0.3	11.1	0.1
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ අගය මත බදු අඩු කළ පසු)	139.9	1.9	164.3	1.9
බදු පසු ලාභය	97.0	1.3	116.0	1.4

(අ) සංශෝධන මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

8.8 රජය සටහන
බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව

කරන ලද ලාභය ද ඇතුළත් කිරීමෙන් පසු මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය (CAR) සහ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2016 දෙසැම්බර් මස අවසානය වනවිට පිළිවෙලින් සියයට 11.4 ක් හා සියයට 14.3 ක් විය. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් හා දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත වන නියාමන ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 80 කට ආසන්නව පැවැත්වීමේ පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයයි. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය මූලික වශයෙන් කොටස් ප්‍රාග්ධනය, රඳවාගත් ලාභ සහ පොදු හා අනෙකුත් සංචිතයන්ගෙන් සමන්විත විය. දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් ආසන්න වශයෙන් සියයට 85.8 ක ප්‍රමාණයක් උපකාරක ණයවලින් සමන්විත වූ

8.7 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2015 (අ)	2016 (ආ)	2015 (අ)	2016 (ආ)
ප්‍රථම ස්ථරය	560.0	578.6	100.0	100.0
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	165.7	185.4	29.6	32.0
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	34.3	34.2	6.1	5.9
නොබෙදු ලාභ	216.7	199.8	38.7	34.5
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	166.9	167.2	29.8	28.9
වෙනත්	0.6	16.8	0.1	2.9
නියාමක ගැලපීම්	-24.2	-24.8	-4.3	-4.3
දෙවන ස්ථරය	101.3	145.0	100.0	100.0
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	13.9	13.9	13.7	9.6
උපකාරක ණය	83.1	124.4	82.0	85.8
පොදු වෙන්කිරීම් සහ වෙනත්	20.1	24.0	19.9	16.5
නියාමක ගැලපීම්	-15.8	-17.3	-15.5	-11.9
සමස්ත ප්‍රාග්ධන පදනම	661.3	723.6		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

අතර, සියයට 9.6 ක ප්‍රමාණයක් නියෝජනය කරනු ලැබුවේ ස්ථාවර වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමෙන් ලද සංචිතයන්ය. මෙම වසර තුළ දී බැංකු විසින් ක්‍රියාකාරී ලෙස ණයකර නිකුත් කිරීමෙන් සහ අභ්‍යන්තරකව උත්පාදනය කරන ලද ආදායමෙන් කොටසක් නොබෙදා රඳවා ගැනීමෙන් නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව ප්‍රාග්ධනය තිරසාර මට්ටමක රඳවා ගැනීම නිසා බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන මට්ටම තවදුරටත් ශක්තිමත් විය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන කටයුතුවල ප්‍රගතිය

බැංකු අංශයෙහි සුරක්ෂිතභාවය හා ශක්තිමත්භාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ එමගින් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව මහජනතාවගේ විශ්වාසය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකුවල නියාමන හා අධීක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පියවර ගන්නා ලදී. මේ අනුව, පරිගණක පද්ධති ආරක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් වන අවදානම වැඩිවීම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2016 ජනවාරි 25 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකුවල සිදුවන පරිගණක පද්ධති අවදානම් සිද්ධි, ඒවා හඳුනාගෙන වැඩකරන දිනක් තුළ සහ සෑම කාර්තුවක් අවසානයේ සිට දින 15 ක් ඇතුළත වාර්තා කිරීම සඳහා නව චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. බැංකු මගින් පාරිභෝගිකයන් වෙත අනාවරණය කරනු ලබන තොරතුරු වඩාත් පුළුල් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් “ලංකා සෙට්ල්” (LankaSettle) පද්ධතිය, ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPs) සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීමේ පොදු යාන්ත්‍රණය (CEFTs) හරහා සිදුකෙරෙන අරමුදල් හුවමාරු කිරීම් සඳහා පාරිභෝගිකයන්ගෙන් අයකර ගන්නා සේවා ගාස්තු සියලුම බැංකු ශාඛා සහ බැංකු වෙබ් අඩවිවල ප්‍රදර්ශනය කිරීම අනිවාර්ය කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2016 පෙබරවාරි මස 10 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි නව චක්‍රලේඛයක් 2016 පෙබරවාරි මස 01 වැනි දින නිකුත් කරන ලදී. මෙලෙස ප්‍රදර්ශනය කරන සියලුම ගාස්තු මහ බැංකුව විසින් කලින් නිර්ණය කළ සහ දැනුම්දුන් ගාස්තු විය යුතු වේ.

ද්විතීයික වෙළෙඳපොල තුළ රජයේ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා එම ගනුදෙනුවල පාරදායකභාවය වර්ධනය කිරීම සහ මිල අනාවරණය අරමුණු කරගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්

විශේෂ සටහන 10

බැංකුවල ඔරොත්තුදීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රාග්ධන නියාමනයන් සවිමත් කිරීම

1. හැඳින්වීම

2008-2010 කාලවකවානුව තුළ පැන නැගුණු ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය, මූල්‍ය නියාමකයන් හට මූල්‍ය ආයතනයන්හි සුරක්ෂිතතාවය සහ අඛණ්ඩතාවය තහවුරු කිරීම සඳහා පවත්නා නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමටත්, නව රෙගුලාසි හඳුන්වාදීමටත් යොමු කෙරිණි. බැංකු මගින් සිදුකරන ලද උප-ප්‍රමුඛ උකස් ණය (Sub-prime Mortgages) සුරැකුම්කරණය (Securitized) නිසා ශේෂ පත්‍රය තුළ හා ඉන් පරිබාහිරව ගොඩනැගුණු අධික අවදානම තුළින් ඇති වූ අධික අලාභයන් හේතුකොට ගෙන බැංකුවල ප්‍රාග්ධනය සීඝ්‍රයෙන් හීන විය. “අසමත් වීමට නොහැකි තරම් විශාල” යැයි වෙළෙඳපොළ විසින් සලකනු ලබන කීර්තීමත් හා විශාල වත්කම් අගයන් සහිත ලොව පුරා වූ මූල්‍ය ආයතන රාශියක්ම මේ නිසා දරුණු ලෙස බලපෑමට ලක්විය. ඒ අනුව, වෙනත් මූල්‍ය ආයතන විසින් අත්පත් කර ගැනීම හෝ ඒකාබද්ධ කිරීම, රජයට පවරා ගැනීම, බාහිර පාර්ශව විසින් බෙරා ගැනීම (Bail-out) ඇතුළු විවිධ ක්‍රම මගින් සමහර විශාල ආයතන පැවති අර්බුද තත්ත්වයෙන් ගලවා ගනු ලැබූ අතර සමහරක් මූල්‍ය ආයතන බුන්වත් බව (Insolvent) ප්‍රකාශයට පත්කිරීම හෝ ඇවර (Liquidate) කිරීම සිදුකරන ලදී. මෙවැනි ප්‍රතිවිපාක හේතුවෙන් ලොව පුරා මූල්‍ය නියාමකයන්ට බැංකුවල ප්‍රාග්ධන මට්ටම්වල ගුණාත්මකභාවය සහ ප්‍රමාණය වැඩි දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නගින ලදී. මේ අනුව බැංකුවල අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ඉහළ දැමීමත්, එම අවශ්‍යතා අලාභ අවශෝෂණය කිරීමේ වැඩි හැකියාවක් ඇති සාමාන්‍ය කොටස්, කොටස් අධි මිල සහ රඳවාගත් ඉපැයුම් වැනි ප්‍රාග්ධන සංරචක මගින් පූර්ණය කිරීමටත් අවධානය යොමුකරන ලදී.

2. ප්‍රාග්ධනය සම්බන්ධ නියාමනයන්ගේ විකාශනය - බාසල් ප්‍රාග්ධන සම්මුතිය

2.1 බාසල් හි පිහිටි ජාත්‍යන්තර පියවීම් බැංකුව (Bank for International Settlements) මූලස්ථානය කොටගත් බැංකු අධිකෂණය පිළිබඳ බාසල් කමිටුව විසින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා නියාමන පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් මාලාවක් හඳුන්වාදුන් අතර මේවා බාසල් සම්මුතීන් නමින් හැඳින්වේ. මෙහි ප්‍රථම අදියර (බාසල් I), 1988 වසරේ දී හඳුන්වාදුන් අතර මේ යටතේ සියලුම බැංකු තමන්ගේ අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 8 ක අවම ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයක් පවත්වාගෙන යෑමට නිර්දේශ කරන ලදී. මෙහි දෙවන අදියර ලෙස 2004 වසරේ දී බාසල් II සම්මුතීන් හඳුන්වාදුන් අතර එය ආධාරක තුනකින් එනම්, අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා, අධිකෂණ විමසුම් ක්‍රියාවලිය සහ වෙළෙඳපොළ විනය යන අංගවලින් සමන්විත විය.

2.2 ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයට ප්‍රතිචාර දක්වමින් බාසල් II යටතේ හඳුන්වාදුන් ආධාරක ත්‍රිත්වය තවදුරටත් පුළුල් කරමින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා රාමුව සවිබල ගැන්වීම සඳහා නව සංරචක කිහිපයක් සමඟින් වැඩි දියුණු කළ ගෝලීය ප්‍රමිතීන් (බාසල් III) 2010 දෙසැම්බර් මසදී හඳුන්වා දෙන ලදී.

මෙම ප්‍රමිතීන් මගින් ගුණාත්මක ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැංවීම, රටවල්/කලාප අතර පවතින ප්‍රාග්ධන නිර්වචනයන්ගේ විෂමතා ඉවත් කිරීම සහ ප්‍රාග්ධනයේ ගුණාත්මකභාවය සංසන්දනය සහ තක්සේරු කිරීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වන අනාවරණ අවශ්‍යතා වැඩි දියුණු කිරීමට අවධානය යොමුකර ඇත. බාසල් III අවශ්‍යතා 2013 ජනවාරි මස 01 වන දින සිට අදියරෙන් අදියර ක්‍රියාවට නැංවීම ආරම්භ කරන ලදී.

3. බාසල් ප්‍රාග්ධන සම්මුතියේ මූලිකාංග

3.1 ප්‍රාග්ධන නිර්වචනය

බාසල් නියාමනයන් මගින් ප්‍රාග්ධනයේ අඩංගු විය යුතු මූලික අංග නිර්ණය කර ඇති අතර, ඒවා නම්,

- (i) පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය (Tier I Capital) - අඛණ්ඩ පැවැත්ම සඳහා වූ ප්‍රාග්ධනය (Going Concern Capital)
 - පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය (Common Equity Tier I Capital)
 - පළමු පෙළ අතිරේක ප්‍රාග්ධනය
- (ii) දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනය (Tier II Capital) - අඛණ්ඩ පැවැත්ම සඳහා නොවන ප්‍රාග්ධනය (Gone Concern Capital)

බාසල් කමිටුව විසින් මෙම ප්‍රාග්ධනයන් ඉහත සඳහන් ඒ ඒ ප්‍රාග්ධන කාණ්ඩයන් සඳහා ඇතුළත් කිරීමට අදාළ නිර්ණායකයන් ඉදිරිපත් කර ඇත. තවද, මෙම ප්‍රාග්ධන සංරචකයන් පහත දැක්වෙන පරිදි අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම ද අනිවාර්ය වේ.

- පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් අවම වශයෙන් සියයට 4.5
- පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 6.0
- මුළු ප්‍රාග්ධනය (පළමු සහ දෙවන පෙළ) අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 8.0

3.2 අභ්‍යන්තර පාර්ශව විසින් මුදවා ගැනීම සඳහා වන ප්‍රතිපාදන (Bail-in Provision)

බාසල් කමිටුව විසින් අභ්‍යන්තර පාර්ශවයන් විසින් මුදවා ගැනීම සඳහා වන නියාමනයන් හඳුන්වාදුන්

අතර එමගින් අර්බුද තත්වයන්හිදී අදාළ බැංකු මුදවා ගැනීම් සඳහා බාහිර පාර්ශවයන්ගේ මැදිහත්වීම්වලට ප්‍රථමයෙන් බැංකුවේ ණය හිමියන්හට ඊට සහභාගිවීමට අවස්ථාව ලබාදීම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙහිදී මූල්‍ය ආයතනයක් තවදුරටත් පවත්වාගෙන යාමට නොහැකි අවස්ථාවකදී (Point of non-viability) නියාමකයාගේ අභිමතය පරිදි අතිරේක පළමු පෙළ සහ දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයේ ඇතුළත් යටත් ණයකර (Subordinated Debentures) කොටස් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි වේ. මෙම මූල්‍ය උපකරණ නියාමන ප්‍රාග්ධනයට ඇතුළත් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට නම් ඒවා පරිවර්තනය (Convertibility) සහිතව නිකුත් කර තිබීම අනිවාර්ය වේ. එමගින් ප්‍රාග්ධන මට්ටම් යම්කිසි මට්ටමකට වඩා පහත වැටීමේදී අදාළ අධිකාරිය විසින් බැංකුව මුදවා ගැනීමට (Bail-out) ප්‍රථමයෙන් අසම්භාව්‍ය පරිවර්තන ප්‍රාග්ධන උපකරණ (Contingent Convertible Capital Instruments) යොදා ගනිමින් එම අලාභයන් අවශෝෂණයට කටයුතු කිරීම සඳහා බැංකු වෙත අවසර දී ඇත.

3.3 ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරක්ෂකය (Capital Conservation Buffer) හඳුන්වාදීම

අයහපත් කාලයන්හිදී ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි වන ලෙස යහපත් කාලයන්හිදී බැංකු විසින් ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂක ගොඩනැංවීම තහවුරු කිරීම සඳහා බාසල් III නියාමන රාමුව යටතේ ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරක්ෂක හඳුන්වා දී ඇත. අමතර ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂක ගොඩනැගීම මගින් බැංකු තමන්ගේ ඉපැයීම්වලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ලාභාංශ ලෙස කොටස්කරුවන් අතර බෙදා නොදී රඳවා තබා ගැනීමට යොමු කරවන අතර මෙමගින් කොටස්කරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට වඩා වැඩි ප්‍රමුඛස්ථානයක් තැන්පතුකරුවන්ගේ අයිතිවාසිකම් වෙත ලබාදීම සිදුකෙරේ. මේ අනුව 2019 ජනවාරි මස 01 දින වනවිට පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත සියයට 2.5 ක ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරක්ෂකයක් පවත්වාගෙන යාමට බැංකු විසින් කටයුතු කළ යුතුය.

3.4 ගෝලීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු (Global Systemically Important Banks-G-SIBs) හඳුනා ගැනීම

මූල්‍ය අර්බුද සමයේදී ගෝලීයව සක්‍රීය මහා පරිමාණ බැංකුවල කඩා වැටීම සහ එමගින් මූර්ත ආර්ථිකයට වූ බලපෑම සැලකිල්ලට ගනිමින්, පොදුවේ සියලුම බැංකුවලට අදාළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අවශ්‍යතාවන්ට අමතරව මෙවැනි මහා පරිමාණ බැංකු ශක්තිමත් කිරීමට

සහ ඒවා ආර්ථික කම්පනවලට ඔරොත්තු දීම සඳහා හැඩගැස්සවීමට ඇති අවශ්‍යතාවය බාසල් කමිටුව විසින් හඳුනාගන්නා ලදී. මේ අනුව බැංකුවල ප්‍රමාණය, අන්තර් සම්බන්ධතාවයන්, එම ආයතන විසින් සපයන සේවා සඳහා දැනට ඇති ආදේශක හෝ මූල්‍ය ආයතන යටිතල පහසුකම්වල ඇති හිඟතාවය, ගෝලීය ක්‍රියාකාරීත්වය සහ සංකීර්ණතාවය යන කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් ගෝලීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු වෙන්කර හඳුනාගෙන ඇත. කඩාවැටීමට ඇති සම්භාවිතාව අඩු කිරීම සඳහා මෙවැනි බැංකු තම අලාභ අවශෝෂණය කිරීමේ හැකියාවන් ඉහළ දැමීමට කටයුතු කළ යුතු අතර, ඒ සඳහා පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත අතිරේක ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂකයක් (අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 1.0 සිට සියයට 3.5 දක්වා) පවත්වාගත යුතුය.

3.5 ආර්ථික චක්‍රයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ගොඩනැගිය යුතු ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂක (Countercyclical Buffer) හඳුන්වාදීම

ආර්ථිකයේ අධික ණය වර්ධනය නිසා බැංකු පද්ධතිය පුරා ගොඩනැගිය හැකි අවදානම් තත්වයට මුහුණදීම සඳහා ආර්ථික චක්‍රයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ගොඩනැගිය යුතු ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂක රාමුවක් හඳුන්වාදෙන ලදී. ඒ අනුව ජාතික අධිකාරියක් විසින් යම් ආකාරයක අවදානම් තත්වයක් හඳුනාගන්නා අවස්ථාවකදී බැංකුවල අවදානම මත බර තබන වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 0 සිට සියයට 2.5 දක්වා පරාසයක ප්‍රතිවිරුද්ධ චක්‍රීය ප්‍රාග්ධන ස්චාරක්ෂකයක් නියම කිරීමේ බලය එම ආයතනය සතුව ඇත.

3.6 තෝලන අනුපාත හඳුන්වාදීම

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුද සමයේදී මූල්‍ය ක්ෂේත්‍ර නියාමන ආයතන විසින් අර්බුදය සඳහා හේතු වූ ප්‍රධාන කරුණක් ලෙස හඳුනාගනු ලැබුවේ බැංකු විසින් හිතකර මට්ටමේ ප්‍රාග්ධන අනුපාත පෙන්නුම් කරන අතරතුරම ශේෂ පත්‍රය තුළ හා ඉන් පරිබාහිරව ගොඩනගන ලද අධික තෝලනයන්ය. මෙම කරුණ හේතුකොට ගෙන බාසල් කමිටුව විසින් වඩාත් සරල, පාරදෘශ්‍ය සහ අවදානම් මත පදනම් නොවූ තෝලන අනුපාතයක්, අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන්ට පරිපූරකව හඳුන්වාදෙන ලදී. මේ අනුව, කමිටුව විසින් ශේෂය පත්‍රය තුළ සහ ඉන් පරිබාහිර නිරාවරණයන්ගෙන් සැදුම්ලත් සියලුම නිරාවරණයන්ට මුළු ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 3.0 ක ප්‍රථම ස්ථරයේ අවම තෝලන අනුපාතයක් පවත්වාගෙන යා යුතු බවට තීරණය කර ඇත.

3.7 ප්‍රතිපාර්ශව ණය අවදානම් රාමුව (Counterparty Credit Risk Framework) සඳහා වන ප්‍රතිසංස්කරණ

බාසල් III යටතේ ප්‍රතිපාර්ශව ණය අවදානමට වන නිරාවරණය වීම් වෙනුවෙන් ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ශක්තිමත් කිරීම සහ ව්‍යුත්පන්න, ප්‍රතිමිලදීගැනුම් සහ සුරැකුම්පත් සඳහා මුදල් යෙදවීම් නිසා ඇති විය හැකි අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වාදී ඇත. මේ අනුව ප්‍රතිපාර්ශවයන්ගේ ණය ගැනීමට ඇති යෝග්‍යතාව හිතවීම නිසා සිදුවිය හැකි වෙළෙඳපොළට අනුව මිල තැබීමේදී වන අලාභ සඳහා (Marked to Market Losses) ප්‍රාග්ධන භාරයක් (Capital Charge) ගණනය කිරීමට බැංකු විසින් කටයුතු කළ යුතුය.

4. ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා බාසල් III ක්‍රියාවට හැරවීම

ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාත හඳුන්වාදීමත් සමඟම 2008 වසරේ සිට ශ්‍රී ලංකාව තුළ බාසල් ප්‍රාග්ධන නියාමන රාමුව ක්‍රියාවට නැංවීමට කටයුතු කර ඇත. බාසල් III වෙත පියනැගීම අරමුණු කරගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සඳහා වන බාසල් III ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා මත 2016 අංක 01 දරන බැංකු පනත් විධානය නිකුත් කරන ලදී.

බාසල් III සඳහා වන බැංකු පනත් විධානයට අනුව 2017 ජූලි 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ඒවායේ අවදානම මත බර තබන ලද වත්කම් ප්‍රමාණයන්ට අනුව අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සහ ස්චාරකෂක පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කළ යුතුය. දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු (D-SIBs) සඳහා බාසල් කමිටුව විසින් නිර්දේශිත ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් අනුව යමින් ශ්‍රී ලංකා

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 10.1

දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සඳහා වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා

ප්‍රාග්ධන සංරචකය	වත්කම් රුපියල් බිලියන 500 හෝ ඊට වැඩි බැංකු		
	2017.07.01	2018.01.01	2019.01.01
පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස්	6.25%	7.375%	8.5%
පළමු පෙළ මුළු කොටස්	7.75%	8.875%	10.00%
මුළු ප්‍රාග්ධන අනුපාතය	11.75%	12.875%	14.00%

සටහන : දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සඳහා වන ප්‍රාග්ධන අධිකාරය හා ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරකෂකය ඇතුළත්ව

මහ බැංකුව විසින් රුපියල් බිලියන 500 හෝ ඊට වැඩි වත්කම් සහිත දේශීය පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සඳහා සියයට 1.5 ක ප්‍රාග්ධන ස්චාරකෂක අධිකාරයක් (Capital Surcharge Buffer) පනවා ඇත. වර්තමානයේදී, බැංකු අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 71.0 නිරූපණය කරන ඵවැනි බැංකු 6 ක් ඇත. දේශීය වශයෙන් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සඳහා වන අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 10.1 හි දක්වා ඇත.

අනෙකුත් බැංකු සඳහා අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා පහත පරිදි වේ.

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 10.2

වත්කම් රුපියල් බිලියන 500 ට වඩා අඩු බැංකු සඳහා වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා

ප්‍රාග්ධන සංරචකය	වත්කම් රුපියල් බිලියන 500 හෝ ඊට වැඩි බැංකු		
	2017.07.01	2018.01.01	2019.01.01
පළමු පෙළ සාමාන්‍ය කොටස්	5.75%	6.375%	7.00%
පළමු පෙළ මුළු කොටස්	7.25%	7.875%	8.50%
මුළු ප්‍රාග්ධන අනුපාතය	11.25%	11.875%	12.50%

සටහන : ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්චාරකෂකය ඇතුළත්ව

මෙම අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුගත වීම තහවුරු කිරීම සඳහා මෙම අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට අපොහොසත් වන බැංකුවල ලාභාංශ ගෙවීම සහ ලාභ පෙරලා සියරට යැවීම (Repatriation) හෝ නියාමන ප්‍රාග්ධන මට්ටම් තවදුරටත් හීන වන වෙනත් කිසිදු කටයුත්තක් සිදුකිරීම සඳහා අවසර ලබාදෙනු නොලැබේ.

මීට අමතරව 2017 ජූලි 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ නියාමන ප්‍රාග්ධනය, ද්‍රවශීලතාවය සහ අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු ඒවායේ සංසන්දනාත්මක දත්ත සමඟ කේවල සහ ඒකාබද්ධ යන දෙ ආකාරයෙන්ම ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතුය.

5. ඉදිරි ගමන

5.1 අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ඉහළ දැමීම

දේශීය බැංකු ක්ෂේත්‍රය ශක්තිමත් කිරීම සහ අවදානම්වලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ පවත්නා සහ අළුතින් ස්ථාපනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වන බැංකු සඳහා වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සඳහා දැනට පවත්නා රුපියල් බිලියන

10 සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා විදේශීය බැංකුවල ශාඛා සඳහා දැනට පවත්නා රුපියල් බිලියන 5 අවම සීමාවේ සිට ඉහළ නැංවීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව බලාපොරොත්තු වේ.

5.2 ඉහළ දැමූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අදියරෙන් අදියර ළඟාකර ගැනීම

මේ වනවිට ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයේ නියාමන අවම මට්ටමට වඩා ඉතා සුළු අගයක් ඉහළින් ඇති බැංකු සඳහා 2017 ජූලි 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන ඉහළ දැමූ අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සපුරාලීම අභියෝගාත්මක විය හැක. එමනිසා ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතයේ අඩු අගයක් ඇති බැංකු විසින් තම ප්‍රාග්ධන මට්ටම් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා නව ප්‍රාග්ධනය ලබාගැනීම හෝ ලාභාංශ ගෙවීම් වැනි අනෙකුත් අභිමතානුසාරී ගෙවීම් සීමා කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන් බැංකු දක්වන අනුකූලතාවය සහ සුදානම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තරයේ නිරීක්ෂණය කරනු ඇත.

ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැංවීම හේතුවෙන් අරමුදල් සපයා ගැනීමේ පිරිවැය ඉහළ ගිය ද ඉහළ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමකට එමගින් මග පෑදෙන බැවින්, බැංකු කටයුතු සඳහා අරමුදල් රැස්කිරීමේදී අයකෙරෙන අවදානම් අධිකය අඩුවීම නිසා මෙමගින් බැංකු වෙත ප්‍රතිලාභයක් ලැබේ.

5.3 තෝලන අනුපාතය

2017 වසර මුලදී, බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත තෝලන අනුපාතය පිළිබඳ උපදේශන පත්‍රිකාව නිකුත් කරන ලද අතර, අධීක්ෂණ කටයුතු සඳහා 2017.03.31 වැනි දින සිට තෝලන අනුපාතය වාර්තා කරන ලෙස බැංකු වෙත දන්වා සිටිනු ඇත. බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව විසින් අවසන් මාර්ගෝපදේශන නිකුත් කිරීමෙන් අනතුරුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් තෝලන අනුපාතය පිළිබඳ විධානයන් නිකුත් කරනු ඇත.

මූලාශ්‍ර :

බාසල් කමිටුව මගින් නිකුත් කරන ලද, වඩා ශක්තිමත් බැංකු සහ බැංකු පද්ධතියක් සඳහා වන බාසල් III : ගෝලීය නියාමන රාමුව, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු වෙත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බාසල් III යටතේ අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා මත නිකුත් කරන ලද 2016 අංක 01 දරන බැංකු පනත් විධානය, www.bis.org

බලපත්‍රලාභී බැංකු මගින් ද්විතියික වෙළෙඳපොළ තුළ රජයේ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු කිරීම සහ වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් 2016 සැප්තැම්බර් මස 01 දින දරන වකුලේඛය නිකුත් කරන ලදී. මේ අනුව සියලුම බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් අතර කෙරෙන රජයේ සුරැකුම්පත් ආශ්‍රිත හිමිකම් මත පැවරූ වෙළඳ ගනුදෙනු (outright trades) සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන බ්ලූම්බර්ග් ගනුදෙනු පද්ධතිය (Bloomberg Trading Platform) යොදාගත යුතු අතර, රුපියල් මිලියන 50 ඉක්මවන සියලුම අත්පිට (over the counter) හිමිකම් මත පැවරූ වෙළඳ ගනුදෙනුවල (outright trades) ප්‍රමාණයන් සහ ඵලදා අනුපාතයන් (yield rates) එම ගනුදෙනු අවසානයේ සිට විනාඩි 30 ක් තුළ දී වාර්තා කළ යුතු වේ. මෙම වකුලේඛය 2016 සැප්තැම්බර් මස 15 දින සිට බලාත්මක වේ. ප්‍රාග්ධන නියාමන තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2016 දෙසැම්බර් 29 වැනි දින බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා වන බාසල් III ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා මත 2016 අංක 01 දරන බැංකු පනත් විධානය නිකුත් කරන ලදී. මේ අනුව, 2017 ජූලි මස 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් මුළු අවදානම් මත බර තබන ලද වත්කම් සැලකිල්ලට ගනිමින් අවම

ප්‍රාග්ධන අනුපාත සහ ප්‍රමාණවත් අවදානම් අවශෝෂණය කර ගැනීමේ අවරෝධක පවත්වාගෙන යා යුතු වේ. මේ යටතේ රුපියල් බිලියන 500 ට වඩා වැඩි වත්කම් සහිත විශාල බැංකු විසින් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 10.0 ක් වශයෙන් සහ මුළු ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 14.0 ක් වශයෙනුත්, අනෙකුත් බැංකු විසින් පළමු ස්ථරයේ ප්‍රාග්ධන අනුපාතය සියයට 8.5 ක් වශයෙන් සහ මුළු අනුපාතය සියයට 12.5 ක් වශයෙනුත් 2019 ජනවාරි මස 01 වැනි දින වනවිට පවත්වාගත යුතුව ඇත. මෙම අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සඳහා අනුගත වීම තහවුරු කිරීම සඳහා මෙම අවශ්‍යතා සපුරාලීමට අපොහොසත් වන බැංකුවල ලාභාංශ ගෙවීම්, ලාභ සියරට යැවීම (repatriate) හෝ නියාමන ප්‍රාග්ධන මට්ටම් තවදුරටත් ක්ෂයවන වෙනත් කිසිදු කටයුත්තක් සඳහා, ඉහත නියාමනය සමඟ අනුගත වනතුරු අවසර ලබානොදේ. මීට අමතරව, 2017 ජූලි මස 01 වැනි දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් නියාමන ප්‍රාග්ධනය, ද්‍රවශීලතා සහ අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ වැදගත් තොරතුරු ඒවායේ සංසන්දනාත්මක දත්ත සමඟ කේවල සහ ඒකාබද්ධ පදනමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතු වේ.

8.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යසාධනය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය

අභියෝගාත්මක ව්‍යාපාරික පරිසරයක් මධ්‍යයේ වුව ද බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය 2016 වසර තුළ දී වත්කම් වර්ධනය සහ ශාඛා ජාලයෙහි ව්‍යාප්තිය අතින් සැලකිය යුතු කාර්යසාධනයක් වාර්තා කළ අතර, මෙම අංශයේ මූලික ව්‍යාපාර කටයුතු වන වාහන මූල්‍යනය කිරීමෙහි සිට ක්‍රමයෙන් වෙනත් ණය සේවා වෙත ව්‍යාප්ත වීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම දක්නට ලැබිණි. මෙම අංශයෙහි වර්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන්ම මූල්‍යනය කර ඇත්තේ දේශීය ණය ගැනීම් තුළිනි. වර්ධනය පවත්වා ගන්නා අතරම, අක්‍රිය ණය හිතකර මට්ටමක පැවතීමත්, යහපත් ද්‍රවශීලතා සහ ප්‍රාග්ධන මට්ටම් පැවතීමත් හේතුවෙන් අවදානම පාලනය කළ හැකි මට්ටමෙහි පැවැතිය ද දුර්වල මූල්‍යතාවයකින් යුත් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් කිහිපයක ක්‍රියාකාරීත්වය නිසා සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව කෙරෙහි ඇති විය හැකි අහිතකර බලපෑම ද සැලකිල්ලට ගෙන මහ බැංකුව විසින් මෙම අංශයේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා තවදුරටත් අවශ්‍ය විචක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: මෙම අංශය 2016 වසර අවසානයට බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 46 කින් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 07 කින් සමන්විත විය. මෙම සමාගම් සතුව ශාඛා 1,313 ක් පැවැති අතර, ඉන් ශාඛා 886 ක් බස්නාහිර පළාතින් පිටත පිහිටා තිබුණි. වසර තුළ දී සර්වෝදය ඩිව්ලොප්මන්ට් ෆිනෑන්ස් ලිමිටඩ් වෙත කල්බදු මූල්‍යකරණ බලපත්‍රය ලබා දීම සහ මහජන බැංකුවේ ඉල්ලීම පරිදි එහි කල්බදු මූල්‍යකරණ බලපත්‍රය අවලංගු කිරීම සිදු කළ අතර ශාඛා ජාලය වෙත නව ශාඛා 101 ක් එකතු විය.

(ආ) වත්කම්: 2016 වසර තුළ දී, පෙර වසරට වඩා ආන්තිකව අඩු වර්ධනයක් පවත්වා ගනිමින් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් පදනම රුපියල් ට්‍රිලියනයක කඩඉම ඉක්මවීය. මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් පදනම 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 22.3 ක (රුපියල් බිලියන 181.6 ක) වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,211.9 දක්වා සියයට 21.7 කින් (රුපියල් බිලියන 215.8 කින්) වර්ධනය විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම වත්කම්වල වර්ධනයෙන් සියයට 77.3 ක්

සඳහා ණය දීමේ කටයුතු මූලිකත්වය ගෙන ඇත. වත්කම්වල වර්ධනයෙන් සියයට 57.6 ක් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය ගැනීම් හරහා මූල්‍යනය වූ අතර, ඉතිරිය තැන්පතු, හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය හා වෙනත් වගකීම්වලින් පිළිවෙලින් සියයට 23.3, සියයට 10.6 හා සියයට 8.4 කින් මූල්‍යනය විය.

ප්‍රධාන වශයෙන් 2016 වසර තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ලද රාජ්‍ය හා සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෝටර් වාහන වටිනාකම මත ණය අනුපාතය තීරණය කිරීම නිසා 2016 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ණය වර්ධනය මධ්‍යස්ථ තත්ත්වයක පැවතිණි. කෙසේ වෙතත්, වෙනත් ණය සේවාවන් සඳහා වැඩි වශයෙන් නිරාවරණය වීමෙන් ඇතිවූ ඉහළ ණය වර්ධනයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2016 වසරේ දෙවන භාගයේ දී සමස්ත ණය ප්‍රමාණය 2015 දී වාර්තා වූ සියයට 31.8 ක (රුපියල් බිලියන 192.1 ක) ඉහළ වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 962.7 දක්වා සියයට 21.0 කින් (රුපියල් බිලියන 166.8 කින්) වර්ධනය විය. ණය වර්ධනයෙන් සියයට 73.1 ක් පමණ ප්‍රධාන වශයෙන්ම කාලීන ණය, වක්‍රීය ණය, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය, ණය සාධාරණය සහ අයිරා ණය යන වෙනත් ණය සේවා මගින් මූල්‍යනය වූ අතර සියයට 23.7 ක් මූල්‍ය කල්බදු සහ කුලී සින්නක්කර ණය වේ.

කොටස්, සාංගමික ණය උපකරණ, රජයේ සුරැකුම්පත් සහ දේපලවල ආයෝජනවලින් සමන්විත ආයෝජන කළඹ, 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 9.2 ක ඍණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී සියයට 12.1 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වූයේ කෙටිකාලීන රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන ඉහළ යෑමය. ප්‍රධාන

8.8 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය - පළාත් අනුව

පළාත	2015 දෙසැම්බර් අවසානයට	2016 දෙසැම්බර් අවසානයට (අ)
බස්නාහිර	394	427
දකුණ	134	144
සබරගමුව	92	105
වයඹ	129	140
මධ්‍යම	139	147
උතුර	61	66
උතුරුමැද	89	95
නැගෙනහිර	98	108
උතුර	80	81
එකතුව	1,216	1,313

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වශයෙන්ම බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු වල ඉහළ යෑම හේතුවෙන් මුදල්, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වා ගෙන යනු ලබන ශේෂයන්, වෙළඳ තොග හා ස්ථාවර වත්කම්වලින් සමන්විත වෙනත් වත්කම් 2016 වසර තුළ දී සියයට 36.6 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

(අ) වගකීම්: බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අංශය පුද්ගල තැන්පතු කෙරෙහි වැඩි වශයෙන් යොමුකර තිබූ අවධානය, නම්‍යශීලී බව හා පිරිවැය යන සාධක සැලකිල්ලට ගෙන පසුගිය වසර 2 තුළ ක්‍රමයෙන් බැංකු ණය ගැනීම් වෙත යොමුවී ඇත. මේ හේතුවෙන්, 2015 වසරේ සමස්ත අරමුදල් සම්පාදනයෙන් සියයට 31.6 ක්ව පැවැති ණය ගැනීම් 2016 වසරේ දී සියයට 36.2 දක්වා වැඩි වූ අතර, 2015 වසරේ සමස්ත අරමුදල් සම්පාදනයෙන් සියයට 48.3 ක්ව පැවැති තැන්පතු සියයට 43.8 දක්වා අඩුවීමක් සමඟ මෙම අංශයේ සමස්ත අරමුදල් සම්පාදන ව්‍යුහය වෙනස් විය. 2015 වසරේ වාර්තා වූ ණයගැනීම්වල සියයට 44.6 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 438.7 දක්වා සියයට 39.6 කින් හෙවත් රුපියල් බිලියන 124.4 කින් වර්ධනය විය. ණය ගැනීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය බැංකු හා මූල්‍ය අංශය (සියයට 58.5) වූ අතර ණයකර නිකුතු (සියයට 16.5), විදේශ ණය ගැනීම් (සියයට 4.9) සහ අයිතරා පහසුකම් (සියයට 4.5) ණය ලබාගත් අනෙකුත් මූලාශ්‍ර විය.

2015 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 16.1 ක තැන්පතු වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී තැන්පතු රුපියල් බිලියන 531.0 දක්වා සියයට 10.5 කින් හෙවත් රුපියල් බිලියන 50.3 ක මධ්‍යස්ථ වර්ධනයක් වාර්තා

කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන්ම සමස්ත තැන්පතු රැස්කිරීම්වලින් සියයට 95.6 ක් කාලීන තැන්පතු වලින් සමන්විත වූ අතර ඉතිරි තැන්පතු වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ඉතුරුම් තැන්පතු විය.

ප්‍රධාන වශයෙන් මූල්‍ය ආයතන විසින් අභ්‍යන්තරව උත්පාදනය කරන ලද ලාභ හේතුවෙන්, 2016 වසර අවසානය වන විට මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග රුපියල් බිලියන 146.1 දක්වා සියයට 18.7 කින් වර්ධනය විය.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ අංශයේ අවදානම්

(අ) ණය අවදානම: මෙම අංශයෙහි වර්ධනය මධ්‍යයේ වුවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් අනුගමනය කරන ලද ණය අයකර ගැනීමේ දැඩි ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් ණය කළඹෙහි ගුණාත්මකභාවය පවත්වා ගැනීමේ මෙකී තත්ත්වය, 2015 වසරේ සියයට 5.7 ක්ව පැවැති අක්‍රිය ණය අනුපාතිකය 2016 වසරේ දී සියයට 5.3 දක්වා අඩුවීම මගින් ද පෙන්නුම් කරන ලදී. 2016 වසරේ ණය කළඹෙහි ඉහළ වර්ධනය හා සසඳන කල අක්‍රිය ණය රුපියල් බිලියන 5.6 කින් ඉහළ යෑම සැලකිය යුතු තත්ත්වයක් නොවීය. ප්‍රධාන වශයෙන් මාස 12 සිට මාස 24 දක්වා කාණ්ඩයෙහි අක්‍රිය ණය සඳහා වූ විශේෂිත වෙන්කිරීම්වල වර්ධනය හේතුවෙන් සමස්ත ණය අලාභ වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 34.8 දක්වා රුපියල් බිලියන 5.9 කින් වර්ධනය විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2015 වසරේ සියයට 1.6 ක්ව පැවැති ශුද්ධ අක්‍රිය ණය අනුපාතය, 2016 වසරේ දී සියයට 1.2 දක්වා අඩු වූ අතර 2015 වසරේ සියයට 61.0 ක්ව පැවැති වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතය

8.9 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2015 (අ)		2016 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2015 (අ)	2016 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම් (ශුද්ධ)	795.8	79.9	962.7	79.4	31.8	21.0
ආයෝජන	99.6	10.0	111.7	9.2	-9.2	12.1
වෙනත්	100.7	10.1	137.5	11.3	-0.4	36.6
වගකීම්						
සමස්ත තැන්පතු	480.6	48.3	531.0	43.8	16.1	10.5
සමස්ත ණය ගැනීම්	314.3	31.6	438.7	36.2	44.6	39.6
ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	123.1	12.4	146.1	12.1	5.4	18.7
සමස්ත අරමුදල්	918.0	92.2	1,115.7	92.1	22.7	21.5
වෙනත්	78.1	7.8	96.2	7.9	17.9	23.2
සමස්ත වත්කම්/වගකීම් (ශුද්ධ)	996.1	100.0	1,211.9	100.0	22.3	21.7

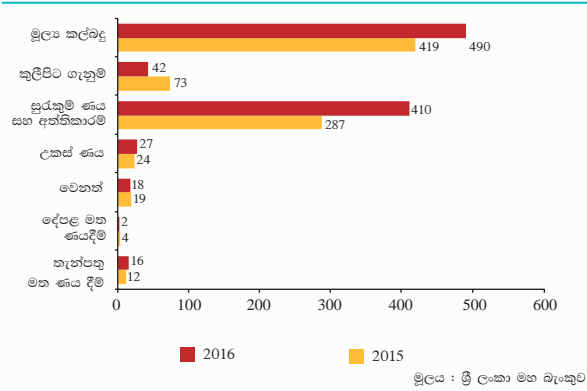
(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.9 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සේවාවන් අනුව සපයන ලද සමස්ත ණය පහසුකම්

සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී සියයට 65.7 දක්වා ඉහළ යෑමෙන් ගෙවීම් පැහැර හැරීමේ අවදානම අවම කර ගැනීමට හැකි විය.

(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම: වෙළඳ කළඹ සහ විදේශ විනිමය සම්බන්ධ ගනුදෙනු සඳහා නිරාවරණය වීම අවම මට්ටමක පැවැතීම හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වෙළඳපොළ අවදානම තවදුරටත් අවම මට්ටමක පැවැතිණි. වසර තුළ වෙළඳපොළ පොලී අනුපාත ඉහළ යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රතිමිලකරණ අවදානම ඉහළ යෑමෙන් වත්කම් හා වගකීම් අතර පැවැති සෘණ පරතරය මෙම අංශයේ පොලී ආන්තිකය අඩු වීමට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, මාස 12 ක කාලයක් දක්වා වන වත්කම් හා වගකීම්වල සෘණ පරතරය ඉහළ යෑම හේතුවෙන් පොලී අනුපාත වැඩිවීමේ අවදානම අවම තත්ත්වයේ පැවැතිණි.

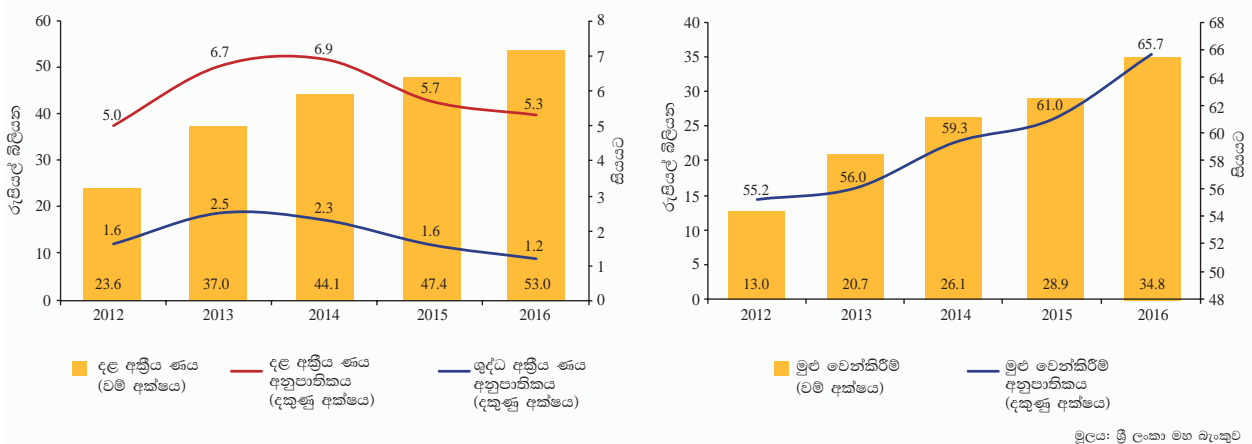
(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ණය දීමේ කටයුතු ඉහළ යෑම මධ්‍යයේ වුවද, පෙර වසරේ දී මෙන්ම මෙම වසරේ දී ද අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පැවැතිණි. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ 2016 වසර අවසානයේ දී පැවැති සමස්ත ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය, අවම නියමිත අවශ්‍යතාව වන රුපියල් බිලියන 74.7 ට වඩා රුපියල් බිලියන 15.4 ක අතිරික්තයක් වාර්තා කළ අතර, මුළු ද්‍රවශීල වත්කම්වලින් සියයට 74.9 ක් පමණ රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත විය. මුළු වත්කම්වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය 2015 වසරේ පැවැති සියයට 7.6 සිට 2016 වසරේ දී සියයට 7.1 දක්වා සුළු වශයෙන් අඩු විය. තවද, තැන්පතු වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය, කාලීන තැන්පතු හා සුරක්ෂිත නොවූ ණයගැනීම් සඳහා වන සියයට 10.0 ක සහ ඉතුරුම් තැන්පතු සඳහා වන සියයට 15.0 ක අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවැතුණි.

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධන සම්පත්

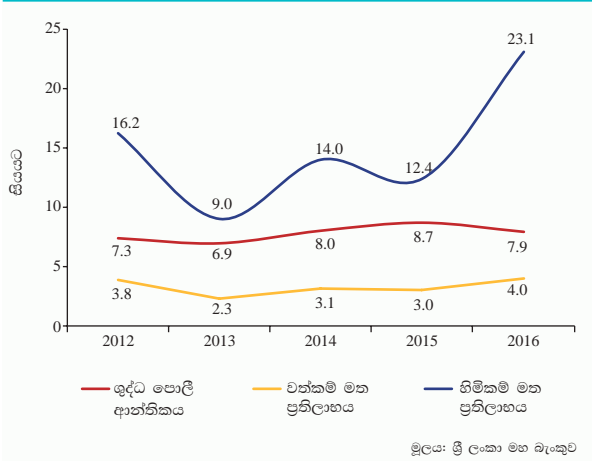
(අ) ලාභදායීත්වය: වසර තුළ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ව්‍යාපාර කටයුතු, නව ණය දීමේ අංශ වෙත වැඩි වශයෙන් යොමු වීම ලාභ මට්ටම් වැඩිවීම සඳහා හේතු විය. ඒ අනුව, 2015 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 15.2 ක බදු පසු ලාභය හා සැසඳීමේ දී දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 31.5 ක බදු පසු ලාභයක් වාර්තා කරන ලදී. ව්‍යාපාර පරිමාව ඉහළ යෑම, වෙනත් ආදායම් ඉහළ

8.10 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අක්‍රීය ණය පහසුකම් සහ වෙන්කිරීම් ආවරණයන්

8.11 රූප සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත
කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ
ලාභදායීත්ව දර්ශක

යෑම, සහ ඉහළ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව ලාභයෙහි වර්ධනය සඳහා දායක වූ ප්‍රධාන සාධකයන් විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ඉහළ ගිය අරමුදල් සපයා ගැනීමේ පිරිවැය හේතුවෙන් ශුද්ධ පොලී ආදායම පෙර වසරෙහි වාර්තා කළ සියයට 32.0 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 92.1 දක්වා සියයට 12.0 ක අඩු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, එය 2015 දී සියයට 8.7 ක් වූ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය 2016 දී සියයට 7.9 දක්වා අඩුවීම කෙරෙහි සාමාන්‍යයෙන් බලපාන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය පැහැර හැරීමේ ගාස්තු හා සේවා ගාස්තු හේතුවෙන් 2015 වසරට සාපේක්ෂව පොලී නොවන ආදායමෙහි වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර පොලී නොවන වියදම් සුළු වශයෙන් අඩු වීම කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය වර්ධනය වීම සඳහා හේතු විය. අක්‍රීය ණය වෙනුවෙන් කරන ලද ණය අලාභ සඳහා වූ වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී පැවැති රුපියල් බිලියන 9.5 හා සැසඳීමේ දී 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1.9 කින් අඩු විය. මෙම අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක වන වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය පිළිවෙළින් 2015 වසරේ දී පැවැති සියයට 3.0 සහ සියයට 12.4 සිට 2016 වසරේ දී පිළිවෙළින් සියයට 4.0 සහ සියයට 23.1 දක්වා වැඩි විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: ප්‍රධාන වශයෙන්ම රඳවාගත් ලාභ ඉහළ යෑම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 116.2 දක්වා සියයට 25.1 කින් වර්ධනය විය. නියාමන ප්‍රාග්ධනය, පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් හා දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත වන අතර, සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධනයෙන්

සියයට 97.2 ක් පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත විය. මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාතය හා සමස්ත අවදානම් මත බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන අනුපාත පිළිවෙළින් 2015 වසරේ අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 10.5 සහ 11.2 සිට 2016 වසර අවසානයේ දී පිළිවෙළින් සියයට 11.4 ක් සහ 11.7 ක් දක්වා වර්ධනය විය. කෙසේ වෙතත්, දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ප්‍රමාණයට වඩා අඩු ප්‍රාග්ධනයක් සහිත, මහ බැංකුව විසින් ගැටලු නිවැරදි කිරීම සඳහා නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු සමාගම් කිහිපයක් පැවැතිණි.

පීඩාවට පත් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා ගත් ක්‍රියාමාර්ග

සෘණ ප්‍රාග්ධන තත්ත්ව සහ ද්‍රවශීලතා ගැටලු සහිත පීඩාවට පත් මුදල් සමාගම් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කෙරෙමින් පවතී. මහ බැංකුව විසින් පවත්නා ව්‍යවස්ථාපිත බලතල යටතේ මෙම සමාගම්වල අර්බුද නිරාකරණය කිරීම සඳහා මෙම වසර තුළ ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් ලබාදෙන ලදී. මූල්‍යමය වශයෙන් පීඩාවට පත් සමාගම් තුනක අර්බුද නිරාකරණය කිරීමේ සැලැස්ම සඳහා නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය නීතිමය හා වෙනත් අවසරයන්ට යටත්ව මුදල් මණ්ඩලය විසින් මූලික අනුමැතිය ලබා දී ඇත. 2016 වසර සඳහා වන රජයේ අයවැයේ දී ප්‍රකාශයට පත්කළ පරිදි මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණ ආයතනය පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇති අතර යෝජිත කෙටුම්පත සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබා දී ඇත. සමාගම් තුනක් ප්‍රතිව්‍යුහගත කර ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සඳහා එහි අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙන්ස් කරන ලදී. මීට අමතරව, මෙම සමාගම් හා සම්බන්ධ පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ නිරන්තර සාකච්ඡා පැවැත්

8.10 සංඛ්‍යා සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත
කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ
ආදායම් සහ වියදම් සංයුතිය

අයිතමය	2015 (අ)		2016 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය*	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය*
ශුද්ධ පොලී ආදායම	82.2	8.7	92.1	7.9
පොලී ආදායම	150.4	15.9	188.9	16.1
පොලී වියදම	68.2	7.2	96.8	8.3
පොලී නොවන ආදායම	22.8	2.4	28.3	2.4
පොලී නොවන වියදම	67.0	7.1	65.6	5.6
අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	9.5	1.0	7.6	0.6
බදු පෙර ලාභය	28.5	3.0	47.2	4.0
බදු පසු ලාභය	15.2	1.6	31.5	2.7

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 * සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

8.11 සංඛ්‍යා සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු
මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2015 (අ)	2016 (ආ)	2015 (අ)	2016 (ආ)
පළමු පෙළ: මූලික ප්‍රාග්ධනය	88.0	113.0	100.0	100.0
නිකුත්කළ සහ ගෙවානිමි සාමාන්‍ය කොටස්/මහජන කොටස් (මුදල්)	62.4	63.4	70.9	56.1
අසමුච්චිත, නිදහස්කළ				
නොහැකි වරණීය කොටස්	0.1	0.1	0.1	0.1
කොටස් අධිමිල	0.2	0.6	0.2	0.5
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	12.3	15.6	14.0	13.8
සාමාන්‍ය සහ අනෙකුත් නිදහස් සංචිත වෙනත්	22.5	24.0	25.6	21.2
	-9.4	9.4	-10.7	8.3
දෙවන පෙළ: අතිරේක ප්‍රාග්ධනය	14.7	14.1	100.0	100.0
යෝග්‍ය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	2.1	2.3	14.4	16.0
පොදු වෙන් කිරීම්	0.1	0.4	0.8	2.5
යෝග්‍ය අනුමත සුරැකුම් රහිත උපකාරක ණය	12.5	11.7	85.0	82.8
වෙනත්	0.0	-0.2	-0.3	-1.4
නියාමන ගැලපීම්	-9.8	-10.9		
මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	92.9	116.2		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික

වූ අතර, මෙම සමාගම් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සුදුසු ආයෝජකයන් සම්බන්ධ කර ගැනීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

මහ බැංකුව 2016 වසර පුරාම බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සංවර්ධනයන් විශේෂයෙන්ම 2015 වසරේ සිට වාහන ආනයනය සීමා කිරීම සඳහා අනුගමනය කරන ලද සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මෙම අංශය වෙනත් ණය සේවාවන් වෙත ව්‍යාපාර කටයුතු ක්‍රමයෙන් යොමු කිරීම සම්පව නිරීක්ෂණය කරන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල නියාමන රාමුව විධිමත් කිරීමේ අරමුණින් පවත්නා නියාමන රාමුව මූල්‍ය අංශයේ සිදුවන දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වර්ධනයන්, බැංකු අධීක්ෂණය සඳහා වන බාසල් කමිටුව සහ වෙනත් ප්‍රමිතීන් සකස් කිරීමේ සංවිධානය විසින් නිකුත් කරනු ලබන ජාත්‍යන්තර ප්‍රශස්ත පරිචයන් හා සමගාමී කිරීම සඳහා සමාලෝචනය කරන ලදී. ඒ අනුව, මෙම අංශය සම්බන්ධ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් විමසා ඉදිරියේ දී නව නියාමනයන් හඳුන්වා දීම සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුව කටයුතු කරමින් සිටී.

මීට අමතරව, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ අරමුණු හා ව්‍යාපාර කාර්යක්ෂමතාව හරහා අභ්‍යන්තර ස්ථාවරත්වය සමබර කිරීමේ අරමුණින් බලපත්‍රලාභී

මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්ත කිරීමේ උපායමාර්ගවලට වැඩි වශයෙන් යොමු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශයන් සංශෝධනය කරන ලද අතර ශාඛා විවෘත කිරීම, වැසීම හා ස්ථානය වෙනස් කිරීමට අදාළව පැවැති ප්‍රතිපත්ති හා පරිචයන් දියුණු කොට නව රාමුවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. තවද, ශාඛා ව්‍යාප්ත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණින් වෙනත් ව්‍යාපාරික ස්ථාන වෙනුවට ශාඛා පමණක් විවෘත කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් පෙළඹවීමේ ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙන ලදී. පොලී අනුපාතයෙහි ක්ෂණික වෙනස්වීම් මගින් ඇතිවන බලපෑම අවම කිරීම සඳහා තැන්පතු හා ණය සාධන පත්‍රවලට අදාළ පොලී අනුපාත සම්බන්ධ උපරිම සීමාව ගණනය කිරීමේ ක්‍රමවේදය සංශෝධනය කෙරිණි.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන අංශය

2016 වසරේ ජූලි මස 15 වන දින සිට බලාත්මක වූ 2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතෙන් බලය පවරා ඇති පරිදි මහ බැංකුව විසින් වසර තුළ දී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන සඳහා නියාමන රාමුවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම නියාමන රාමුව මගින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, ඒවා නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීම අරමුණු කෙරේ. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍ර ලබාදෙන නිර්ණායක හා බලපත්‍ර ගාස්තු පිළිබඳ රීති සහ අවම මූලික ප්‍රාග්ධනය, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත, තැන්පතු, අවම ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය, කොටස් හිමිකරුවන්ගේ ඇගයීම, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ගේ සුදුසුකම හා යෝග්‍යතාව ඇගයීම හා වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතා ආවරණය වන පරිදි විවික්ෂණශීලී නියාමන නිකුත් කරන ලදී. තවද, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සමාගම් නියාමනය සඳහා ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත නිකුත් කළ යුතු ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති සහ මාර්ගෝපදේශ සකස් කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලැබීය. නව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සහ නව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ලියාපදිංචි කිරීම 2017 වසරේ දී ආරම්භ කිරීමට නියමිතය.

රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වූ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්

ප්‍රාථමික අලෙවිකර අංශය එහි ක්‍රියාකාරකම්වල යම් පිරිහීමක් වර්ෂය තුළ දී වාර්තා කරනු ලැබීය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අලෙවිකර ඒකක 7 කින් සහ බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්

විශේෂ සටහන II

2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනත යටතේ වන නියාමන රාමුව

සංක්ෂිප්තය

ලෝකය පුරා මූල්‍ය අංශය සංවර්ධනයෙහිලා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය මූලිකාංගයක් වේ. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යනුවෙන් සරලව අර්ථ දැක්වෙන්නේ මූල්‍ය සේවාවන් ලබා ගැනීම සඳහා ප්‍රවේශ විය හැකි, එම මූල්‍ය සේවා භාවිතා කරන පුද්ගල සහ ආයතන ප්‍රමාණය වේ. විධිමත් මූල්‍ය සේවාවන් සඳහා ප්‍රවේශයන් නොමැතිකම හේතුවෙන්, සමාජයෙහි මූල්‍ය සේවා නොලබන සහ උෞණ මූල්‍ය සේවලාභී කොටස් ආර්ථික වර්ධනයෙහි ප්‍රතිලාභ වලින් බැහැර වන අතර අවිධිමත් මූල්‍ය අංශය වෙත ඔවුන් ආකර්ෂණය වේ. සාමාන්‍යයෙන් අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයින් සහ කුඩා සහ ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන්, ඔවුන්ගේ ආදායම් මට්ටම සහ නිසි සුරැකුම් ඉදිරිපත් කිරීමට නොහැකිවීම නිසා විධිමත් මූල්‍ය ආයතනවලින් ඔවුන් නොසලකා හැරීම හේතුවෙන් මූලික මූල්‍ය සේවාවන් සඳහා ඇති ප්‍රවේශය ඔවුන්ට අහිමි වේ. එනමුත්, මෙබඳු අඩු ආදායම්ලාභී ගනුදෙනුකරුවන් සහ ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන් ඉලක්ක කරගනිමින් ඔවුන්ට ණය, තැන්පතු, රක්ෂණ, ප්‍රේෂණ ආදී විවිධ මූල්‍ය සේවා, පුහුණුවීම් සහ උපදේශන ආදී අනෙකුත් සේවාවන් සැපයීම මගින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි මෙවලමක් ලෙස ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය කටයුතු කරයි. මූල්‍ය සේවා සඳහා ඇති ප්‍රවේශයන් පුළුල් කිරීම තුළින් අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයින්ගේ සහ ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන්ගේ ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ නැංවීම, ධාරිතාවයන් වැඩි දියුණු කිරීම සහ එමගින් ආර්ථික සම්පත් සඵලදායී ලෙස බෙදා හැරීම තුළින් සමස්ථයක් ලෙස සමාජයට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ තහවුරු කිරීම ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය තුළින් අපේක්ෂා කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ, නියාමනයකට ලක් නොවූ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය කටයුතු පැවතීම, නීති විරෝධී තැන්පතු භාර ගැනීම, අධික පොලී අයකිරීම හරහා ගනුදෙනුකරුවන් සුරාකෑම සහ සදාචාර විරෝධී ණය ආපසු අය කරගැනීමේ ක්‍රමවේදයන්ට මඟපාදයි. තවද, මෙම ආයතනවල පවත්නා දුර්වල ආයතනික යහපාලනය, පද්ධති සහ පාලනයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දුර්වල ණය මුදාහැරීමේ ප්‍රමිතීන්, පහළ මට්ටමේ නැවත ගෙවීමේ අනුපාතයන් පවත්වා ගැනීම, අධික ගනුදෙනු පිරිවැය සහ පුනරාවර්තන අලාභ යන කරුණු ආයතනවල පරිහානියට මඟපාදයි. නියාමනයකට ලක් නොවූ ආයතන හරහා ගනුදෙනුකරුවන් සුරාකෑමට ලක්වීම ක්ෂුද්‍රමූල්‍යලාභීන්ට අහිතකර ලෙස බලපාන අතර එය අඩු ආදායම්ලාභී කොටස් තවදුරටත් 'දරිද්‍රතා චක්‍රය' තුළම රඳවා තැබීමට හේතු වේ. එසේම විධිමත් ලෙස නියාමනයට ලක්වූ අංශය ද ඇතුළුව, සමස්ථ මූල්‍ය අංශය කෙරෙහි පවතින පාරිභෝගික විශ්වසනීයත්වය එවැනි ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් පහළ වීමකට ලක්වේ. මූල්‍ය පද්ධතිය කෙරෙහි පවතින අඩු විශ්වසනීයත්වය මූල්‍ය

පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට ද අහිතකර ලෙස බලපායි. එමනිසා ශ්‍රී ලංකාව තුළ පෙර කී නියාමනයකට ලක්නොවූ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාරවල නිරතව සිටින ආයතන නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව පැහැන නැගුණි.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල මෙහෙයුම් වලින් වන ප්‍රතිලාභ සමාජය වෙත යොමු කිරීම සඳහා නියාමනය සහ අධීක්ෂණය තුළින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල මෙහෙයුම් නිවැරදි මඟට ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය නියාමන යාන්ත්‍රණයක් තුළින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල මූල්‍ය ස්ථායීත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනයෙහි මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂම, ප්‍රායෝගික සහ තිරසාර කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ. සවිමත් නියාමන රාමුවක් ක්‍රියාවට නැංවීමත් සමඟ අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයින්ට සහ කුඩා සහ ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන් වෙත මූල්‍ය සේවා සැපයීම සඵල සහ කාර්යක්ෂමවීම තුළින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වර්ධනය වේ. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන යම්කිසි නියාමන සහ අධීක්ෂණ අධිකාරයක් යටතේ නියාමනය වීම ඒවාට අරමුදල් මූලාශ්‍ර වෙත පුළුල් ප්‍රවේශයක් ලබා ගැනීම (රජය, මහ බැංකුව, දායකයන් සහ අනෙකුත් ණය දෙන ආයතන සමඟ හවුල්කරුවන් ලෙස කටයුතු කිරීම ඇතුළුව) පහසුකරවයි. තවදුරටත්, නියාමන යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම පාරිභෝගික ආරක්ෂණ ප්‍රමිතීන් සහ තැන්පතු ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් ප්‍රවර්ධනය සඳහා මඟපාදයි.

2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනත

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, ඒවා අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීමට අදාළ වගකීම් පවරමින්, 2016 අංක 6 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනත 2016.07.15 වන දින සිට බලාත්මක විය. තවදුරටත්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වශයෙන්, සීමිත ඉතුරුම් තැන්පතු භාරගන්නා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන¹ ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා විසින් ලියාපදිංචිය සඳහා ද මෙම පනත මගින් විධිවිධාන සලසා ඇත. එසේම මුදල් මණ්ඩලය මගින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති සහ මාර්ගෝපදේශ සම්පාදනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විධිවිධාන මෙම පනත මගින් සලසා ඇත.

පනතෙහි වැදගත් ලක්ෂණ

- i) “ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර” අර්ථ දැක්වීම

තැන්පතු භාර ගැනීම සහ ප්‍රධාන වශයෙන් අඩු ආදායම්ලාභී තැනැත්තන්ට සහ ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායන්ට ඕනෑම ආකාරයක මූල්‍ය පහසුකමක්

¹ 1980 අංක 31 දරන ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන (ලියාපදිංචි කිරීමේ සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ) පනත යටතේ ලියාපදිංචි රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

සැපයීම, වෙනත් මූල්‍ය සේවා සැපයීම, හෝ ඕනෑම ආකාරයක මූල්‍ය පහසුකමක් සහ වෙනත් මූල්‍ය සේවා සැපයීම 'ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර' ලෙස පනත ප්‍රකාරව අර්ථ දැක්වා ඇත.

ii) ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යෑමට අවසරලත් පුද්ගලයින්

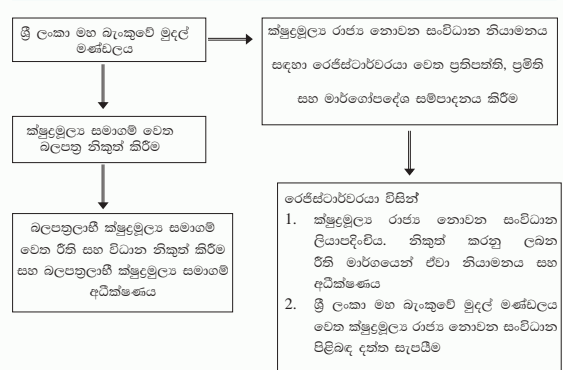
බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගමක් හෝ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් හෝ පනතෙහි 2 වගන්තිය යටතේ නිදහස් කරනු ලැබූ ආයතනයක් හෝ හැරුණුකොට වෙනත් කිසිදු පුද්ගලයෙකුට ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර කරගෙන යා නොහැකිය. එවැනි පුද්ගලයින් මේ පනත යටතේ වරදකරුවකු වන අතර මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකු විසින් පවත්වනු ලබන ලඝු නඩු විභාගයකින් පසුව වරදකරු කරනු ලැබීමේදී රුපියල් මිලියනයකට නොවැඩි දඩයකට හෝ අවුරුදු එකකට නොවැඩි බන්ධනාගාරගත කිරීමකට හෝ ඒ දඩය සහ බන්ධනාගාරගත කිරීම යන දෙකටම හෝ යටත් විය යුතු ය.

කෙසේ වෙතත් පනත බලාත්මක වූ දිනට පෙර දින එනම් 2016.07.14 දින වනවිටත් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාරවල නිරත වූ පුද්ගලයින් හට පනත බලාත්මක වූ දින සිට මාස 18 ක් දක්වා වූ කාලයක් තෙක් ඒවා පවත්වාගෙන යා හැකි අතර එම කාලසීමාව තුළ පනත යටතේ බලපත්‍රයක් ලබාගැනීම හෝ ලියාපදිංචි වීම සිදුකළ යුතුය.

iii) නියාමන සහ අධීක්ෂණ ව්‍යුහය

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය (මුදල් මණ්ඩලය) හරහා, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් වෙත බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා සහ බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා පනත මගින් විධිවිධාන සලසා ඇත. ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා (රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා) මගින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ලියාපදිංචිය, නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සිදුකෙරේ. කෙසේවෙතත්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියාමනය කිරීම සඳහා අදාළ ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති සකස් කිරීම සහ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම මුදල් මණ්ඩලය විසින් සිදුකළ යුතු අතර රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා විසින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වෙත නිකුත් කරන රීති මගින් ඒවා බලාත්මක කළ යුතුය. පහත රූපසටහන මගින් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රය නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා ස්ථාපිත කරන ලද ව්‍යුහය පැහැදිලි කෙරේ.

රූප සටහන වි.ස. III.1
ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල නියාමන සහ අධීක්ෂණ ව්‍යුහය

මූලාශ්‍රය - ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

iv) බලපත්‍රය ලබාගැනීම සඳහා වන අවශ්‍යතා

බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්

ඇපයෙන් සීමිත සමාගමක්, පෞද්ගලික සමාගමක්, අක්වෙරළ සමාගමක් හෝ විදේශීය සමාගමක් නොවන, 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි සමාගමක් වීම පනත ප්‍රකාරව බලපත්‍රයක් ලබාගැනීම සඳහා අයදුම් කිරීමට මූලික සුදුසුකම් වේ.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

1980 අංක 31 දරන ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන පනත යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇති රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ලෙස ලියාපදිංචි කිරීමේ සහතිකයක් ලබාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලබයි.

V. පනත හරහා දැනුවත් කිරීම

මුදල් මණ්ඩලයේ පූර්ව ලිඛිත අනුමැතියකින් තොරව, බලපත්‍රලත් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගමක්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් හෝ පනතේ 2 වන වගන්තිය ප්‍රකාර අදාළ වීමෙන් බැහැර කරන ලද යම් ආයතනයක් නොවන වෙනත් යම් තැනැත්තෙකු විසින් 'ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය' යන වචනය හෝ එහි යම් ප්‍රභේදයක් හෝ අන්වක්ෂරීකරණයක් හෝ වෙනත් භාෂාවක එයට සමාන වචනයක්, තනිව හෝ වෙනත් යම් වචනයක් හා සංයුක්තව හෝ ස්වකීය නාමය සඳහා භාවිතා කිරීම නොකළ යුතුය.³

තවදුරටත් සෑම බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගමක් විසින්ම සිය ප්‍රධාන ව්‍යාපාර ස්ථානයේ සිය බලපත්‍රය ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබිය යුතු අතර, එහි පිටපතක් එක් එක් ශාඛාවෙහි⁴ ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබිය යුතුය.

2 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත යටතේ බලපත්‍රලත් වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලත් විශේෂිත බැංකු, 2011 අංක 42 දරණ මුදල් ව්‍යාපාර පනත යටතේ බලපත්‍රලත් මුදල් සමාගම්, 1972 අංක 5 දරන සමූපකාර සමිති පනත යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද සමූපකාර සමිති සහ පළාත් සභාවක ප්‍රඥප්තියක් යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද සමූපකාර සමිති, 2013 අංක 1 දරන දිවනැගුම පනත යටතේ පිහිටුවන ලද දිවනැගුම ප්‍රජා මූල බැංකු සහ දිවනැගුම ප්‍රජාමූල බැංකු සමිති සහ 2000 අංක 46 දරන ගොවිජන සංවර්ධන පනත යටතේ ඇතිකරන ලද අස්ථිත්ව පනතෙහි විධිවිධානයන්ගෙන් නිදහස් කර ඇති ආයතන වේ.

3 පනතෙහි 34 වන වගන්තිය
4 පනතෙහි 7 වන වගන්තිය

එසේම සෑම ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් විසින්ම එහි ලියාපදිංචි කිරීමේ සහතිකය සිය ප්‍රධාන ව්‍යාපාර ස්ථානයේ ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබිය යුතු අතර එම සහතිකයේ පිටපතක් එක් එක් ශාඛාවෙහි ප්‍රදර්ශනය කරනු ලැබිය යුතුය.

vi) රීති, විධාන, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති සහ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම

බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්

මුදල් මණ්ඩලය විසින් බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් වෙත රීති 2 ක් සහ විධාන 8 ක් නිකුත් කර ඇත. ඒවා අතරින් බලපත්‍රය ලබාගැනීම සඳහා වන නිර්ණායක පිළිබඳ 2016 අංක 1 දරණ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතේ රීති අනුව, සෑම අයදුම්කාර සමාගමක්ම රුපියල් මිලියන සියයක (රු.100,000,000/-) හෝ මුදල් මණ්ඩලය විසින් කලින් කලට නිර්ණය කරනු ලබන ඊට වැඩි අගයක අවම මූලික ප්‍රාග්ධනයක්⁶ පවත්වා ගැනීම සහ පසුගිය වසර තුනට අදාළ විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශ සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීම කළ යුතුය (නව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන බලපත්‍රය සඳහා ඉල්ලුම් කිරීමට ප්‍රථම අවම වශයෙන් වසර තුනක් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත විය යුතුය). තැන්පතු පිළිබඳ 2016 අංක 3 දරණ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතේ විධාන අනුව, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් මගින් එක් තැන්පත්කරුවෙකු විසින් තනිව

හෝ හවුල්ව පවත්වාගෙන යන තැන්පතුවල මුළු එකතුව රුපියල් ලක්ෂ තුනක් (රු. 300,000/-) ඉක්මවූ තැන්පතු බාරගැනීම සහ අලුත් කිරීම නොකළ යුතුය. ණය පහසුකම් සඳහා වන නියාමන රාමුව පිළිබඳ 2016 අංක 7 දරණ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතේ විධාන අනුව, බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගමේ ප්‍රාග්ධන මට්ටම සහ ගනුදෙනුකරුගේ ආකාරය අනුව ලබාදිය හැකි උපරිම ණය ප්‍රමාණය නියම කර ඇත.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන

මුදල් මණ්ඩලය විසින් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති සහ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කර ඇත. ඒ අනුව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් විසින් පවත්වාගත යුතු අවම ශුද්ධ ධනය එහි ව්‍යාප්තිය මත තීරණය වේ. දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ⁷ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් විසින් රුපියල් මිලියන දෙකක (රු. 2,000,000/-) අවම ශුද්ධ ධනයක් ද ජාතික මට්ටමේ⁸ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් විසින් රුපියල් මිලියන පහක (රු. 5,000,000/-) අවම ශුද්ධ ධනයක් ද පවත්වාගත යුතුය. රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා විසින් නියම කරන පරිදි යම්කිසි අවම කාලසීමාවක් සඳහා ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආශ්‍රිත කටයුතුවල නිරත වූ බවට සෑම අයදුම්කාර රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක්ම අතීත වාර්තා ඉදිරිපත් කළ යුතුය. පනතට අනුව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකට භාරගත හැක්කේ 'සීමිත ඉතුරුම් තැන්පතු'⁹ පමණි.

5 පනතෙහි 21 වන වගන්තිය

6 අවම මූලික ප්‍රාග්ධනය සඳහා වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතේ 2016 අංක 01 දරන රීතිය අනුව.

i) 2018.01.15 දින හෝ ඊට පෙර බලපත්‍රය සඳහා අයදුම්කරන සමාගමක් විසින්ම රුපියල් මිලියන සියයකට (රු. 100,000,000/-) නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධනයක් ද, 2019.01.15 දින සිට රුපියල් මිලියන එකසිය පනහකට (රු. 150,000,000/-) නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධනයක්ද පවත්වාගත යුතුය.

ii) 2018.01.15 දිනෙන් පසුව බලපත්‍රය සඳහා අයදුම්කරන ලබන සමාගම් රුපියල් මිලියන එකසිය පනහකට (රු. 150,000,000/-) නොඅඩු මූලික ප්‍රාග්ධනයක් සෑම විටම පවත්වාගත යුතුය.

7 එක් දිස්ත්‍රික්කයක පමණක් ක්‍රියාත්මක වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වේ.

8 එක් දිස්ත්‍රික්කයකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක ක්‍රියාත්මක වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාතික මට්ටමේ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වේ.

9 ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමිති, සහ මාර්ගෝපදේශයන්හි අර්ථ දැක්වෙන පරිදි "සීමිත ඉතුරුම් තැන්පතු" යනුවෙන් අදහස් වන්නේ ලියාපදිංචි ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන මගින් දෙන ලද ණය මුදලකට එරෙහිව සුරැකුම් තැන්පතුවක් ලෙස හෝ මුදල් ඇපයක් ලෙස ණය ගැනුම්කරුවෙකුගෙන් ලද ඉතුරුම් තැන්පතුය.

8 දෙනෙකුගෙන් සමන්විත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අංශයේ සමස්ත වත්කම් සහ සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි පහළ යාමක් වාර්තා වුව ද, එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ආයතනයක අසාමාන්‍ය ලාභ සහ ව්‍යාපාර වර්ධන කටයුතු හේතුවෙන් සමස්ත ප්‍රාග්ධනය සහ ලාභදායීත්වයෙහි වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු සතුව පැවති වත්කම්හි සිදුවූ සැලකිය යුතු හානිකරණය සහ තවත් සමාගමක් විසින් 2016.04.01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ප්‍රාථමික අලෙවිකාරීත්වය ඉවත් කර ගැනීම, සමස්ත වත්කම් සහ ආයෝජන කළඹ අඩුවීමට හේතු විය. 2015 වසර තුළ එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පීඑල්සී ආයතනයට

මුහුණපෑමට සිදුවූ ද්‍රවශීලතා ගැටලු හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද විධානය මගින් 2010 ජනවාරි මසදී එම සමාගමෙහි කළමනාකාරීත්වය ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවෙහි කළමනාකාරීත්වය වෙත පවරන ලදී.

වත්කම් සහ වගකීම්

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී පැවැති රුපියල් බිලියන 282.6 සිට 2016 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 264.5 දක්වා සියයට 6.4 කින් අඩුවිය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල සමස්ත ආයෝජන කළඹ ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයේ

සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 84.8 ක් විය. වෙළෙඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ සහ කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ යනාදියෙන් සමන්විත රජයේ සුරැකුම්පත් හි සමස්ත ආයෝජන කළඹ 2015 වසර සමග සැසඳීමේදී 2016 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 224.2 ක් දක්වා සියයට 4.2 කින් අඩු විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල පැවති වෙළෙඳ කළඹ සහ අලෙවිය සඳහා පැවති කළඹෙහි සිදුවූ පහළ යාම් මෙම වෙනස සඳහා හේතු විය. 2015 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 132.8 ක්ව පැවති වෙළෙඳ කළඹ 2016 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 98.1 දක්වා අඩු විය. 2015 වසර අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 53.4 ක් වූ වෙළෙඳාම සඳහා පැවති කළඹ 2016 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 19.3 දක්වා සියයට 63.9 කින් අඩු විය. 2015 වසර අවසානයේ දී කල්පිරීම දක්වා රඳවා ගන්නා ලද කළඹ 2015 වසරේ දී පැවැති රුපියල් බිලියන 47.8 ක සිට 2016 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 106.8 දක්වා සියයට 123.7 කින් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අංශයේ අවදානම්

(අ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: වෙළෙඳපොළ අවදානම සඳහා නිරාවරණය වීම අඩු විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයෙහි විය හැකි ඉහළ වෙළෙඳපොළ අවදානමට නිරාවරණය වීම අවම කරමින් වෙළඳ කළඹ, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි අනුපාතිකයක් ලෙස 2015 වසර අවසානයේ දී පැවැති සියයට 56.8 සිට 2016 වසර අවසන් වන විට සියයට 43.8 දක්වා අඩු විය.

(ආ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: ද්‍රවශීලතා අවදානමට නිරාවරණය වීම ද අඩු විය. 2015 වසර අවසානය වන විට පැවති දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම් රුපියල් මිලියන 7,101.5 හෝ එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම්වලින් සියයට 37.2 සිට 2016 වසර අවසන් වන විට රුපියල් මිලියන 2,671.8 දක්වා හෝ එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම්වලින් සියයට 15.7 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් අවදානම් රහිත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් පවත්වාගෙන යාම සහ එවැනි රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා පරතරයන් පියවා ගැනීම සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සුරැකුමක් ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණ දුන් එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු හැර අනෙකුත් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්‍රවශීලතා අවදානම් පැතිකඩ 2015 වසරේ හතරවන කාර්තුවේ සිට 2016 වසර පුරා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ඕනෑම ද්‍රවශීලතා පරතරයක් පියවා ගැනීම සඳහා පෙර සූදානම් කරගත් හදිසි අරමුදල් විධිවිධාන බොහෝ අලෙවිකරුවන් සතුව පැවතුණි.

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධනය

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වාර්තා කළ බදු පසු ලාභය, 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 8.4 ක් වූ අතර, 2016 වසරේ දී සියයට 72.6 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් බිලියන 14.6 ක් විය. මෙම අසාමාන්‍ය වර්ධනය සඳහා එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු විසින් වාර්තා කරන ලද අධික ලාභය සෘජුවම බලපාන ලදී. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් අලෙවිය මගින් ජනනය වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිලාභ මෙම ලාභ ඉහළයාමට විශාල ලෙස දායක විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමස්ත අංශය සඳහා වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සහ බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා වන හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය 2015 වසරේ දී පැවති සියයට 3.7 සහ සියයට 42.7 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට පිළිවෙලින් සියයට 5.5 සහ සියයට 72.6 දක්වා ඉහළ ගියේය.

8.12 සංඛ්‍යා සටහන

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	2015 (අ)	2016 (අ)	වාර්ෂික වර්ධනය (%)	
			2015 (අ)	2016 (අ)
සමස්ත වත්කම්	282.6	264.5	44.7	-6.4
සමස්ත කළඹ	234.0	224.2	54.1	-4.2
වෙළඳ සුරැකුම්	132.8	98.1	11.6	-26.1
කල් පිරීම තෙක් තබා ගන්නා	47.8	106.8	59.4	123.7
විකිණීම සඳහා පවතින	53.4	19.3	1,776.3	-63.9
ප්‍රතිචක්‍රණී	44.1	24.4	8.3	-44.7
හිමිකම් සහ වගකීම්	282.6	264.5	44.7	-6.4
සමස්ත ප්‍රාග්ධනය	32.9	34.6	15.8	5.3
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	179.3	137.0	44.8	-23.6
ප්‍රධාන කාර්යාලයට ගෙවීම් (ආ)	50.6	85.3	43.8	68.7
බදු පෙර ලාභය	8.8	15.1	2.0	70.4
බදු පසු ලාභය	8.4	14.6	7.8	72.6
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ				
අනුපාතය (%)	3.7	5.5	-0.7	1.8
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ				
අනුපාතය (%) (ඇ)	42.7	72.6	3.3	29.9
අවදානම් මත බරතලු ප්‍රාග්ධන				
අවශ්‍යතා අනුපාතය (%) (ඇ)	25.5	21.7	3.7	-3.8
තෝලන කාලය (ඇ)	4.8	6.6	-2.5	1.8
ගනුදෙනු	17,308.9	22,529.5	23.2	30.2
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ				
ගනුදෙනු	1,895.3	1,508.2	-4.4	-20.4
ද්විතියික වෙළෙඳපොළ				
ගනුදෙනු	15,413.6	21,021.3	27.8	36.4
එකවර මිලදී ගැනුම්	1,410.5	1,184.9	-16.7	-16.0
එකවර විකුණුම්	2,189.9	1,688.0	2.0	-22.9
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	11,813.2	18,148.4	43.7	53.6

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ඒකක පමණි.
 (ඇ) බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් පමණි.
 සටහන: එන්වස්ට් සෙක්ටර්විස් පී.එල්.සී. මූල්‍ය දත්ත 2016 ජූනි මස දක්වා පමණි.

අවම මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව රුපියල් මිලියන 350 සිට රුපියල් මිලියන 1,000 දක්වා වැඩිකිරීම හේතුවෙන් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ කොටස් හිමිකම් සියයට 5.3 කින් වැඩි විය. 2016 වසර අවසානය වන විට එන්ට්‍රිස්ට් සෙකියුරිටීස් පීඑල්සී හැර අනෙකුත් බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ඔවුන්ගේ මූලික ප්‍රාග්ධනය, අවම මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව වන රුපියල් මිලියන 1,000 ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනුණි. බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතිකය, පවත්වා ගතයුතු අවම අවශ්‍යතා අනුපාතය වන සියයට 10.0 ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුන ද එම අනුපාතය 2015 වසර අවසානයේදී පැවති සියයට 25.5 සිට 2016 වසර අවසන් වන විට එය සියයට 21.7 දක්වා අඩු විය.

වෙළඳපොළ සහභාගිත්වය

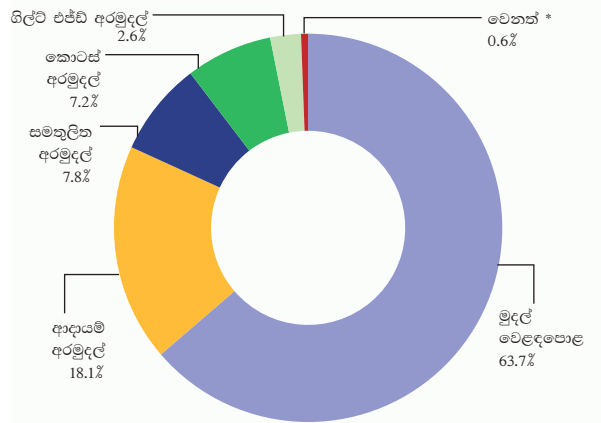
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසි සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ සහභාගිත්වය මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පිළිබිඹු කරන ලදී. 2016 වර්ෂයේ දී පවත්වන ලද සමස්ත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි (වෙන්දේසි 52) මගින් පිළිගන්නා ලද සමස්ත ලංසු ප්‍රමාණයන් සඳහා බැංකු ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්, බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 66.9 ක්, සියයට 28.2 ක් සහ සියයට 4.9 ක් විය. කෙසේ වුව ද 2016 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි 23 ක් මගින් පිළිගන්නා ලද සමස්ත බැඳුම්කරවලින් සියයට 50.7 කට බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සහභාගී විය.

ද්විතීයික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: 2015 වසර හා සැසඳීමේදී 2016 වසර තුළ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා සම්බන්ධ ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු රුපියල් බිලියන 21,021.3 දක්වා සියයට 36.4 කින් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. 2016 වසර තුළ සිදුකරන ලද සමස්ත ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 86.3 ක් ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් ගනුදෙනු විය. එකවර මිලදීගැණුම් (Outright Purchases) සහ එකවර විකුණුම් (Outright Sales) 2015 වසරේ දී පැවැති වටිනාකම් සමඟ සැසඳීමේ දී 2016 වසරේ දී පිළිවෙලින් සියයට 16.0 කින් සහ සියයට 22.9 කින් අඩු විය.

ඒකක භාර

වසර තුළ දී, නව අරමුදල් 4 ක් ස්ථාපනය වීම හා එක් අරමුදලක් මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ඉවත් වීමත් සමඟ ඒකක භාර ගණන 3 කින් ඉහළ යනු ලැබිණි. කෙසේ වුවද, 2015 වසරේ ආරම්භ වූ නව අරමුදල් 11 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී අලුතින් ආරම්භ කළ

8.12 රජය සටහන
ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම අනුව ඒකක භාර
අංශයේ අරමුදල් වර්ගීකරණය

* වෙනත්: ෂරියා අරමුදල්, 0.4% දර්ශක අරමුදල් 0.2% මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදල් සහ ඩොලර් අරමුදල්

මූලය: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය

ඒකක භාර අරමුදල් ගණන අඩු අගයකි. ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම් 14 මගින් කළමනාකරණය කෙරුණු සමස්ත ඒකක භාර සංඛ්‍යාව 2015 වසරේ පැවති ඒකක භාර 74 හා සසඳා බලන කල 2016 වසරේ දී ඒකක භාර 77 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මෙම ඒකක භාර 77 අතරින් 74 ක් විවෘත අරමුදල් ද, 2 ක් සංවෘත අරමුදල් ද වූ අතර, 1 ක් ඩොලර් බැඳුම්කර අරමුදලක් විය. මෙම විවෘත අරමුදල් 74, මුදල් වෙළඳපොළ අරමුදල් 18 කින් ද, ගිල්ට් එජ්ඩ් (gilt edged) අරමුදල් 15 කින් ද, ආදායම් අරමුදල් 14 කින් ද, හිමිකම් වර්ධන අරමුදල් 8 කින් ද, සමතුලිත අරමුදල් 8 කින් ද, ෂරියා අරමුදල් 5 කින් ද, දර්ශක අරමුදල් 4 කින් හා මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදල් 2 කින් සමන්විත විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

ඒකක භාර අංශයෙහි සමස්ත වත්කම් 2015 අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 130.3 සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 103.1 ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 27.2 කින් පහළ යන ලදී. නිකුත් කළ සමස්ත

8.13 සංඛ්‍යා සටහන
ඒකක භාර අංශයේ ක්‍රියාකාරිත්වය

අයිතමය	2015	2016
ඒකක භාර සංඛ්‍යාව	74	77
සමස්ත ඒකක හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව	38,008	41,249
ඒකක නිකුතුව ගණන (මිලියන)	8,766	7,150
සමස්ත වත්කම් (රු. මිලියන)	130,301.9	103,079.3
ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු. මිලියන)	129,398.5	103,109.7
කොටස්වල ආයෝජන (රු. මිලියන)	14,407.1	13,923.4
සමස්ත ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	11.1	13.5
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය (රු. මිලියන)	29,404.7	49,632.4
සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	22.6	48.1

මූලය: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය

ඒකක ගණන 2015 අවසානයට පැවති 8,766 සිට 2016 අවසානයේ දී 7,150 දක්වා පහත වැටුණු අතර, සමස්ත ඒකක හිමියන් ගණන 2015 වසර අවසානයට වාර්තා වූ 38,008 සිට 2016 වසර අවසානයේ දී 41,249 දක්වා ඉහළ යන ලදී. ඒකකයක් සඳහා ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම 2015 අවසානයට පැවති රුපියල් 14.8 හා සසඳන කල 2016 අවසානයේ දී රුපියල් 14.4 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටිණි.

ආයෝජන

ඒකක භාර විසින් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා ව්‍යාපාර කොටස් යන දෙකෙහිම සිදුකරන ලද ආයෝජන ප්‍රතිශතය 2016 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යන ලදී. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය 2015 වසර අවසානයට පැවති රුපියල් මිලියන 29,405 සිට 2016 වසර අවසානයට රුපියල් මිලියන 49,632 දක්වා සියයට 68.8 කින් ඉහළ ගියේය. එමෙන්ම, ආයෝජන කළඹ තුළ ඒකක භාර විසින් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජනය 2015 අවසානයට වූ සියයට 11.1 සිට 2016 වසර අවසානයට සියයට 13.5 දක්වා ඉහළ යන ලදී.

රක්ෂණ අංශය

වත්කම් වර්ධනය සහ ඉපයීම් සැලකිල්ලට ගත් කල වර්ෂය තුළ දී රක්ෂණ අංශය ඉහළ කාර්යසාධනයක් පෙන්නුම් කළේය. 2016 වසර අවසානය වන විට ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය යටතේ ලියාපදිංචි සමාගම් 29 ක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර කටයුතු සිදු කරනු ලැබූ අතර එයින් සමාගම් 14 ක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල පමණක් ද, සමාගම් 12 ක් දිගුකාලීන රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල පමණක් ද, ඉතිරි සමාගම් 3 දිගු කාලීන සහ සාමාන්‍ය යන රක්ෂණ ව්‍යාපාර දෙකෙහිම ද නිරත විය. ප්‍රධාන වශයෙන් සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතුවල නිරත රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් 59 ක් වර්ෂය තුළ ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත විය. 2016 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ සමාගම් 8 ක් කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත වී ඇති අතර, සමාගම් 5 ක් විදේශ සමාගම්වලට අනුබද්ධිත සමාගම් විය. රක්ෂණ වාරික ආදායම දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගණනය කරනු ලබන රක්ෂණ අංශයේ ව්‍යාප්තිය 2015 වසරේ පැවැති සියයට 1.1 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී සියයට 1.2 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගිය අතර, සමස්ත වාරික ආදායමේ ඉහළ යෑම මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ වුවත්, ශ්‍රී ලංකාවේ රක්ෂණ අංශයේ ව්‍යාප්තිය කලාපීය රටවල් සමඟ සැසඳීමේ දී සැලකිය යුතු ලෙස අඩු අගයක් විය. 2016 වසරේ දී දිගු කාලීන රක්ෂණ අංශයේ ව්‍යාප්තිය සියයට 0.5 ක් ද සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ ව්‍යාප්තිය සියයට

0.6 ක් ද විය. කෙසේ වෙතත්, රක්ෂණ ඝනත්වය 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ පුද්ගලයෙකුට රුපියල් 5,768 සිට පුද්ගලයෙකුට රුපියල් 6,617 ක් දක්වා 2016 වසර වන විට සුළු වශයෙන් ඉහළ ගියේය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම් 2015 වසරේ දී පැවැති රුපියල් බිලියන 453.6 සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 503.1 දක්වා සියයට 10.9 කින් වර්ධනය විය. දිගුකාලීන රක්ෂණය සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණය යන ව්‍යාපාර අංශ දෙකම මෙම වර්ධනයට දායක විය. 2015 වසර අවසානයට රක්ෂණ අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 67.3 ක් වූ දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ මුළු වත්කම් 2016 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 334.4 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එය රක්ෂණ අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 66.5 ක් විය. ඒ අනුව, රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ වත්කම්වල සාපේක්ෂ ප්‍රමාණය සියයට 33.5 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගිය අතර, එම වත්කම්වල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 168.8 ක් විය.

දළ ලියාහල වාරික ආදායමේ වර්ධනය 2015 වසරේ දී වාර්තා කළ සියයට 21.1 සමඟ සැසඳීමේ දී 2016 වසරේ දී සියයට 16.0 ක් දක්වා පහත වැටුණි. සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම මුළු දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙන් සියයට 54.7 ක් විය. මෙම අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම 2015 වසරේ දී සියයට 21.9 කින් වර්ධනය වූ අතර, 2016 වසරේ දී එම වර්ධනය සියයට 14.0 ක් විය. සලකා බලන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රථ වාහන රක්ෂණ මෙහෙයුම්වල වර්ධනය අධිශ්ච්ච පවත්වා ගනු ලැබීය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙන් සියයට 77.7 ක් වන රථ වාහන රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම 2016 වසර තුළ දී සියයට 15.1 කින් ඉහළ ගියේය. දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම පසුගිය වසරේ දී සියයට 20.1 කින් ඉහළ ගිය අතර, මෙම වසරේ දී රුපියල් බිලියන 63.5 ක් දක්වා සියයට 18.6 කින් ඉහළ ගියේය. 2016 දී දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙහි වර්ධනය අඩු වීමට පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ ඉහළ වාරික ආදායම ද හේතු විය.

ඉපයුම්

2016 වසරේ දී රක්ෂණ අංශය විසින් උපයන ලද සමස්ත ලාභය සියයට 67.5 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මෙම ඉහළ වර්ධනය සඳහා සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ කාර්යසාධනය ප්‍රධාන වශයෙන් දායක විය. මීට අමතරව, පෙර වසරවල පැවති පහළ ලාභ

ප්‍රමාණ සහ 2016 වසරේ පැවති ඉහළ වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික මෙම ඉහළ වර්ධනයට හේතු විය. ප්‍රාරක්ෂණ ලාභ, 2015 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 8.1 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 10.1 ක් දක්වා සියයට 24.9 කින් ඉහළ ගියේය. 2016 වසර තුළ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ ලාභය සියයට 24.8 කින් ඉහළ ගිය අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ ලාභය සියයට 125.9 කින් ඉහළ ගියේය.

2016 වසරේ දී සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම්පෑම් රුපියල් බිලියන 37.7 ක් දක්වා සියයට 15.9 කින් ඉහළ ගිය අතර, දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම්පෑම් රුපියල් බිලියන 22.7 ක් දක්වා සියයට 9.0 කින් ඉහළ යන ලදී. රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත හිමිකම්පෑම් රුපියල් බිලියන 60.3 ක් දක්වා සියයට 13.2 කින් වර්ධනය වූ අතර 2015 වසරේ දී එම වර්ධන අනුපාතිකය සියයට 7.5 ක් විය. 2015 වසරේ දී රක්ෂණ සමාගම්වල සමස්ත ආයෝජන ආදායම සියයට 9.0 කින් පහළ ගිය ද ප්‍රධාන වශයෙන් පෙර වසරට සාපේක්ෂව වෙළඳපොළේ පැවැති ඉහළ පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් 2016 වසරේ දී එම ආදායම රුපියල් බිලියන 40.7 ක් දක්වා සියයට 30.4 කින් වැඩි විය. රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත ආදායම 2015 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 152.1 සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 181.0 ක් දක්වා වර්ධනය වීමට ආයෝජන ආදායමේ ඉහළ යෑම සහ දළ ලියාපදිංචි වාරික ආදායමේ ඉහළ යෑම දායක විය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2015 වසරේ පැවති සියයට 5.7 සිට 2016 වසරේ දී සියයට 14.5 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එම අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය සියයට 3.5 සිට සියයට 7.3 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2015 වසරේ පැවති සියයට 2.7 සිට 2016 වසර තුළ දී සියයට 2.9 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගියේය. මීට අමතරව, දිගු කාලීන රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2015 වසරේ පැවති සියයට 32.4 සිට සියයට 25.0 ක් දක්වා පහත වැටුණි.

ප්‍රාග්ධනය සහ ආයෝජනය

2016 වසර අවසානයේ දී එක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගමක් හැරුණු විට අනෙකුත් සියලුම සාමාන්‍ය හා දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් ඒවායේ ව්‍යවස්ථාපිත නුඹුන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතා සපුරා ගන්නා ලදී. කෙසේ වෙතත්, සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ මුළු වත්කම්වලට ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 2015 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 55.0 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට සියයට 52.0 ක් දක්වා පහත වැටුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ

අංශයේ මුළු වත්කම්වලට ප්‍රාග්ධන අනුපාතය ද 2015 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 15.0 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට සියයට 12.0 ක් දක්වා පහත වැටුණි. රක්ෂණ අංශයේ ආයෝජන කළඹ පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී, 2016 වසර අවසානය වන විට දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 48.0 ක් සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 17.9 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත ආයෝජනවලින් හිමිකම් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජනයේ සාපේක්ෂ ප්‍රමාණය 2015 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 10.8 සිට 2016 වසර අවසානය වනවිට සියයට 7.9 ක් දක්වා පහත වැටුණි. එසේ වුවද, සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත ආයෝජනවලින් හිමිකම් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජනයේ ප්‍රමාණය පසුගිය වසර අවසානයේ පැවති සියයට 22.3 සිට සියයට 23.6 ක් දක්වා වර්ධනය විය. සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ

8.14 සංඛ්‍යා සටහන
රක්ෂණ අංශයේ ක්‍රියාකාරිත්වය

අයිතමය	රු. බිලියන	
	2015 (අ)	2016 (ආ)
සමස්ත වත්කම්	453.6	503.1
රජයේ සුරැකුම්පත්	167.5	190.7
හිමිකම් කොටස්	53.4	49.0
අතැති මුදල් හා තැන්පතු	58.9	46.1
සමස්ත ආදායම	152.1	181.0
වාරික ආදායම	120.9	140.3
අයෝජන ආදායම	31.2	40.7
බදු පෙර ලාභය	12.9	21.6
ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය (%) (අ)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	-	317.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	-	192.0
රඳවා ගැනීම් අනුපාතය (%)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	96.3	96.6
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	80.0	80.1
හිමිකම් අනුපාතය (%)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	40.7	37.5
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	65.7	65.9
ඒකාබද්ධ මෙහෙයුම් අනුපාතය (%)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	86.5	84.2
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	105.9	105.2
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	2.7	2.9
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	3.5	7.3
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගුකාලීන රක්ෂණය	32.4	25.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	5.7	14.5
ප්‍රාරක්ෂණ අනුපාතය (%)		
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	16.4	17.8

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය
(ආ) තාවකාලික
(ඇ) නුඹුන්වත් ආන්තික අනුපාතය වෙනුවට 2016 වසරේ දී හඳුන්වාදෙන ලදී.

සමස්ත ආයෝජනවලින් සාංගමික ණය සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජන 2015 වසරේ පැවති සියයට 8.8 ක ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2016 වසර අවසානයේ දී සියයට 11.2 ක ප්‍රතිශතයක් වාර්තා කරන ලදී. ඒ අතරම, දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශය විසින් සාංගමික ණය සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජනය 2015 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 18.5 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට සියයට 23.0 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

රක්ෂණ ඔප්පු හිමියන්ගේ අයිතීන් සුරක්ෂිත කරන අතරම රක්ෂණ අංශයේ වෘත්තීය නිපුණත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ සහ කීර්තිය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් 2016 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ගැනීම සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, කොටස් හිමිකාරීත්වයෙන් සියයට 50 කට වඩා වැඩි හෝ නිකුත් කර ඇති කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් සියයට 50 ක් හෝ ඊට වැඩි වටිනාකමකට සමාන ඡන්ද බලයක් සහිත මූල්‍ය උපකරණවල හිමිකම සහ පාලන බලය සම්බන්ධ වෙනසක දී ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයේ ලිඛිත අනුමැතිය ලබා ගැනීමට නියෝග කරමින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් සියලුම රක්ෂණ සමාගම් සහ රක්ෂණ තැරැවිකාර සමාගම් වෙත විධානයක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, රක්ෂණ ඔප්පු හිමියන්ට රක්ෂණ ඔප්පුවෙහි නියම සහ කොන්දේසි පරීක්ෂා කිරීමට දින 21 ක සලකා බැලීමේ කාලයක් (නිදහස් පිරික්සුම් කාලයක්) ලබාදෙන ලෙස දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම්වලට විධාන කරන ලදී. මෙමගින්, රක්ෂණ ඔප්පු හිමියන්ට මෙම කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රක්ෂණ ඔප්පුව අවසන් කිරීමට හැකියාවක් ලැබෙන අතර,

අදාළ රක්ෂණ ඔප්පු හිමියන් විසින් ගෙවන ලද මූලික තැන්පතු මුදල හෝ රක්ෂණ වාරිකය ආපසු ගෙවීමට රක්ෂණකරු බැඳී සිටී. නව රක්ෂණ ක්‍රම සහ ඒවා හඳුන්වා දෙන දින සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය දැනුවත් කරන ලෙස නියම කරමින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් සියලුම රක්ෂණ සමාගම් වෙත චක්‍රලේඛයක් ද නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් නව රක්ෂණ ක්‍රම හඳුන්වා දීමට පෙර අදාළ ලියකියවිලි ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර, දිගු කාලීන රක්ෂණ සමාගම් අවම වශයෙන් නව රක්ෂණ ක්‍රම හඳුන්වාදීමට දින 45 කට පෙර ආයුගණක සහතිකය, රක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති ලේඛනය සහ යෝජනා පත්‍රය ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ඉහත සඳහන් කළ විධානවලට අමතරව, රක්ෂණ අංශයේ ගුණාත්මකභාවය සහ ප්‍රතිරූපය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් මාර්ගෝපදේශ කිහිපයක් නිකුත් කරන ලදී. ඒ අනුව, රක්ෂණකරුවන් සහ තැරැවිකරුවන් විසින් පැමිණිලි හසුරුවීමේ දී කඩිනම් සහ සාධාරණ සේවයක් ලබාදීම සඳහා නිසි ක්‍රියාමාර්ග ඇති කිරීම තහවුරු කිරීමේ අරමුණින් 2016 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී පාරිභෝගික පැමිණිලි හසුරුවීම පිළිබඳව මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. තවද, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් සම්බන්ධිත දිගුකාලීන රක්ෂණ ව්‍යාපාර සඳහා පවතින මාර්ගෝපදේශ සංශෝධනය කරන ලදී.

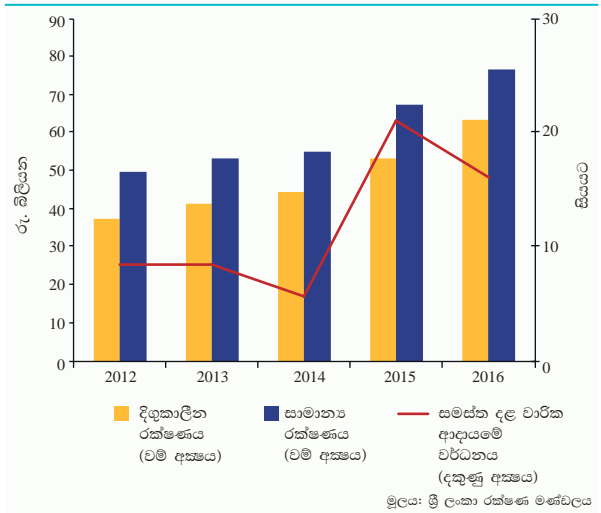
විශ්‍රාම අරමුදල්

2015 වසරේ පැවැති රුපියල් බිලියන 2,257.5 හා සැසඳීමේ දී, 2016 වසරේ දී විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ සමස්ත වත්කම් සියයට 12.4 කින් රුපියල් බිලියන 2,537.2 දක්වා සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්වීය. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සහ රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල යන රාජ්‍ය ආයතන විසින් කළමනාකරණය කරන අරමුදල් 3 කින් සහ පෞද්ගලික කළමනාකාරීත්වයෙන් යුතු විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල් 152 කින් මෙම අංශය සමන්විත විය. 2016 වසර අවසානයට, මෙම අංශයේ මුළු වත්කම් මූල්‍ය අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 16.5 ක් වූ අතර, එය 2015 වසරේ දී සියයට 16.3 ක් විය.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත යටතේ අරමුදලේ භාරකාරීත්වය මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ඇති අතර, එහි පරිපාලන කටයුතු කම්කරු කොමසාරිස් වෙත පවරා ඇත. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ විධිවිධානවලට අනුව මුදල් මණ්ඩලයට

8.13 රූප සටහන
රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාලද වාරික ආදායම

එහි භාරකාරීත්ව බලතල, වගකීම් හා කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැපයීම සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලබයි.

සාමාජිකත්වය, සාමාජික ශේෂයන් සහ ප්‍රතිලාභ ගෙවීම්: අරමුදලේ මුළු වටිනාකම 2015 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1,664.9 ට සාපේක්ෂව 2016 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 176.6 කින් නැතිනම් සියයට 10.6 කින් රුපියල් බිලියන 1,841.5 දක්වා වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනය සාමාජිකයන්ගේ ශුද්ධ ආදායම මුදල් ලැබීම් (ආදායම මුදල් ලැබීම්වලින් ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් අඩු කළ පසු) සහ ඵලදායී හා විවක්ෂණශීලී අරමුදල් ආයෝජනය තුළින් උපායගත ආදායම්වල සමස්ත ප්‍රතිඵලයකි. සාමාජික ශේෂ සඳහා පොලිය ද ඇතුළත්ව, සාමාජිකයන් සඳහා වූ මුළු වගකීම 2016 වසර අග වන විට රුපියල් බිලියන 1,810.6 ක් වූ අතර, එය 2015 වසර අග පැවති රුපියල් බිලියන 1,625.5 ට සාපේක්ෂව සියයට 11.4 ක වර්ධනයකි. 2016 වසර සඳහා මුළු ආදායම මුදල් ලැබීම් රුපියල් බිලියන 118.3 දක්වා සියයට 15.4 කින් වර්ධනය විය. 2016 වසරේ දී සාමාජිකයන් හා ඔවුන්ගේ නීතිමය උරුමකරුවන් හට රුපියල් බිලියන 108.4 ක මුළු ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සිදු කළ අතර, එය 2015 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 39.3 ක වර්ධනයකි. 2015 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලද සාමාජික ශේෂයෙන් සියයට 30 ක් ආපසු ගැනීමේ පහසුකම, මෙම වර්ධනයට හේතු විය. 2016 වසරේ පැවැති ශුද්ධ ආදායම මුදල් ලැබීම් පෙර වසරේ පැවැති රුපියල් බිලියන 24.7 හා සසඳන කල රුපියල් බිලියන 9.9 ක් විය. 2016 වසරේ අරමුදලේ ශුද්ධ ආදායම රුපියල් බිලියන 175.9 ක් වූ අතර, එය පෙර වසරේ ශුද්ධ ආදායම වූ රුපියල් බිලියන 156.9 හා සසඳන විට සියයට 12.1 ක වර්ධනයකි.

ආයෝජන කළමනාකරණය: අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළමනාකරණ වටිනාකම (පොත් අගය) 2015 වසරේ පැවැති රුපියල් බිලියන 1,604.2 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,722.2 දක්වා සියයට 10.5 කින් වර්ධනය විය. අරමුදලේ සුරක්ෂිතභාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින්, ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සිදු කිරීමට හා අනෙකුත් වියදම් සපුරා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් පරිදි ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වා ගනිමින්, අරමුදලේ සාමාජිකයන් වෙත දිගුකාලීන ධන මූර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබා දීම අරමුදලේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය වේ. ඒ අනුව, 2016 වසර අවසානය වනවිට අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට 93.1 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබූ අතර, සමාගම් කොටස්වල හා සාංගමික ණයවල පිළිවෙළින් සියයට 4.6 ක් සහ සියයට 2.1 ක් ආයෝජනය කර තිබුණි. ඉතිරි සියයට 0.2 ක අරමුදලේ

දෛනික ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් කළමනාකරණය කර ගැනීම සඳහා රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් ආවරණය වන ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම් හා දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන දෛනික ප්‍රතිවිකුණුම් හෝ නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් වැනි ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයක් සහිත වත්කම්වල ආයෝජනය කර ඇත.

ආයෝජන ආදායම: අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 192.9 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2015 වසරේ උපයන ලද සමස්ත ආයෝජන ආදායම හා සැසඳීමේ දී සියයට 12.5 ක වැඩි වීමකි. සමස්ත ආදායමින් සියයට 85.8 ක් වූ පොලී ආදායම 2015 වසරේ උපයන ලද රුපියල් බිලියන 143.1 ක පොලී ආදායම හා සැසඳීමේ දී රුපියල් බිලියන 165.5 ක් දක්වා සියයට 15.7 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලද අතර එය අරමුදලේ ප්‍රධාන ආදායම් මූලාශ්‍රය ලෙස අඛණ්ඩව පැවැතුණි. පැවැති අහිතකර වෙළඳපොළ තත්ත්වය යටතේ රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනයන්වලින් ලද ප්‍රාග්ධන ලාභ 2015 වසරේ ඉපැයූ රුපියල් බිලියන 1.2 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 0.6 ක් දක්වා අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරයි. තවද, 2016 වසරේ දී සමාගම් කොටස්වල ආයෝජනය කිරීම තුළින් ලද ප්‍රාග්ධන ලාභ රුපියල් බිලියන 0.5 ක් වූ අතර, එය 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 0.6 සමඟ සැසඳීමේ දී පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කරයි. එසේ වුවද, 2016 වසරේ

8.15 සංඛ්‍යා සටහන
සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	
	2015 (අ)	2016 (ආ)	2015 (අ)	2016 (ආ)
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	1,664.9	1,841.5	223.5	249.4
සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය (රු. බිලියන)	1,625.5	1,810.6	200.5	225.3
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	16.9	17.1	12.4	12.5
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.6	2.4	2.4	2.5
ආයතනික වූ සේවාදායකයින් සංඛ්‍යාව	72,578	73,973	76,674	77,842
සමස්ත ආයතනිකයන් (රු. බිලියන)	102.5	118.3	18.1	20.3
සමස්ත ප්‍රතිගෙවුම් (රු. බිලියන)	77.8	108.4	11.5	13.5
සමස්ත ආයෝජන කළමනාකරණ (රු. බිලියන)	1,604.2	1,772.2	210.7	235.7
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	92.7	93.1	91.1	84.8
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	171.9	193.1	19.9	22.1
බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	157.2	176.1	19.1	20.2
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	11.3	11.4	9.3	9.1
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතිකය (%)	10.5	10.5	9.0	9.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) නාවකාලික සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

ලාභාංශ ආදායම රුපියල් බිලියන 4.3 ක් වූ අතර, එය සියයට 21.4 ක වර්ධනයකි.

අරමුදලේ සමස්ත ප්‍රතිලාභය: 2016 වසරේ දී අරමුදලේ සමස්ත දළ ආදායම රුපියල් බිලියන 193.1 ක් ලෙස සටහන් වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී සියයට 12.3 ක වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. සාමාජික ශේෂ මත සියයට 10.5 ක පොලී අනුපාතයක් අඛණ්ඩව ගෙවීමට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට හැකි වූ අතර, අරමුදලේ ආදායමට මෙහෙයුම් වියදම් දක්වන අනුපාතය 2015 වසරේ දී සියයට 0.69 ක් ද 2016 වසරේ දී සියයට 0.77 ක් ද වශයෙන් පවත්වා ගෙන යෑමට හැකි විය.

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 9.8 කට පමණ දායක වන සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල දෙවන විශාලතම විශ්‍රාම අරමුදල වේ. ජාතික ප්‍රතිපත්ති හා ආර්ථික කටයුතු අමාත්‍යාංශය යටතේ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල් මණ්ඩලය විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන මෙම අරමුදල සේවා යෝජකයන් විසින් දායකත්වය සපයනු ලබන විශ්‍රාම අරමුදලක් වේ. සාමාජිකයන්ට ඉහළ ප්‍රතිලාභ ලබාදීමේ හැකියාව වැඩි කරමින්, පෙර වසරේ දී මෙන්ම 2016 වසරේ දී ද, අරමුදලේ වත්කම් පදනම, ආදායම සහ ආයෝජන යන අංශයන්හි ඉහළ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2016 වසර අවසානයට සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ සාමාජික ගිණුම් මිලියන 12.5 ක් පමණ පැවැතුණු අතර, ගිණුම් මිලියන 2.5 ක් ක්‍රියාකාරී ගිණුම් විය. මෙම අරමුදලේ නොපියවූ සාමාජික ශේෂයන්ගේ වටිනාකම 2015 වසර අවසානයට වූ රුපියල් බිලියන 200.5 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 225.3 දක්වා සියයට 12.4 කින් වර්ධනය විය. 2016 වසරේ දී සාමාජිකයන්ට රුපියල් බිලියන 13.5 ක් ප්‍රතිලාභ ලෙස ගෙවීමෙන් අනතුරුව අරමුදලට ශුද්ධ ධනාත්මක දායකත්වයක් ලබා දෙමින් අරමුදලේ සමස්ත දායකත්වය ලැබීම, පෙර වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 18.1 සිට මෙම වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 20.3 දක්වා ඉහළ ගියේය. 2016 වසර අවසානය වන විට අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළඹ රුපියල් බිලියන 235.7 දක්වා සියයට 11.9 කින් වර්ධනය වූ අතර, එම ආයෝජනවලින් සියයට 84.8 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි. සමස්ත ආයෝජනවලින් සමාගම් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජන හා සාංගමික ස්ථාවර ඉපයුම් සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජන පිළිවෙලින් සියයට 5.2 ක් සහ සියයට 0.9 ක් විය. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ සාමාජික ගිණුම් ශේෂ මත වන ඵලදායී පොලී අනුපාතිකය 2015 දී පැවති සියයට 9.3 සමඟ

සැසඳීමේ දී 2016 වසරේ දී සියයට 9.1 දක්වා සුළු අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරයි.

අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල්

රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල සහ අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල්වලින් අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල් අංශය සමන්විත වේ. රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදලේ ක්‍රියාකාරී ගිණුම් සංඛ්‍යාව 2015 වසරේ පැවති 232,793 සිට 232,135 දක්වා 2016 වසරේ අවසානය වන විට පහත වැටුණි. කාවකාලික පදනම මත රාජ්‍ය ආයතනවල සේවය කළ සේවකයන් එම ආයතනවල ස්ථිර සේවයට ඇතුළත් කර ගැනීමත් සමඟ 2016 වසරේ දී අරමුදලේ සමස්ත දායකත්ව මුදල් සියයට 40.8 කින් රුපියල් මිලියන 2,469.9 ක සිට රුපියල් මිලියන 1,463.3 ක් දක්වා අඩු විය. අරමුදල විසින් සාමාජිකයන්ට ආපසු ගෙවනු ලැබූ ප්‍රතිලාභවල වටිනාකම රුපියල් මිලියන 554.0 ක් දක්වා සියයට 24.5 කින් පහත වැටුණි. ඒ අනුව, අරමුදලේ ශුද්ධ දායකත්ව ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් මිලියන 1,735.8 ට සාපේක්ෂව 2016 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 909.3 ක් දක්වා සියයට 47.6 කින් පහත වැටුණි. කෙසේ වෙතත්, අරමුදලේ සමස්ත වත්කම්වල වටිනාකම 2015 වසර අවසානයට පැවති රුපියල් බිලියන 46.1 සිට 2016 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 47.7 ක් දක්වා සියයට 3.4 කින් වර්ධනය විය. 2016 වසර අවසානය වන විට අරමුදලේ ආයෝජනවලින් සියයට 99.8 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි. රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල හැරුණු විට කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අධීක්ෂණය කරනු ලබන නමුත් පෞද්ගලික කළමනාකාරීත්වයෙන් යුතු අනුමත අර්ථසාධක සහ විශ්‍රාම අරමුදල් 152 ක් 2016 වසර අවසානය වන විට පැවතුණි. 2016 වසර අවසානය වන විට මෙම පෞද්ගලික කළමනාකාරීත්වයෙන් යුත් අරමුදල්වල මුළු සාමාජිකයින් ගණන 160,130 ක් වූ අතර, මෙම අරමුදල්වල සමස්ත වත්කම් සහ ආයෝජනය පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 398.6 ක් සහ රුපියල් බිලියන 244.0 ක් විය.

8.4 මූල්‍ය වෙළඳපොළවල කාර්යසාධනය

මුදල් වෙළඳපොළ

2015 දෙසැම්බර් අග වන විට ඉහළ මට්ටමක පැවති මුදල් වෙළඳපොළ අතිරික්ත රුපියල් ද්‍රවශීලතාව, ක්‍රමයෙන් අඩු වෙමින් 2016 පළමු කාර්තුවේ අවසානය වන විට ද්‍රවශීලතා හිඟයක් බවට පත් විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී

ගැනීම සහ රජයට තාවකාලික අත්තිකාරම් සැපයීම හේතුවෙන් 2016 මුල් භාගයේ කෙටි කාලයක් තුළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. මෙම කාලය තුළ දී අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව කෙටිකාලීන සහ දිගුකාලීන ප්‍රතිමිලදීගැනුම් වෙන්දේසි හරහා තාවකාලික පදනමින් ද, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිර පදනම මත විකිණීම මගින් ස්ථාවර පදනමින් ද අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. මීට අමතරව, 2016 ජනවාරි 16 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල සියලුම රුපියල් තැන්පතු වගකීම් සඳහා අදාළ වන ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 7.50 දක්වා ප්‍රතිගතාංක 1.50 කින් ඉහළ නැංවීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුව විසින් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙන් රුපියල් බිලියන 52 ක පමණ ද්‍රවශීලතාවක් අවශෝෂණය කරනු ලැබීය. රජය වෙනුවෙන් විදේශීය ණය පියවීම ඇතුළුව මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද විදේශ විනිමය ආශ්‍රිත ගනුදෙනු දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව තවදුරටත් ක්‍රමයෙන් අඩු වීමට හේතු විය. ජනවාරි මාසයේ රුපියල් බිලියන 71.1 ක් ලෙස පැවති දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ සාමාන්‍ය අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව 2016 මාර්තු මාසයේ දී රුපියල් බිලියන 8.6 ක් දක්වා අඩු විය. ඉන්පසුව, මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පරිණත වීම මෙන්ම විදේශ විනිමය ආශ්‍රිත ගනුදෙනුවල බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් නොවැම්බර් මාසයේ සහ දෙසැම්බර් මාසය අග දින කිහිපයක් හැරුණු කොට වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව 2016 වසරේ ඉතිරි කාලය තුළ දී හිඟ මට්ටමක පැවතුණි. 2016 අප්‍රේල් සිට නොවැම්බර් දක්වා කාලසීමාව තුළ දී දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා හිඟයෙහි සාමාන්‍යය දෛනික පදනමින් රුපියල් බිලියන 23.4 ක් විය. මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලට ගැනීම, විදේශ විනිමය ආශ්‍රිත ගනුදෙනු සහ විදේශ ණය ලබාගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු කොට ගෙන 2016 දෙසැම්බර් මාසයේ මැද භාගයේ දී වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව අතිරික්ත මට්ටමක පැවැතෙමින් වසර අවසානය වන විට අතිරික්තය රුපියල් බිලියන 39.2 ක් විය.

2016 පෙබරවාරි මාසයේ දී මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 50 කින් වැඩි වීම හේතුවෙන් සහ වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව ක්‍රමයෙන් අඩුවීම නිසා 2016 පළමු කාර්තුව තුළ දී බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්වීය. 2015 වසර අවසානයේ දී සියයට 6.40 ක්ව පැවති බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය 2016 පෙබරවාරි 24 වන විට සියයට 7.51 දක්වා ඉහළ ගිය අතර, රජයේ සුරැකුම්පත්වලට ද්විතීයික වෙළඳපොළේ ගනුදෙනුවලින් ලැබෙන පොලී ආදායමට අදාළ බදු

ගෙවීමේ දී ලැබෙන බදු හිමිකම් නිසා ඇති වන විෂමතාවයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය මාර්තු අවසානය වන විට නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවේ ඉහළ සීමාව ඉක්මවීය. 2016 ජූලි 28 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි මහ බැංකුව විසින් නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය පිළිවෙලින් සියයට 7.00 සහ සියයට 8.50 දක්වා ඉහළ නැංවීමට පෙර බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය සියයට 8.20 ලෙස පැවතුණි. 2016 පෙබරවාරි මාසයේ පැවති පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීමත් සමඟ බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑමක් සිදු වූ බැවින්, 2016 ජූලි මාසයේ පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීමෙන් එහි සිදු වූ වෙනස්වීමට සාපේක්ෂව බොහෝ දුරට අඩු විය. 2016 ජූලි මස අවසානයේ සිට බරිත සාමාන්‍ය ඒකමුදල් අනුපාතිකය නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළ පැවති අතර, 2016 අවසානය වන විට එය සියයට 8.42 ක් විය.

වසර තුළ දී වාණිජ බැංකු කිහිපයක් මුදල් වෙළඳපොළෙන් නොකඩවා ණය ගැනීම් සිදු කරන ලදී. මුදල් ගනුදෙනුවල ප්‍රමාණය අනුව බලන විට, මුළු ණය ගැනීම්වලින් සියයට 66 ක්ම බැංකු තුනක් විසින් සිදු කරන ලද අතර, ණය ලබාදීම් සැලකූ විට මුළු ණය ලබාදීම්වලින් සියයට 52 ක්ම බැංකු තුනක් විසින් සිදු කරන ලදී. වාර ගණන අනුව සලකා බලන විට එනම්, සියලුම බැංකු මුදල් වෙළඳපොළ තුළ ගනුදෙනු සිදු කළ මුළු දින ගණන අනුව සැලකූ විට ණය ලබාගැනීමේ දී බැංකු 4 ක් විසින් සියයට 47 ක දායකත්වයක් පෙන් වූ අතර, ණය ලබාදීමේ දී බැංකු තුනක් විසින් සියයට 30 ක ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්වීය. වෙළඳපොළ බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය, නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකයට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණ ද ඇතැම් ප්‍රාථමික වෙළඳුන් විසින් මහ බැංකුවේ වෙන්දේසියට අදාළ ප්‍රතිචක්‍රණී අනුපාතිකය යටතේ හෝ නිත්‍ය ණය පහසුකම් අනුපාතිකය යටතේ දිගින්

8.16 සංඛ්‍යා සටහන
මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු

වෙළඳපොළ	පරිමාව (රු. බිලියන)		බරතලු සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය (අවම-උපරිම)%	
	2015	2016	2015	2016
ඒකමුදල්	2,828.0	3,493.0	5.80-7.00	6.43-8.44
වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	1,962.0	6,572.0	5.00-6.91	6.29-9.15
මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	750.0	252.0	5.86-6.42	6.29-7.50
මහ බැංකු ප්‍රතිචක්‍රණී	44.0	3,938.0	6.15-6.30	6.59-8.50
නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම්	17,990.0	5,573.0	-	-
නිත්‍ය ණය පහසුකම්	23.0	3,208.0	-	-

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

දිගටම ණය ගැනීම සිදු කළහ. මෙය බොහෝවිට ණය හිමියන් විසින් ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනුවල ඇති අවදානම සලකා බලා තම ණයගැතියන් හා පාර්ශ්වයන් වෙත පනවා තිබූ ණය සීමා හේතුකොටගෙන සිදුවිය. මේ අතර, ඇතැම් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් විසින් ඔවුන්ගේ ආයෝජන නිසා හෝ බැංකු විසින් තැන්පතු වර්ධනය කර ගැනීමකින් තොරව ණය ලබාදීම හේතුකොටගෙන දිගුකාලයක් පුරා අඛණ්ඩව හිඟ ද්‍රවශීලතා මට්ටමක් පවත්වා ගනු ලැබීය.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ එ.ජ. ඩොලරයට පැවැති අධික ඉල්ලුම නිසා ශ්‍රී ලංකා රුපියල 2016 වසර තුළ දී, එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව තවදුරටත් අවප්‍රමාණය විය. ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව 2015 වසරේ දෙසැම්බර් අවසානයේ වූ රුපියල් 144.06 සිට 2016 වසරේ දෙසැම්බර් අවසානයේ දී රුපියල් 149.80 දක්වා සියයට 3.83 ක ප්‍රමාණයකින් අවප්‍රමාණය විය. සමස්තයක් ලෙස 2016 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය වීම, 2015 වසර තුළ දී අවප්‍රමාණය වූ සියයට 9.03 ට වඩා අඩු අගයක් විය. 2016 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය වීම කෙරෙහි මූලිකවම හේතු වූයේ, ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් සංවිත බැංකුව මගින් පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම සම්බන්ධයෙන් පැවති අපේක්ෂාවන් නිසා ඇති වූ අවිනිශ්චිතභාවයට සමගාමීව රජයේ බැඳුම්කරවල සිදුකර තිබූ විදේශ ආයෝජන ඇතුළුව ප්‍රාග්ධන ආයෝජන රටින් ඉවතට ගලා යෑම සහ ඉහළ ආනයන හේතුවෙන් උද්ගත වූ අධික විදේශ විනිමය ඉල්ලුමය. එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි සමස්ත අවප්‍රමාණයට අනුගාමීව වාණිජ බැංකුවල විදුලි පැවරුම් සඳහා වූ එ.ජ. ඩොලර් මිල දී ගැනීමේ හා විකිණීමේ සාමාන්‍ය අනුපාතිකය, 2016 වසරේ දී පිළිවෙලින් රුපියල් 147.84 ක් සහ රුපියල් 151.66 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, 2015 වසරේ දී එය පිළිවෙලින් රුපියල් 141.94 ක් සහ රුපියල් 146.18 ක් විය. 2016 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල යුරෝ, ජපන් යෙන් සහ ඉන්දියානු රුපියලට එරෙහිව පිළිවෙලින් සියයට 0.32, සියයට 7.05 සහ සියයට 1.72 කින් අවප්‍රමාණය විය. 2016 වසරේ ජුනි මස මහා බ්‍රිතාන්‍යය යුරෝපා සංගමයෙන් ඉවත් වීමට ගත් තීරණයත් සමඟ බ්‍රිතාන්‍යය පවුම අනෙකුත් ප්‍රධාන මුදල් ඒකකයන්ට එරෙහිව අවප්‍රමාණය වීම නිසා, 2016 වසර තුළ දී, ශ්‍රී ලංකා රුපියල බ්‍රිතාන්‍යය පවුමට එරෙහිව සියයට 16.04 කින් අධිප්‍රමාණය විය.

2016 වසර තුළ දී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ගනුදෙනු පරිමාව, පසුගිය වසර හා සසඳන කල සියයට 8.66 කින් ඉහළ ගොස් ඇත. දේශීය

අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළේ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පරිමාව 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 13,592.48 සිට 2016 වසර තුළ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 14,769.50 ක් දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. ඊට සමගාමීව අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ දෛනික ගනුදෙනු පරිමාවේ සාමාන්‍ය ද 2015 වසරේ දී වූ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 56.64 සිට 2016 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 61.03 ක් දක්වා ඉහළ යෑමක් වාර්තා විය.

විනිමය අනුපාතිකයේ අධික විචලනයන් පාලනය කිරීමේ අරමුණින් 2016 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ශුද්ධ විකුණුම්කරුවෙකු ලෙස මැදිහත්වන ලදී. සමස්තයක් ලෙස, වසර තුළ දී මහ බැංකුව එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,132.22 ක් මිලදී ගන්නා ලද අතර, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,900.38 ක් වෙළඳපොළ වෙත විකුණන ලදී. ඒ අනුව, 2016 වසරේ මහ බැංකුව එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 768.16 ක විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් ශුද්ධ විකුණුම් ලෙස දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත මුදාහරින ලදී.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

2016 වසරේ පෙබරවාරි මාසයේ දී ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පාදකාංක 50 කින් ඉහළ දැමීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2016 ජනවාරි මාසයේ දී ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතික 2016 පෙබරවාරි මාසයේ දී ද අඛණ්ඩව ඉහළ යෑමක් පිළිබිඹු කරන ලදී. කෙසේ වුවද, මෙම ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාව 2016 අප්‍රේල් මස වනවිට මධ්‍යස්ථ ස්වභාවයක් ගත් අතර, ඉන්පසුව 2016 ජූලි මස අවසන්වන තෙක් දළ වශයෙන් ස්ථාවරව පැවතුණි. 2016 වසරේ ජූලි මාසයේ දී මහ බැංකුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පාදකාංක 50 කින් ඉහළ දැමීම මගින් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් දැඩි කිරීමක් කරන ලදී. ඒ අනුව, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතිකයන්හි ඉහළ යෑමක් පිළිබිඹු වූ අතර, එය 2016 වසරේ අගෝස්තු අවසන් වන තෙක් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. කෙසේ වුවද, 2016 සැප්තැම්බර් මස සිට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතික ඉතා සුළු ප්‍රතිඝනයකින් පහළ ගිය ද ඉන්පසුව 2016 අවසාන වන තෙක් බොහෝ දුරට ස්ථාවරව පැවතුණි. ණය කළමනාකරණ උපක්‍රමයක් ලෙස ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළෙන් ණය ගැනීම අඩු පොලී අනුපාත පරිසරයක් පවත්වා ගෙන යෑමට සහ නඩත්තු කිරීමට උපකාරී විය. ඒ අනුව, 2016 ජූලි මස එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,500 ක ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමක් සිදු කරන ලද අතර එය දේශීය වෙළඳපොළ තුළ පොලී අනුපාතික පීඩනය අඩු කිරීමට උපකාරී විය. කෙසේ වුවත්, ප්‍රධාන වශයෙන් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද

8.17 සංඛ්‍යා සටහන
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ නිකුත්

වර්ෂය	නිකුත් කළ වටිනාකම (රු. බිලියන)		
	වෙන්දේසිගත	සාප්ප නිකුත්	මුළු වටිනාකම
2014	28	833	861
2015	712	158	870
2016	654	9	663

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ප්‍රතිපත්ති අනුපාතිකයන්ගේ ඉහළ යෑම හේතුවෙන්, දේශීය රාජ්‍ය ණය වෙළඳපොළෙන් විදේශීය අරමුදල් ආපසු ගලා යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදු කළ විදේශ ආයෝජන 2016 අවසානයේ දී පහළ යන ලදී. වසර තුළ සිදු කරන ලද ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත අයහපත් ගැලපීම් ද හේතුවෙන් විදේශීය ආයෝජන ඉඩ ප්‍රස්ථා සඳහා අඩු ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් ඇති විය. විදේශීය ප්‍රාග්ධන ගලායෑම් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය ඉහළ දැමීම හේතුවෙන් 2016 අවසානයේ දී දින 364 කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය 2015 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව පාදකාංක 287 කින් ඉහළ යන ලදී. 2016 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට දින 91, දින 182 සහ දින 364 කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල පොලී අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 8.72 ක්, සියයට 9.63 ක් සහ සියයට 10.17 ක් විය. 2016 අවසානය වන විට කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකයේ ඉහළ යෑම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ඵලදා අනුපාතික ඉහළ යෑමට හේතුවිය.

2016 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා විදේශීය ආයෝජකයන්ගේ තිබූ රුචිකත්වය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් පහළ ගොස් ඇත. 2016 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල විදේශීය ආයෝජනය රුපියල් බිලියන 260.03 ක් විය. විදේශිකයන් විසින් සිදු කරනු ලබන හදිසි ආපසු ගැනීම් නිසා විදේශීය සංචිත මත වන අනවශ්‍ය පීඩනය

8.18 සංඛ්‍යා සටහන
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි වාර්ෂික ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ බර්න සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික

වර්ෂය	පරිණත කාලය			සමස්ත සාමාන්‍යය
	දින 91	දින 182	දින 364	
2012	10.72	12.29	12.14	11.81
2013	7.54	7.85	8.29	8.20
2014	6.58	6.57	6.73	6.68
2015	6.32	6.50	6.60	6.46
2016	8.26	9.23	10.20	9.38

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.19 සංඛ්‍යා සටහන
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික

අයිතමය	වාර්ෂික ප්‍රතිශතය			
	ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ		ද්විතීයික වෙළඳපොළ	
	2015	2016	2015	2016
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්				
දින 91	5.74 - 7.10	6.45 - 9.04	5.72 - 7.00	6.43 - 9.04
දින 182	5.86 - 7.31	6.83 - 9.94	5.85 - 7.12	6.72 - 9.91
දින 364	6.00 - 7.37	7.30 - 10.75	6.03 - 7.30	7.18 - 10.72
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර				
වසර 2	6.70 - 8.14	10.00 - 11.83	5.95 - 7.75	7.52 - 11.63
වසර 3	7.18 - 8.70	11.51 - 11.75	6.93 - 9.02	8.76 - 11.97
වසර 4	8.15 - 9.50	10.61 - 12.78	7.13 - 9.42	9.31 - 12.38
වසර 5	8.11 - 9.79	11.42 - 13.00	7.24 - 9.63	9.49 - 12.56
වසර 6	8.87 - 9.90	11.98 - 12.03	7.45 - 9.85	9.69 - 12.67
වසර 10	7.88 - 10.94	11.05 - 13.93	7.93 - 10.43	10.01 - 13.07
වසර 15	9.67 - 10.96	11.46 - 14.23	7.65 - 10.71	10.35 - 13.24
වසර 30	11.73	-	9.27 - 11.60	11.05 - 13.58

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අවම කිරීමේ අරමුණින් 2016 අයවැය මගින් මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රමාණයෙන් විදේශිකයන්ට ආයෝජනය කිරීමට තිබූ අවස්ථාව සියයට 12.5 සිට සියයට 10.0 දක්වා සංශෝධනය කරමින් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ විදේශිකයන් වෙත නිරාවරණය වීමේ ප්‍රමාණය සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු කරන ලදී.

විදේශීය ව්‍යවහාර මුදලින් නිකුත් කරන ලද දේශීය මධ්‍යකාලීන ණය ප්‍රමාණය පහත දැමීමේ අරමුණින් 2016 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල කල්පිරීම් වටිනාකම වූ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 2,186.19 ට එරෙහිව රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,365.88 ක් පමණක් රැස් කරන ලදී. ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර සහ ණය මුදල් ලබා දෙන කණ්ඩායම් හරහා රැස් කරගන්නා ලද අරමුදල් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල කල්පිරීම් වටිනාකම ආපසු ගෙවීම සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබීය. තවද, රජයේ ණය ගැනීමේ වැඩසටහන මූල්‍යයනය කිරීමට අවශ්‍ය රුපියල් සුරැකුම්පත්වල අවශ්‍යතාව ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවලින් වූ ගලා ඒම් තුළින් පියවීම නිසා තවදුරටත් දේශීය වෙළඳපොළේ පොලී අනුපාතිකය මත ඇති විය හැකි පීඩනය අවම මට්ටමක පවත්වාගෙන යෑමට ද හැකියාව ලැබුණි.

2016 වසර තුළ දී සමස්ත රාජ්‍ය ණය කලඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීම් කාලය ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් අඩු වූ අතර 2015 වසරේ වාර්තා වූ වර්ෂ 6.28 සමඟ සසඳන විට 2016 වසර අවසානයට එය වර්ෂ 5.98 ක් ලෙස වාර්තා විය. 2015 දෙසැම්බර් අවසානයේ වර්ෂ 7.35 ක්

වූ නොපිය වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කලඹෙහි සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය 2016 වසර අවසාන වනවිට වර්ෂ 7.07 ක් දක්වා පහළ යන ලදී.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

2016 වසරේ දී සාංගමික ණය පත්‍ර සඳහා වන වෙළඳපොළ 2015 වසරට සාපේක්ෂව අඩු ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්වන ලදී. නිකුත් කළ සාංගමික පත්‍රවල සමස්ත වටිනාකම 2015 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 7.9 සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 7.0 දක්වා පහත වැටුණි. සාංගමික පත්‍රවලට අදාළ පොලී අනුපාතික 2016 වසරේ දී සියයට 8.7 ත් සියයට 14.8 ත් අතර පරාසයක විචලනය වූ අතර, එය 2015 වසරේ දී සියයට 7.0 ත් සියයට 12.0 ත් අතර පරාසයක විචලනය විය. මාස 3 ක් හෝ ඊට අඩු කල්පිරීම් කාලයක් සහිත සාංගමික පත්‍රවල දායකත්වය සමස්ත නිකුත්වලින් සියයට 42.9 ක් වූ අතර, මාස 3 කට වැඩි හා මාස 6 ක් දක්වා කල්පිරීම් කාලයක් සහිත සාංගමික පත්‍රවල ප්‍රතිශතය සියයට 30.0 ක් විය. ශේෂය මාස 6 ට වැඩි හා මාස 12 ට අඩු කල්පිරීම් සහිත සාංගමික පත්‍ර විය. 2016 වසර අවසානයට නොපියවූ සමස්ත සාංගමික පත්‍රවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2.2 ක් වූ අතර, එය 2015 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 4.5 ක් විය.

ණයකර වෙළඳපොළ 2016 වසරේ දී සුළු පසුබෑමක් පෙන්වීය. කොළඹ කොටස් හුවමාරුව විසින් වාර්තා කරන ආකාරයට 2016 වසරේ දී සමාගම් 14 ක් විසින් සිදු කළ ණයකර නිකුත් 17 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 78.0 ක් රැස් කළ අතර, 2015 වසරේ දී ණයකර නිකුත් 25 ක් මගින් රුපියල් බිලියන 83.4 ක් රැස් කර ගැනිණ. 2016 වසරේ දී ලැයිස්තුගත සමාගම්වල ණයකරවලින් ඉහළම අගය වූ රුපියල් බිලියන 8.0 පීපල්ස් ලීසිං ඇන්ඩ් ෆිනෑන්ස් සමාගම විසින් නිකුත් කරන ලදී. මීට අමතරව, හැටන් නැෂනල් බැංකුව, කොමර්ෂල් බැංකුව හා ඩීඑෆ්සීසී බැංකුව රුපියල් බිලියන 7.0 බැගින් වූ ණයකර නිකුත් කරන ලදී.

කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ

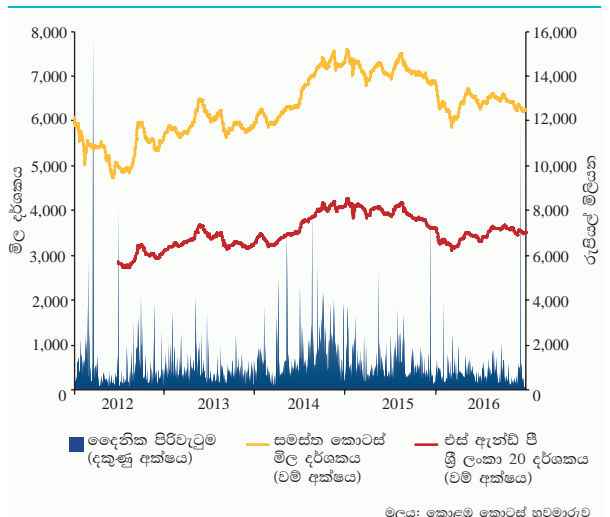
කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ අඛණ්ඩව දෙවන වසරටත් 2016 වසරේ දී, අඩු කාර්යසාධනයක් වාර්තා කරන ලදී. 2016 වසර අවසානයට සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, දර්ශකාංක 6,228.3 දක්වා සියයට 9.7 කින් ද, එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය දර්ශකාංක 3,496.4 දක්වා සියයට 3.6 කින් ද පහත වැටුණු අතර, මෙම දර්ශක 2015 වසර අවසානයට පිළිවෙලින් 6,894.5 ක් සහ 3,625.7 ක් විය. දේශීය සහ විදේශීය වෙළඳපොළවල පොලී අනුපාතවල ඉහළ යෑමේ ප්‍රචණතාව සහ විනිමය

අනුපාතික අවප්‍රමාණය වීම වැනි සාධක කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි පහළ කාර්යසාධනයට බලපෑ හේතු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ, විවිධාංගික සමාගම්, හෝටල් හා සංචාරක සහ දුරකතන සන්නිවේදන යනාදී උප අංශවල මිල දර්ශක වසර තුළ දී පිළිවෙලින් සියයට 7.7, සියයට 16.4, සියයට 7.4 සහ 12.5 කින් පහළ යන ලදී.

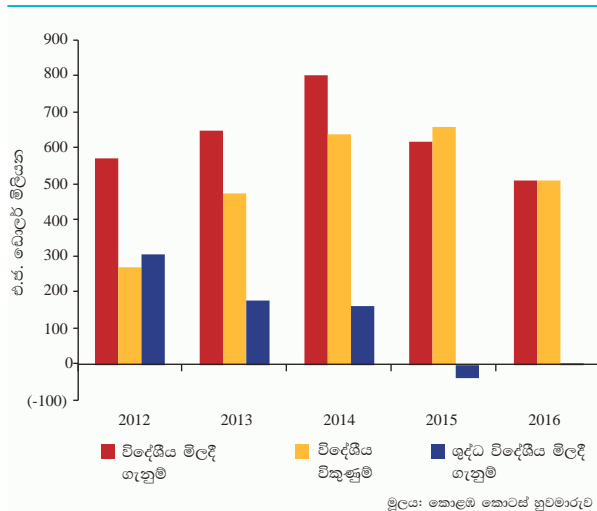
කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ප්‍රාග්ධනීකරණය 2016 වසරේ දී පහළ යන ලදී. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2015 වසරේ දී දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 26.8 ක් වූ අතර, 2016 වසරේ දී එය සියයට 23.2 දක්වා අඩු විය. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට අදාළව විශාලතම අංශ තුන වන බැංකු, මූල්‍ය හා රක්ෂණ, ආහාර, බීම හා දුම්කොළ සහ විවිධාංගික සමාගම් යන අංශවල ප්‍රාග්ධනීකරණය 2016 වසර අවසානයට පැවැති සමස්ත වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙලින් සියයට 23.8 ක්, සියයට 19.4 ක් සහ සියයට 18.7 ක් විය. මේ අතර, කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ලියාපදිංචි විශාලතම සමාගම් දහයේ වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය සියයට 41.7 ක් වූ අතර, එය 2015 වසරේ දී සියයට 40.8 ක් විය.

කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම වසර තුළ දී මන්දගාමී ක්‍රියාකාරීත්වයක් පිළිබිඹු කරමින්, 2015 වසරේ පැවති රුපියල් මිලියන 1,059.6 සිට 2016 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 737.2 ක් දක්වා සියයට 30.4 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත පිරිවැටුමෙන් සියයට 42.2 ක් විදේශ ආයෝජකයන්ගෙන් සමන්විත විය. 2016 වසරේ දී වෙළඳපොළෙහි සුළු

8.14 රූප සටහන
කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය සහ දෛනික පිරිවැටුම

8.15 රූප සටහන
කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ විදේශීය සහභාගීත්වය

වශයෙන් ශුද්ධ අරමුදල් ගලා ඒමක් වාර්තා කරමින් සමුච්චිත විදේශීය මිලදී ගැනුම් රුපියල් බිලියන 74.6 ක් වූ අතර, සමුච්චිත විදේශීය විකුණුම් රුපියල් බිලියන 74.2 ක් විය.

8.20 සංඛ්‍යා සටහන
කොටස් වෙළඳපොළ තෝරාගත් දර්ශක

අයිතමය	2015	2016
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (1985=100) (අ)	6,894.5	6,228.3
වාර්ෂික වෙනස (%)	-5.5	-9.7
එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය (2004=1000) (අ)	3,625.7	3,496.4
වාර්ෂික වෙනස (%)	-11.3	-3.6
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රු. බිලියන) (අ)	2,938.0	2,745.4
ද.ජා.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	26.8	23.2
වෙළඳපොළ මිල ඉපැයීම් අනුපාතිකය (අ)	18.0	12.4
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	8.4	6.2
දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම (රු. මිලියන)	1,059.6	737.2
වෙළඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. බිලියන)	253.3	176.9
වෙළඳාම් කළ කොටස් ගණන (මිලියන)	9,414.7	7,195.8
ලැයිස්තුගත කළ සමාගම් ගණන	294	295
කොටස් හඳුන්වාදීම් (අ)	2	1
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම සඳහා වන අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (අ)	27	20
හිමිකම් නිකුත් ගණන	15	6
හිමිකම් නිකුත්ගෙන් සහ මූලික මහජන නිකුත්ගෙන් රැස්කරගත් අරමුදල් ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	100.0	82.4

(අ) වසර අවසානයට
(ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3 ක් ඇත. මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීමක්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට ආයතනීය සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි.

වසර තුළ දී, ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරීව පැවතුණි. කොටස් හා ණයකර නිකුත්වල මූලික මහජන නිකුතු 20 ක්, හිමිකම් නිකුතු 6 ක් සහ නව හඳුන්වා දීමක් මාර්ගයෙන් 2016 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 82.4 ක අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රැස් කර ගන්නා ලදී.

2016 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව සහ කොළඹ කොටස් හුවමාරුව විසින් කොටස් වෙළඳපොළ වර්ධනය සඳහා නියාමන ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් ගෙන ඇත. වසර තුළ දී ගත් ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග අතර ලයිස්තුගත සමාගම්වලට අවම මහජන හිමිකම් පිළිබඳ පවත්නා නීතිවලට අනුගත වීමට වැඩි අවස්ථාවක් ලබාදීමේ අරමුණින් අවම මහජන හිමිකම් අවශ්‍යතා ප්‍රතිශෝධනය කිරීම, ලැයිස්තුගත කොටස් තැරැවිකාර සමාගම් සඳහා අවදානම් පදනම් කරගත් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අවශ්‍යතාවයන් ක්‍රියාවට නැංවීම ආදිය වේ.

8.5 සංවර්ධන මූල්‍යකරණ සහ මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා අති ඉඩ ප්‍රස්ථා

මහ බැංකුව, සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා සහන සංවර්ධන ණය වැඩසටහන් ගණනාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්යයෙහි අඛණ්ඩවම නිරත විය. රටෙහි මූල්‍ය ප්‍රවේශය හා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම රටෙහි සියලුම දෙනා ඇතුළත් වූ සාධාරණ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම මේ කුළින් අපේක්ෂා කරන ලදී. මෙම ණය වැඩසටහන් යටතේ කෘෂිකාර්මික, පශු සම්පත් සහ ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශයන්හි සංවර්ධනය අරමුණු කරගනිමින් ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම්, ණය ඇප ආවරණ සහ/හෝ පොලී සහනාධාර සහ ණය පරිපූරක සේවා සැපයීම සිදු කරන ලදී. ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන්, ණය සැපයීමේ යාන්ත්‍රණයෙහි සාධනීයත්වය සහතික කිරීම සඳහා 2016 වසරේ දී ද නව ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. මෙම වසරේ දී මහ බැංකුව ණය යෝජනා ක්‍රම 13 ක් මගින් රුපියල් මිලියන 20,809.1 ක ණය මුදලක් ප්‍රතිලාභීන් 136,503 ක් වෙත මුදාහරින ලදී. මුළු ණය මුදාහැරීම්වලින් සියයට 46.4 ක් කෘෂිකාර්මික හා සත්ව පාලන අංශය සඳහා මුදාහැර ඇති අතර ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශය සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය වෙත පිළිවෙළින් සියයට 40.6 ක් සහ සියයට 13.0 ක් මුදාහැර ඇත.

මහ බැංකුව විසින් සපයනු ලැබූ සහනදායී ණය පහසුකම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් අඛණ්ඩවම ලබා ගනිමින් කෘෂිකාර්මික සහ සත්ව පාලන අංශය ප්‍රමුඛ ස්ථානයකට පත්ව ඇත. මෙම ණය පහසුකම් නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය, මහා පරිමාණ කිරි නිෂ්පාදන

විශේෂ සටහන 12

නිරසාර සංවර්ධනය උදෙසා නිරසාර මූල්‍ය ප්‍රවර්ධනය කිරීම

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ස්වාභාවික පරිසරය මත බලපෑම් ඇති කරනු ලබයි. අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් පිළිබඳව වැඩි වශයෙන් අවධානය යොමු වීම හේතුවෙන්, අනාගත පරපුරෙහි අවශ්‍යතා සපුරාලීමට ඇති හැකියාව අවදානමට ලක් නොකොට වර්තමාන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා වන සංවර්ධනය හෙවත් නිරසාර ආර්ථික සංවර්ධනය සාක්ෂාත් කර ගැනීම කෙරෙහි පුළුල් කතිකාවක් ඇති වී ඇත. ඒ අනුව, නිරසාර සංවර්ධනය යනුවෙන් ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය තුළ අනාගත ආර්ථික කටයුතු සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් හා පරිසර පද්ධති සේවා සැපයීමට ස්වාභාවික පද්ධතිවලට ඇති හැකියාව ආරක්ෂා කිරීම අදහස් කෙරේ.

මූල්‍ය ආයතන, විශේෂයෙන්ම බැංකු, ආර්ථික නියෝජිතයන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහාය වීම තුළින් වර්ධනය හා සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලබන අතර, එමගින් පාරිසරික බලපෑම් ද ඇති වේ. කෙසේ නමුත්, දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ මූල්‍ය ආයතන, ඔවුන් විසින්ම අරමුදල් සැපයීම තුළින් සිදු කරන ලද ආර්ථික කටයුතු හේතුවෙන් පරිසරයට ඇතිවූ බලපෑම් පිළිබඳව අවධානය යොමු නොකළේය. මූල්‍ය ආයතන සිය ව්‍යාපාර තීරණ ගැනීමේ දී පරිසරය හා සම්බන්ධ ගැටලු පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමට වැඩි උනන්දුවක් දැක්වීමත්, එමගින් නිරසාර සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය ඉහළ යෑමත් සමඟ මෙම තත්ත්වය පසුගිය කාලය තුළ වෙනස් වී ඇත. විශේෂයෙන්ම, ස්වාභාවික පරිසරය විසින් මූල්‍ය ආයතන වෙත අවදානම් මෙන්ම අවස්ථා ද ජනිත කරනු ලබන බව මූල්‍ය අංශය දැනුම්වත් වී ඇති අතර, ඒ හේතුවෙන් මෑත දශක කිහිපය තුළ හරිත නොහොත් නිරසාර මූල්‍යකරණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති වැඩිදියුණු වී තිබේ (Jeucken, 2001).

එක්සත් ජාතීන්ගේ නිරසාර සංවර්ධන අභිමතාර්ථ (Sustainable Development Goals, SDGs)¹ ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පැරිස් ගිවිසුම සමඟ, ලොව පුරා රටවල රජය මෙන්ම ව්‍යාපාර, නිරසාර සංවර්ධනය සඳහා පහසුකම් සැපයීම උදෙසා නිරසාර මූල්‍ය පද්ධති දියුණු කිරීමට වැදගත් පියවර ගනිමින් සිටී. G20 කණ්ඩායමේ රටවල් ද නිරසාර මූල්‍ය ප්‍රවර්ධනය ගෝලීය ප්‍රමුඛතාවක් ලෙස සලකා ඇති අතර මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළින් නිරසාර මූල්‍ය රැස් කිරීම වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව හරිත මූල්‍ය අධ්‍යයන කණ්ඩායම (Green Finance Study Group) පිහිටුවන ලදී.

නිරසාර මූල්‍ය සහ එහි වැදගත්කම

හරිත මූල්‍ය අධ්‍යයන කණ්ඩායමෙහි, G20 Green Finance Synthesis Report නම් ප්‍රකාශනයෙන් අර්ථ

1 නිරසාර සංවර්ධන අභිමතාර්ථ පිළිබඳ වැඩි විස්තර දැන ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ 2015 වාර්ෂික වාර්තාවෙහි විශේෂ සටහන 6 බලන්න.

දක්වා ඇති පරිදි නිරසාර මූල්‍ය යනු පුළුල් වශයෙන් පාරිසරික නිරසාර සංවර්ධනය තුළ ප්‍රතිලාභ ලබා දෙන ආයෝජන මූල්‍යනය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. මෙම පාරිසරික ප්‍රතිලාභ තුළ වායු, ජල, පස දූෂණය අඩු කිරීම, හරිතාගාර වායු විමෝචනය අඩු කිරීම, බලශක්ති කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීම මෙන්ම, දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුගත වීම සහ එහි බලපෑම් අවම කිරීම ඇතුළත්ය. එම නිසා, නිරසාර මූල්‍ය යනු දිගුකාලීන සමාජීය ප්‍රතිලාභ උදෙසා ව්‍යාපාර හෝ ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ දී පාරිසරික, සමාජීය හා මනා පාලන නිර්ණායකවලින් සමන්විත මූල්‍ය සේවා හා උපකරණ වේ. පුළුල් වශයෙන් සැලකූ විට, නිරසාර මූල්‍ය යනු ප්‍රධාන සාධක දෙකක සම්මිශ්‍රණයකි: (i) අවදානම් කළමනාකරණය: මූල්‍ය අලාභ, අපකීර්තියට පත් වීමේ අවදානම් හෝ පරිසරයට සහ ජනතාවට හානි වීම වැළැක්වීම හෝ අවම කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතනවල තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ එක් අංගයක් ලෙස පාරිසරික සහ සමාජීය අවදානම් අධීක්ෂණය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම, සහ (ii) ණය උත්පාදනය: දේශගුණික විපර්යාසවලට විසඳුම් සෙවීම සඳහා අරමුදල් ඉහළ නැංවීමේ රටවල කැපවීම හා සමගාමීව පරිසර හිතකාමී සහ සමාජීය වගකීමකින් යුතු ව්‍යාපාර සඳහා ණය ලබා දීම.

පාරිසරික හා සමාජීය අවදානම් සපුරාලිය ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සහ එම අවදානම් හා බැඳී පවතින ප්‍රයෝජනවත් අවස්ථා හඳුනා ගැනීම මත නිරසාර මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලට යොමු වීම තුළින් මූල්‍ය ආයතන, විශේෂයෙන්ම බැංකු සඳහා දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ ලබා ගත හැකි වේ. නිරසාර සංවර්ධනයෙහි වාණිජමය වටිනාකම හඳුනා ගැනීම පිණිස මූල්‍ය ආයතන, විශේෂයෙන්ම බැංකු විසින් ඉහළ වටිනාකමක් සහ අඩු අවදානමක් සහිත මෙන්ම ආර්ථික කටයුතු සඳහා සමාජීය වගකීමක් සහිත ආයෝජන සිදු කිරීමට තුඩු දෙන නව මූල්‍ය සේවා සහ උපකරණ හඳුන්වා දිය යුතුය. එමනිසා, බැංකු විසින් පුළුල් පරාසයක මූල්‍ය නිෂ්පාදිත, හරිත ණය, හරිත බැඳුම්කර හා ව්‍යාපෘති මූල්‍යකරණය සඳහා යොදා ගැනෙන හරිත ආයෝජන අරමුදල් ඇතුළු වත්කම් කාණ්ඩ හා මූල්‍ය උපකරණ හඳුන්වා දීම තුළින් නිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සිදු කිරීම ඇරඹීම සහ දියුණු කිරීම කළ හැකිය.

නිරසාර මූල්‍ය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම්

පරිසර දූෂණය සඳහා බැංකු සෘජුව වගකිව යුතු මෙන්ම නීතිවලට අනුකූල නොවුවහොත් ඒවායෙහි පිරිවැය දැරිය යුතු බවට ඇතැම් රෙගුලාසි පවා පැනවීම මගින් පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ අවධානය යොමු කරන ලද පළමු රට වශයෙන් ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය සැලකිය හැකිය (Jeucken, 2001). කෙසේ නමුත්, යුරෝපීය බැංකු එවැනි

වගකීම් සඳහා නිරාවරණය නොවූ අතර, පරිසර හිතකාමී ආයෝජන අරමුදල් වැනි නව මූල්‍ය උපකරණ දියුණු කිරීම ආදිය මගින් පාරිසරික ගැටලු හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමට 1990 මැද ගණන්වල පටන් ආරම්භ කෙරිණ.

පරිසරය හා තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වූ මූල්‍ය ආයතන එක්ව 1992 දී රියෝ ද ජනයිරෝ නගරයේ දී එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනෙහි (United Nations Environment Programme, UNEP) ප්‍රකාශනය එළිදැක්වීමත් සමඟ පරිසර හිතකාමී මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ පැහැදිලි මගපෙන්වීමක් සැපයිණ. Jeucken (2001) ට අනුව, එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනෙහි ප්‍රකාශනයට අත්සන් තැබූවන් අතර සිදු කරන ලද සමීක්ෂණයකට අනුව බොහොමයක් බැංකු මේ වනවිට පරිසර හිතකාමී දෙපාර්තමේන්තු පිහිටුවා ඇති අතර, පරිසර හිතකාමී මූල්‍ය උපකරණ ද හඳුන්වා දීමට කටයුතු කොට ඇත. එපමණක් නොව, ලෝක බැංකුව වැනි බහුපාර්ශ්වීය සංවර්ධන ආයතනවල බලපෑම හේතුවෙන් පාරිසරික ප්‍රමිතීන් ස්ථාපනය කිරීමේ යම් නැඹුරුවක් දක්නට ලැබෙන අතර, තිරසාරත්වය මුල් කරගත් සමාගම්වල කාර්යසාධනය මැනීම සඳහා 'Dow Jones Sustainability Group Index (1999)' සහ 'FTSE4Good Index (2001)' වැනි දර්ශක උපයෝගී කර ගැනීමට මූල්‍ය ප්‍රජාව යොමු වීම කුලින් එය පැහැදිලි වේ.

2000 දශකය අග භාගයේ සිට තිරසාර මූල්‍ය පිළිබඳ සංකල්පය බොහොමයක් රටවල භාවිත කෙරෙන අතර, තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා පහසුකම් සැපයීමට මූල්‍ය පද්ධති යොදා ගැනීම උදෙසා එම රටවලට සුවිශේෂී වූ ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ ඉදිරි ගමන් මග සැකසීමෙන් එය පැහැදිලි වේ. නිදසුනක් ලෙස, 2012 වසරේ දී එක්සත් රාජධානිය, පරිසර හිතකාමී සහ නව්‍ය ආයෝජන අවස්ථාව ගොනු කිරීමේ අරමුණින්, 'Green Investment Bank (GIB)' ආරම්භ කිරීම දැක්විය හැකිය. එමෙන්ම, දකුණු කොරියාව ද, කාබන් අලෙවිකරණ පද්ධතියක් සහ හරිත මූල්‍ය කටයුතු සඳහා යටිතල පහසුකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් අඩු කාබන් හරිත වර්ධන රාමුවක් සහ හරිත මූල්‍යනය ආවරණය වන පරිදි හරිත වර්ධන උපායමාර්ගයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන පස් අවුරුදු සැලැස්මක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ආසියානු ශාන්තිකර කලාපය තිරසාර මූල්‍ය සම්බන්ධව ක්‍රියාකරන වඩාත් සක්‍රීයම කලාපය වන අතර, තිරසාර බැංකුකරණයකට මූලපිරීම නැගී එන ආර්ථිකයන් තුළ ද ප්‍රවලිත වෙමින් පවතී. ඒ අනුව, නැගී එන ආර්ථිකයන් ගණනාවක් විසින් පාරිසරික හා සමාජ අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම සහ හරිත ආයෝජන හඳුන්වා දීම සඳහා තිරසාර මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, නියාමන හා පෙර දැක්ම යනාදිය හඳුන්වා දී ඇත.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ (International Finance Corporation, IFC) සහාය සහිතව නැගී එන රටවල

පිහිටුවා ඇති තිරසාර බැංකු ජාලය (Sustainable Banking Network, SBN) දැනුම හුවමාරු කිරීම, ධාරිතා ගොඩනැංවීම හා ජාතික වැඩපිළිවෙළ සකස් කිරීමට සහාය දීම යනාදිය මගින් තිරසාර මූල්‍ය දියුණු කිරීම සඳහා මගපෙන්වීමක් සපයයි. මෙම තිරසාර බැංකු ජාලය, ජාත්‍යන්තර පරිචයට අනුකූලව තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අදිටන් කරගත් නැගී එන ආර්ථිකවල මූල්‍ය නියාමය ආයතන සහ බැංකු සංගම් එක්ව සැදුණු ජාලයකි. සිය රටවල තිරසාර මූල්‍ය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වන ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය හා ඊට අදාළ කටයුතුවලට පහසුකම් සැලසීම මෙන්ම සාමාජිකයන්ගේ සාමූහික අධ්‍යයනය සඳහා ද එම ජාලය පහසුකම් සපයයි. තිරසාර බැංකු ජාලය පිළිබඳ අදහස ප්‍රථම වරට ඉස්මතු වූයේ 2012 වසරේ මැයි මාසයේ දී බීජිං නගරයේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවේ සහ චීන බැංකු නියාමන කොමිසමෙහි අනුග්‍රහයෙන් පැවති ප්‍රථම ජාත්‍යන්තර හරිත ණය සැසිවාරයේ දී වන අතර, රටවල් දහයක බැංකු නියාමකයන් සහ සංගම් විසින් තිරසාර බැංකුකරණය සඳහා වූ ගෝලීය දැනුම් ජාලයකට පහසුකම් සපයන ලෙස ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාව වෙතින් ඉල්ලා සිටින ලදී. ඒ අනුව, මෙම ජාලය නිල වශයෙන් 2012 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී ආරම්භ කරන ලදී. එහි සාමාජික රටවල් අතරින් බොහෝදේශ මහ බැංකුව 2011 වසරේ දී හරිත බැංකුකරණ ප්‍රතිපත්ති සහ පාලනයට අදාළ පරිසර අවදානම් කළමනාකරණ මාර්ගෝපදේශන සහ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගෝපදේශන හඳුන්වා දීමට කටයුතු කළේය. ණය තීරණ ගැනීමේ අංගයක් ලෙස පාරිසරික බලපෑම හා බලශක්ති කාර්යක්ෂමතාව සලකා බැලීම හා හරිත බැංකුකරණය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා චීනය 2012 වසරේ දී බැංකු සඳහා 'හරිත ණය මාර්ගෝපදේශ' හඳුන්වා දුන්නේය. 2015 දී චීනය විසින් හරිත බැංකුකරණය අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම ශක්තිමත් කිරීමට මූලික කාර්යසාධන දර්ශක ද හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. ඉන්දුනීසියාව ද, දේශගුණික වෙනස්වීම් අවම කර ගැනීම, අනුවර්තනය වීම සහ තරගකාරී කාබන් අවම ආර්ථිකයට පරිවර්තනය වීම සඳහා වන ජාතික වගකීම හඳුනා ගනිමින් 2014 වසරේ දී තිරසාර මූල්‍ය පිළිබඳ ඉදිරි දැක්මක් එළිදැක්වීය. 2007 වසරේ දී ඉන්දියානු සංචිත බැංකුව තිරසාර සංවර්ධනය සහ මූල්‍ය නොවන වාර්තාකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කළ අතර, 2017 වසරේ දී ඉන්දිය බැංකුකරුවන්ගේ සංගමය වගකීම් සහගත මූල්‍ය මූලධර්ම ඉදිරිපත් කළේය. පකිස්ථානු මහ බැංකුව 2017 වසරේ දී හරිත බැංකු මාර්ගෝපදේශන හඳුන්වා දීමේ ක්‍රියාවලියෙහි නිරතව සිටියි. මෙබඳු එක් එක් රටවලට සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්ති/ මාර්ගෝපදේශන වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මෙන්ම ඒවා අන්තර්ජාතික මනා පරිචයන්ට අනුකූල ලෙස සමායෝජනය කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාව නිරන්තරයෙන්ම උපායමාර්ගික සහ තාක්ෂණික උපදේශන සේවා සපයනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර මූල්‍ය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ඉදිරි දැක්ම

තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වූ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ ශ්‍රී ලංකාව පාරිසරික තිරසාර බව සහ හරිත ව්‍යාපාර කටයුතු ප්‍රවර්ධනය වැනි ප්‍රමුඛතාව ලබා දිය යුතු ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක් හඳුනා ගෙන ඇත. මෙම අරමුණු සපුරාලීම උදෙසා, තිරසාර සහ ශක්තිමත් සංවර්ධනයක් අත්කර ගැනීම සඳහා අදාළ තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක සම්පූර්ණ කරන අතරතුර පාරිසරික ගැටලු පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කරනු ලබන එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩසටහනෙහි ඇති නිල-හරිත ආර්ථික සංකල්පයට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාව ද නිල-හරිත උපායමාර්ගික සංවර්ධන සැලැස්ම (Blue-Green Development Strategy) හඳුන්වා දී ඇත.

මෙබඳු ප්‍රමුඛතා සහ සංවර්ධන අභියෝග ජය ගැනීම සඳහා වගකිවයුතු මෙන්ම සියලු දෙනා අන්තර්ග්‍රහණය කරනු ලබන මූල්‍ය පද්ධතියක් පැවතීම ශ්‍රී ලංකාවට අතිශයින් වැදගත් වේ. විශේෂයෙන්ම, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ බැංකු ප්‍රබල භූමිකාවක් හොඳවන බැවින්, තිරසාර බැංකුකරණයක් සඳහා වන පුළුල් උපායමාර්ගයෙහි අංගයක් වශයෙන් තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා යොමු වීමේ වගකීම බැංකු සතු වේ. එමෙන්ම, හරිත ණය ලබා දීම තුළින්, පරිසර හිතකාමී ව්‍යාපාර සඳහා දායක වීමටත්, එමගින් ප්‍රතිලාභ ලැබීමටත් හැකියාව ඇත. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හා බැඳුණු පාරිසරික අවදානම් විසින් මූල්‍ය ආයතන වෙත මූල්‍ය අවදානමක් ද ඇති කෙරෙන බැවින්, තිරසාර බව තහවුරු කරනු ලබන කටයුතු සඳහා ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමට මෙන්ම සිය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ වරණය වෙනස් කිරීම සඳහා ප්‍රයත්න දැරීමට ද බැංකුවලට හැකිය.

බොහෝ මූල්‍ය හා බැංකු අංශ අතර තිරසාර මූල්‍ය ප්‍රවර්ධන වෙමින් පැවතිය ද, තිරසාර මූල්‍ය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අභියෝග රැසක් පවතී. ඒ අතර, (අ) බාහිරතා: පරිසර බාහිරතා උචිත හා පිරිවැය-එලදායී ලෙස අභ්‍යන්තරීකරණය කිරීම; (ආ) පරිණත කාල නොගැළපීම: දිගුකාලීන ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල්වලට ඇති ඉල්ලුමට සාපේක්ෂව ප්‍රමාණවත් නොවන දිගුකාලීන අරමුදල් සැපයුම; (ඇ) තිරසාර මූල්‍ය යන සංකල්පය පිළිබඳ ඇති නොපැහැදිලිබව: තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු යන්නෙහි කුමක් අඩංගු ද, කුමන උපකරණ පවතී ද යන්න හඳුනා ගැනීම; (ඈ) තොරතුරු අසමානතාවය: පරිසරයට අදාළ තොරතුරු පිළිබඳ අනාවරණය නොවීම; සහ (ඉ) විශ්ලේෂණ හැකියාවන් ප්‍රමාණවත් නොවීම: පාරිසරික අවදානම් තුළින් මතු වන මූල්‍ය ප්‍රතිඵල සම්බන්ධ මූල්‍ය ආයතන සතු අවම දැනුම සහ අඩු හැකියාව ප්‍රධාන වේ (G20 Green Finance Synthesis Report). ශ්‍රී ලංකාවට ද බලපාන මෙම අභියෝග, දැනුම බෙදා ගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම, ශක්‍යතා වර්ධනය, ශක්තිමත් හා පැහැදිලි ප්‍රතිපත්ති විධිවිධාන සහ තිරසාර මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ පැහැදිලිව හඳුනා ගැනීම ආදිය තුළින් ජයගත හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමයෙහි නායකත්වය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු කිහිපයක් දැනටමත් තිරසාර බැංකුකරණයට අදාළ ස්වේච්ඡා මූලධර්ම කිහිපයක් අනුගමනය කර ඇත. තිරසාර මූල්‍ය පිළිබඳ සංකල්පය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ වන මෙම මූලධර්ම අතරට, පාරිසරික සහ සමාජීය අවදානම් කළමනාකරණය, පරිසරයට සහ සමාජයට සිදු වන බලපෑම් තක්සේරුකරණය, අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අයිතීන්, මූල්‍ය අන්තර්ග්‍රහණය හෙවත් සියලු පාර්ශ්වකරුවන් ඇතුළත් වීම, පාරිසරික සහ සමාජීය මනා ආචාර ධර්ම මත පදනම් වූ මූල්‍ය කටයුතු ප්‍රවර්ධනය, හරිත ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය, ධාරිතා ගොඩනැංවීම, සහයෝගී හවුල්කාරීත්වය, විනිවිද බව සහ වගවීම ප්‍රවර්ධනය මෙන්ම වෙනත් බැංකු අතර පාරිසරික හා සමාජීය ගැටලු සම්බන්ධව තීව්‍ර තරගයෙහි නියුක්ත නොවීම යනාදී ක්ෂේත්‍ර අයත් වේ. මෙම මූලධර්ම මගින් නවෝත්පාදනය, තරගකාරීත්වය, බැංකු ණයවල ගුණාත්මක බව වැඩිදියුණු කිරීම, මෙන්ම සමාජ අසමානතාව, දේශගුණික වෙනස්වීම, සම්පත් හිඟකම සහ පාරිසරික හානි වැනි තිරසාරත්වය හමුවේ ඇති අභියෝග ජය ගැනීම ද අපේක්ෂා කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ද පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහාය ඇතිව මෙම කටයුතු පුළුල් කිරීම සඳහා ප්‍රයත්න දරමින් සිටින අතර, මූල්‍ය ආයතන විසින් මූල්‍යනය කරනු ලබන ව්‍යාපෘතිවල ඇති පාරිසරික සහ සමාජීය අවදානම් කළමනාකරණය කිරීමට සහ පරිසර හිතකාමී හරිත ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය මගපෙන්වීම සිදු කරයි. මේ සඳහා ප්‍රධාන පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහයෝගය සහිතව ප්‍රතිපත්ති ඉදිරි දැක්මක් මේ වන විට සම්පාදනය කෙරෙමින් පවතින අතර, එමගින් තිරසාර මූල්‍ය කටයුතුවල නිරත වීම පුළුල් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන වෙත අවශ්‍ය කෙරෙන මගපෙන්වීම සහ සහයෝගය ලබා දීමටත් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයෙහි තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා දායක වීමටත් අවකාශ සැලසෙයි.

මූලයන්:

G20 Green Finance Study Group, 2016, G20 Green Finance Synthesis Report.
Gerster, Richard, 2011, Sustainable Finance: Achievements, Challenges, Outlook, Striking a Balance ahead of Rio+20.
International Finance Corporation, 2016, Greening the Banking System - Experiences from the Sustainable Banking Network (SBN), Background Paper for the G20 Green Finance Study Group.
Jeucken, Marcel, 2001, Sustainable Finance and Banking: The Financial Sector and the Future of the Planet, 1st Edition, Earthscan Publications Ltd.
Schäfer, Henry, 2012, Sustainable Finance - A Conceptual Outline, University of Stuttgart Working Paper No. 03/2012.
Yunwen, Bai; Faure, Michael and Jing Liu, 1989, The Role of China's Banking Sector in providing Green Finance, Duke Environmental Law and Policy Forum, Vol. XXIV:89.

සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය සහ තේ සංවර්ධන වක්‍රීය ණය අරමුදල යනාදී ණය යෝජනා ක්‍රම මගින් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ රුපියල් මිලියන 9,660.5 ක් අදාළ අංශවල ගොවීන් 89,730 ක් වෙත මුදාහැර ඇත. මුළු ණය මුදාහැරීම්වලින් සියයට 82.9 ක ප්‍රමාණයක් නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය මගින් මුදාහැර ඇති අතර මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් ලබාදෙන ණය සඳහා පොලී සහනාධාර සහ ණය ඇප ආවරණ සපයන ප්‍රමුඛතම ණය යෝජනා ක්‍රමය වේ. එසේම, මෙමගින් කෙටිකාලීන බෝග වර්ග 33 ක නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා කුඩා පරිමාණ ගොවීන්ට අවශ්‍ය කාරක ප්‍රාග්ධනය සපයා දෙනු ලබයි. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය මගින් පමණක් කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා සියයට 63.8 ක දායකත්වයක් ලබා දී ඇත.

ප්‍රධාන වශයෙන් වගා කරන ප්‍රදේශවල මහ කන්නය තුළ පැවැති යහපත් කාලගුණික තත්ත්වය හේතුවෙන්, නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මුදාහරින ලද ණය ප්‍රමාණය 2016 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත. නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රදානය කරන ලද ණය ප්‍රමාණය 2015 වසර හා සසඳන කල 2016 වසරේ දී සියයට 12.2 කින් වර්ධනය වී ඇත. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබා දී ඇති ණයවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සාමාන්‍ය පරිදි අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයට සපයා ඇති අතර (සියයට 17 ක්), අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්ක අතරින් පිළිවෙලින් පොළොන්නරුව (සියයට 13 ක්) සහ අම්පාර (සියයට 10 ක්) යන දිස්ත්‍රික්කවලට ද ණය මුදල් මුදාහැර ඇත. නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මුළු ණය මුදාහැරීම්වලින් වැඩිම ප්‍රමාණයක් (සියයට 63 ක්) ප්‍රධාන බෝග වගාව වන වී වගාව සඳහා ලබාගෙන ඇත. 2020 වසරේ දී රටේ සීනි අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 50 ක් සපුරා ගැනීම අරමුණු කරගනිමින්, සීනි කර්මාන්තයේ සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තියට සහය දැක්වීමක් ලෙස, 2016 වර්ෂයේ දී මහ බැංකුව, උක් වගාකරුවන්ට සහනදායී ණය සැපයීම සඳහා නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සුදුසුකම් ලත් බෝගයක් ලෙස “උක් වගාව” ඇතුළත් කරන ලදී.

පසුගිය වසර හා සසඳා බලන කල 2016 වසරේ දී මහා පරිමාණ කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබා දෙන ලද ණය ප්‍රමාණය සියයට 32.8 කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගොස් ඇත. ගොවිපළ සංවර්ධනය, කිරි සැකසුම, ප්‍රවාහනය, ගබඩා කිරීම සහ අලෙවිකරණය යන කිරි ආශ්‍රිත කටයුතු සඳහා රුපියල් මිලියන 1,633.5 ක ණය ප්‍රමාණයක් කිරි ගොවීන් සහ කිරි ව්‍යවසායකයන් 2,667 ක් වෙත

සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රදානය කරන ලදී. බොහොමයක් කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කටයුතුවල දී ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට සාපේක්ෂ වශයෙන් මාස 6 කට වඩා වැඩි කාලයක් ගතවන බැවින්, මහ බැංකුව විසින් කිරි ගොවීන් සහ තම පාරිභෝගිකයන් වෙනුවෙන් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් කරන ලද ඉල්ලීම් සලකා බලා අදාළ ව්‍යාපෘතියේ අවශ්‍යතාවය මත පදනම්ව මහා පරිමාණ කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමයේ උපරිම සහන කාලය මාස 6 සිට මාස 12 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ඔවුන්ගේ ණය වාරික ගෙවීම සඳහා හිතකර මුදල් ප්‍රවාහයක් ජනනය වීමට ප්‍රමාණවත් කාලපරිච්ඡේදයක් සැලසීම සඳහා මෙම පියවර ගන්නා ලදී. මීට අමතරව, 2017 පෙබරවාරි 06 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, මහා පරිමාණ කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ උපරිම ණය ආපසු ගෙවීමේ කාලය වසරක උපරිම සහන කාලයක් ද ඇතුළත්ව වසර 5 සිට වසර 6 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. කාර්යසාධන මට්ටම අනුව බලන කල, නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සහ මහා පරිමාණ කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ප්‍රදානය කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය 2016 වසරේ දී සියයට 15.3 කින් ඉහළ ගොස් ඇත.

අතරමැදි මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් නිරන්තරයෙන් මුහුණපාන ගැටළු සහ ඔවුන්ගේ වෙනස් වන අවශ්‍යතාවයන් හඳුනා ගැනීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව විසින් කෘෂිකර්ම අංශය නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ණය මුදලින් කොටසක් ආවරණය කිරීම සඳහා “ආංශික ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය” ලෝක බැංකු අරමුදල් මත හඳුන්වා දීමට පියවර ගන්නා ලදී. ආංශික ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය, කෘෂිකාර්මික අංශ නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ නව්‍ය අවදානම් බෙදා ගැනීමේ මෙවලමක් ලෙස ද හඳුන්වා දී ඇති අතර, එය කෘෂිකාර්මික ඵලදායීත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය සඳහා සහය දැක්වීම, වෙළඳපොළ ප්‍රවේශය වැඩිදියුණු කිරීම සහ එකතු කළ අගය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගනිමින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. තවදුරටත්, කෘෂිකාර්මික අංශ නවීකරණ ව්‍යාපෘතියෙහි ගැලපුම් ප්‍රදානය මගින් ව්‍යාපෘති පිරිවැයෙන් සියයට 50 ක් ආවරණය කරන අතර, ඒ තුළින් මූල්‍ය ප්‍රවේශය ඉහළ නැංවීම අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

2016 වසරේ දී ද ක්ෂුද්‍ර, කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අංශය සඳහා නොකඩවා ණය ලබා දීමට ප්‍රමුඛත්වය ලබාදෙන ලදී. තිරසාර ආර්ථික වර්ධනය, රැකියා අවස්ථා ජනිත කිරීම සහ දිළිඳුකම පිටුදැකීම ආදිය ඉලක්ක කර ගනිමින් මහ බැංකුව, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අංශය සඳහා සහනදායී ණය යෝජනා

ක්‍රම 5 ක් ඔස්සේ ණය ලබා දී ඇති අතර, එම යෝජනා ක්‍රම වන්නේ, සෞභාග්‍යා ණය යෝජනා ක්‍රමය, කුඩා වතු ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන වැඩසටහන, වියළි කලාපීය ජීවනෝපාය සඳහා සහායවීමේ සහ දායකවීමේ වැඩසටහන - චක්‍රීය අරමුදල, ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන මූලාරම්භ ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II සහ තේ කර්මාන්තශාලා සඳහා වූ කාරක ප්‍රාග්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය වේ. 2016 වසරේ දී මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම හරහා රුපියල් මිලියන 8,447.2 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 13,810 ක් අතරේ මුදාහැර ඇත. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම අතරින් ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශය සඳහා දීප ව්‍යාප්තව ණය ලබාදෙන ප්‍රමුඛතම ණය යෝජනා ක්‍රමය වන “සෞභාග්‍යා” ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 4,767.1 ක ණය මුදලක් මුදාහරින ලද අතර, එය ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශයට මුදාහරින ලද ණයවලින් සියයට 56.4 ක ප්‍රතිශතයකි. 2015 අගෝස්තු මාසයේ දී හඳුන්වා දෙන ලද තේ කර්මාන්තශාලා සඳහා කාරක ප්‍රාග්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ණය ලබා ගැනීමට සුදුසුකම්ලත් ලියාපදිංචි තේ කර්මාන්තශාලා හිමියන් 115 දෙනෙකු අතර රුපියල් මිලියන 3,539.8 ක කෙටි කාලීන කාරක ප්‍රාග්ධන ණය මුදල් ප්‍රමාණයක් මුදාහරින ලදී. එය 2016 වසරේ දී ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශය සඳහා ලබාදෙන ලද ණයවලින් සියයට 41.9 ක තරම් වූ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ලෙස ගණනය කර ඇත. තවදුරටත්, කුඩා වතු ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධන වැඩසටහන, වියළි කලාපීය ජීවනෝපාය සඳහා සහාය වීමේ සහ හවුල් වීමේ වැඩසටහන චක්‍රීය වැඩසටහන සහ ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන මූලාරම්භක ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II යන ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ රුපියල් මිලියන 140.2 ක ණය මුදලක් ණයගැතියන් 677 ක් අතරේ මුදාහැර ඇත. 2016 වසරේ දී, තේ කර්මාන්තශාලා සඳහා වූ කාරක ප්‍රාග්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය හැර අනෙකුත් ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ මුදාහරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය 2015 දී මුදාහරින ලද ණය ප්‍රමාණය හා සසඳා බැලීමේ දී සියයට 42.5 කින් වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කරයි.

ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශයෙහි සංවර්ධනය සඳහා ඵලදායී ණය සැපයීම තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් මඟ බැංකුව විසින් ගන්නා ලදී. මෙම ක්‍රියාමාර්ග අතර ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන මූලාරම්භක ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II ආරම්භ කිරීම දැක්විය හැකිය. ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන මූලාරම්භක ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II මගින් අදාළ වෘත්තීය පුහුණු ආයතන මගින් පවත්වනු ලබන පාඨමාලාවන් සම්පූර්ණ කරන ලද සිසුන්ට ස්වයං රැකියා ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීම සඳහා ණය පහසුකම්

සපයන ලද සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතනයන්ට ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම අඛණ්ඩව සිදු කරනු ඇත.

ක්ෂුද්‍ර, කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ අංශයේ සංවර්ධනය සහ රැකියා උත්පාදනය ඉලක්ක කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ ආර්ථික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය හා එක්ව “ස්වශක්ති රැකියා දස ලක්ෂයක් කරා” යන නමින් ණය යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් අරමුදල් සපයන මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය මගින් ග්‍රාමීය මට්ටමේ කෘෂිකාර්මික සහ සත්ව පාලන, කාර්මික හා සේවා යන අංශයන්හි ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වන ව්‍යවසායන්ට හා නිරත වීමට අපේක්ෂා කරන නව ප්‍රවේශකයන් යන දෙපාර්ශවයටම අවශ්‍ය මූල්‍ය සහය ලබාදීම අපේක්ෂා කෙරේ.

පොදු ජනතාව අතර මූල්‍ය සේවාවන් තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සහ රට තුළ දිළිඳුකම පිටුදැකීම අරමුණු කර ගනිමින් 2016 වසරේ දී ද ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය වෙත ණය ලබාදීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මෙම අරමුණ ළඟාකර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රම 5 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒවා නම්, දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය චක්‍රීය ණය ව්‍යාපෘතිය - අදියර II, දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය චක්‍රීය ණය ව්‍යාපෘතිය, සුළු ගොවීන් සහ ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන චක්‍රීය ණය ව්‍යාපෘතිය, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය සහ ජාතික කෘෂි ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක වන “තරුණ දිරිය” ණය යෝජනා ක්‍රමය වේ. 2016 වසරේ දී මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ රුපියල් මිලියන 2,701.4 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 32,963 ක් අතරේ ලබා දෙන ලදී. රටේ කාර්මික, කෘෂිකාර්මික, සත්ව පාලන, මත්ස්‍ය, වෙළඳ සහ වෙනත් සේවාවන්වලට අදාළව ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වී සිටින ක්ෂුද්‍ර මට්ටමේ ව්‍යවසායකයන් ඉලක්ක කරගනිමින් මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. පෙර වසර හා සසඳා බලන කල, 2016 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ මුදාහරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය සියයට 31.6 කින් ඉහළ ගොස් ඇත.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශයේ මූල්‍ය ප්‍රවේශය ඉහළ නැංවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නව ප්‍රවේශයන් ගණනාවක් ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, කාර්මික, කෘෂිකාර්මික, පශු සම්පත්, මත්ස්‍ය, වෙළඳ සහ වෙනත් සේවාවන්වල ක්ෂුද්‍ර මට්ටමින් ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වී සිටින ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායකයන් ඉලක්ක කර ගනිමින්, 2016 ජනවාරි මාසයේ දී කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල, විසින් අරමුදල් සපයන ජාතික කෘෂි ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහන, යටතේ රුපියල්

මිලියන 90 ක් මුදාහැරීම සඳහා ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය වැඩසටහන නැවත ආරම්භ කරන ලදී. එසේම, එක් එක් පුද්ගලයන් විසින් කරන ලද ඉල්ලීමට ප්‍රතිචාර දක්වමින් 2016 වසරේ දී මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබා දෙන ණය මුදලෙහි අවම ණය සීමාව රුපියල් 30,000 සිට රුපියල් 10,000 දක්වා අඩු කරන ලද අතර, මෙම සංශෝධනයන් සමඟ ප්‍රතිලාභීන්ට ලබාගත හැකි ණය සීමාව රුපියල් 10,000 සිට රුපියල් 300,000 දක්වා වූ පරාසයක පවතිනු ඇත. මීට අමතරව, ග්‍රාමීය තරුණ තරුණියන්ගේ ජීවනෝපාය ඉහළ නැංවීම සඳහා කුඩා පරිමාණයේ ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට ණය පහසුකම් සහ අවශ්‍ය පුහුණුවීම් ලබාදීම අරමුණු කර ගනිමින් 2016 දී ජාතික කෘෂි ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහන, යටතේ “තරුණ දිරිය” තාරුණ්‍යය සවිබලගැන්වීම සහ රැකියා ව්‍යාපෘතිය නමින් යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමයට අදාළව මෙහෙයුම් උපදෙස් වසර තුළ දී සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලදී. මීට අමතරව, කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනවල නිෂ්පාදනය, ඵලදායීතාවය, ගුණාත්මක බව සහ එකතු කළ අගය වැඩි කිරීමේ අරමුණින් ජාතික කෘෂි ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි පිටත වගාකරුවන් (කොන්ත්‍රාත් ගොවීන්) සඳහා වූ ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ “අගයදාම සංවර්ධන ප්‍රාග්ධන කෘෂිකාර්මික ණය යෝජනා ක්‍රමය” සහ “අගයදාම සංවර්ධන කාලීන කෘෂිකාර්මික ණය යෝජනා ක්‍රමය” ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, මූල්‍ය කළමනාකරණය, ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය යන ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය කරමින් වැඩසටහන් සහ වැඩමුළු ගණනාවක් පැවැත්වීම සහ පුහුණු කරන්නන් පුහුණු කිරීම සහ ව්‍යවසායකයන් සඳහා ව්‍යාපෘති ඇගයීමේ වැඩමුළු පැවැත්වීම තුළින් මහ බැංකුව, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධය සඳහා අඛණ්ඩව කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් 2016 වසරේ දී ප්‍රතිලාභීන් සහ අනෙකුත් පාර්ශවයන් දැනුවත් කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 172 ක් පවත්වන ලද අතර, දිළිඳුකම තුරන් කිරීම සඳහා බිම් මට්ටමේ ව්‍යවසායකයන් සවිබල ගැන්වීමේ අරමුණින් සමජාතිය සාමූහික ව්‍යවසාය, එනම්, ස්වයං ආධාරක කණ්ඩායම් නිර්මාණය කිරීම සඳහා දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය චක්‍රීය ණය ව්‍යාපෘතිය - අදියර II යටතේ ප්‍රමුඛත්වය ලබාදෙන ලදී.

රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳව ඉල්ලුම් පාර්ශවයේ තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා පළමු වරට දීප ව්‍යාප්ත ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණයක් පැවැත්විණි.

මෙම සමීක්ෂණය මගින් රැස් කරන ලද තොරතුරු රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ මට්ටම මැනීම සඳහා පාදක තොරතුරු සපයන අතරම ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා ජාතික උපායමාර්ගයන් සකස් කිරීමට ද මග පාදනු ඇත.

3.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

මහ බැංකුව විසින් රට තුළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමට, කාර්යක්ෂම සහ ආරක්ෂිත ජාතික ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් සහතික කිරීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීමට දායක වීම හා නියාමනය සහ අධීක්ෂණ කටයුතු 2016 වසරේ දී තවදුරටත් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ගෙවීම් ක්‍රමවේදවල නව ප්‍රවණතාවන් සඳහා අනුබල දීමේ අරමුණ ඇතිව මහ බැංකුව අධීක්ෂණ කටයුතු වඩාත් ශක්තිමත් කිරීමක් නව ගෙවීම් ක්‍රම ආශ්‍රිත අවදානම් අවම කිරීම සඳහා නියාමන ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීම සඳහා කටයුතු ආරම්භ කිරීමත් සිදු කරන ලදී. මෙයට අමතරව, තනි පුද්ගලයින්ගේ සහ ව්‍යාපාරවල ගෙවීම් අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා විශාල වටිනාකමින් යුතු සහ සුළු පරිමාණ ගෙවීම් පද්ධතිවල සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය ද 2016 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් තහවුරු කිරීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී.

සලකා බලන වසර තුළ දී, ලංකා සෙට්ල් පද්ධතියෙහි ප්‍රධාන උප පද්ධතීන් වන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සහ ලංකා සෙකුපු පද්ධතිය, ඉහළ යමින් පවතින ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සඳහා පහසුකම් සලසමින් සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක විය. විශාල වටිනාකම් සහිත සහ කාල සංවේදී ශ්‍රී ලංකා රුපියල් ගනුදෙනු, තත්කාලීන පදනම මත පියවනු ලබන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මගින් රුපියල් බිලියන 93,378 ක වටිනාකමින් යුතු ගනුදෙනු 365,991 ක පියවීම් කටයුතු 2016 වසරේ දී සිදු කරන ලදී. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම, මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කරන ලද ගනුදෙනුවල වටිනාකමෙන් සියයට 88 ක් වූ අතර, එය තව දුරටත් ප්‍රධාන අන්තර්බැංකු අරමුදල් හුවමාරු ක්‍රමය ලෙස පැවතුණි. සහභාගිත්ව ආයතනවල ද්‍රවශීලතා ගැටලු විසඳීමේ ක්‍රමවේදයක් ලෙස තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධති මෙහෙයුම්කරු ලෙස මහ බැංකුව විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් සුරැකුමක් ලෙස තබා ගෙන දෙනු ලබන පොලී රහිත එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් ලබාදීම තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. වසර තුළ දී සහභාගිත්ව ආයතන විසින් රුපියල් ට්‍රිලියන 9.2 ක වටිනාකමින් යුතු එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම් භාවිතා කරන ලද

අතර එහි දෛනික සාමාන්‍ය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 38.4 ක් විය. 2016 දෙසැම්බර් මස අවසානයේ දී ලංකාසෙකයු පද්ධතියෙහි පැවැති මුළු නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වල මුහුණත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4,846.0 ක් වූ අතර, එය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 792.4 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් ද, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4,053.6 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලින් ද සමන්විත විය.

සලකා බලන වසර තුළ දී, ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය රුපියල් බිලියන 9,601 ක වටිනාකමින් යුතු වෙක්පත් මිලියන 51.9 ක් නිෂ්කාශනය කර ඇත. වෙක්පත් මගින් සිදු කරන ලද ගනුදෙනු ප්‍රමාණය, මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ ගනුදෙනුවලින් සියයට 30.3 ක් වූ අතර, එමගින් සුළු පරිමාණ ගනුදෙනු සඳහා වෙක්පත් කෙරෙහි තවදුරටත් ඇති ජනප්‍රියතාවය පිළිබිඹු කරයි. 2016 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම විසින් සම්ප්‍රේෂණ සිදු කරන අවස්ථාවේ දී වෙක්පත් පිළිබිඹුවල ආරක්ෂක තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සලකා බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් නිෂ්කාශනය සඳහා වෙක්පත් පිළිබිඹු ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික ආයතනය වෙත ලබාදෙන ක්‍රමවේදය වැඩි දියුණු කරන ලදී. ඒ අනුව බෙදාහැරීමේ ආයතන (Courier Service) හරහා සංයුක්ත තැටි මගින් නිෂ්කාශනය සඳහා වෙක්පත් පිළිබිඹු ඉදිරිපත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය වෙනුවට වෙක්පත් පිළිබිඹු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා මංගත ක්‍රමවේදයක් ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී.

ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය සුළු වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු සඳහා පහසුකම් සලසන අතර වැටුප් ගෙවීම් සිදු කිරීම සඳහා ජනප්‍රිය ක්‍රමවේදයක් වේ. 2016 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කළ සමස්ත ගනුදෙනු ප්‍රමාණය පෙර වර්ෂය සමඟ සසඳන විට සියයට 14.5 කින් වර්ධනය වී මිලියන 26.6 දක්වා වැඩි වූ අතර, ගනුදෙනුවල සමස්ත වටිනාකම සියයට 24.7 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 1,458 ක් දක්වා වැඩි විය.

2013 අංක 1 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් ක්‍රම සඳහා වූ නියෝගයෙහි විධිවිධානවලට අනුව ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් ක්‍රම පිළිබඳ නියාමන සහ අධීක්ෂණ කටයුතු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, වසර තුළ දී ගෙවීම් කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන දෙකකට ද ඉන්

එක් ආයතනයකට ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම් මත පදනම් වූ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ද බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලද අතර ඒ සමඟ බලපත්‍රලාභී ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත සේවා සැපයුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව 35 දක්වා වැඩි විය. 2016 වසරේ දී බලපත්‍රලාභී සේවා සැපයුම්කරුවන් තිදෙනෙකුට තම මෙහෙයුම් කටයුතුවල පරාසය පුළුල් කිරීම සඳහා නව අගය රාශිගත කාඩ්පත් ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. මෙයට අමතරව බස්නාහිර පළාත තුළ හඳුන්වා දෙන ලද තනි කාර්ය අගය රාශිගත ප්‍රවාහන කාඩ්පත සහ ගාස්තු එක්රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය මධ්‍යම පළාතෙහි ක්‍රියාත්මක කරන ලද නියමු ව්‍යාපෘතියක් සඳහා භාවිතා කිරීමට ද අවසර ලබා දෙන ලදී. ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතිවලට අදාළ අවදානම් අවම කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ අවේක්ෂණ කටයුතු තවදුරටත් සිදු කරන ලද අතර, එම පද්ධතිවල සේවා සැපයුම්කරුවන් විසින් නියාමන අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව සිදු කරනු ලබන කටයුතුවල වර්ධනය පරීක්ෂා කරන ලදී.

“ලංකාපේ” (Lankapay) සන්නිවේදන මාධ්‍යය මෙහෙයවනු ලබන ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණය, (CAS) විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, (CEFTS) ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණය (SAS) විකුණුම්වල ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු

8.21 සංඛ්‍යා සටහන

ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදු වූ ගනුදෙනු

ගෙවීම් පද්ධති	2015 (අ)		2016 (ආ)	
	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	322	84,432	366	93,378
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	49,326	8,434	51,996	9,601
ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	23,279	1,169	26,647	1,458
ණය කාඩ්පත්	26,335	154	31,858	182
හර කාඩ්පත්	30,686	83	38,083	108
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	13,725	1,205	18,164	1,589
දුරකථන බැංකු කටයුතු	1,993	12	3,444	16
තැපැල් උපකරණ	1,262	7	1,244	7
එකතුව	146,928	95,497	171,802	106,339
එක්සත් ජනපද ඩොලර් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	62	34	59	39

(අ) තාවකාලික (ආ) සංශෝධිත මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විශේෂ සටහන 13

ගෙවීම් පද්ධති නියාමනයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යභාරය

ගෙවීම් පද්ධතිය

2005 අංක 28 දරණ ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනතේ අඩංගු වන පරිදි ගෙවීම් පද්ධතිය යනු “මුදලින් ගෙවීම සහ ගෙවීම් කිරීමේ ගනුදෙනු මාර්ගයෙන් මුදල් වටිනාකම පැවරුම සඳහා පහසුකම් සලසන ආයතන සහ යාන්ත්‍රණ අදහස් වන අතර එයට ගෙවීමේ බැඳීම් නිෂ්කාශනය කිරීමේ හා බේරුම් කිරීමේ යාන්ත්‍රණද ඇතුළත් වේ.” මුදල් වටිනාකම පැවරුම සාම්ප්‍රදායිකව සිදු කරන ලද්දේ මුදල් මගින් හෝ වෙක්පත්, ණයවර ලිපි වැනි ගෙවීම් සාධන පත්‍ර මගින් වන අතර, තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමගම බහුලව විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රමවේදයන් භාවිතා වෙමින් තිබේ. මෙම විශේෂ සටහන මගින් ගෙවීම් පද්ධති සහ එහි නව ප්‍රවණතා අධීක්ෂණය සහ නියාමනය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඉටුකරන කාර්ය භාරය විස්තර කරනු ලබයි.

ශක්තිමත් ගෙවීම් පද්ධතියක වැදගත්කම

මිල ස්ථායීතාවය සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය, ආර්ථික සංවර්ධනය ළඟා කර ගැනීමට අත්‍යාවශ්‍ය සාධක වේ. ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාවය සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු දෙක වේ. මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වාගෙන යෑම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ ආර්ථික සංවර්ධනය ඇති කර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය අතරමැදිකරුවන් හට සුමට හා කාර්යක්ෂම වෙළඳපොළ යටිතල පහසුකම් ව්‍යුහයක් හරහා ගනුදෙනු කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්ථායී මූල්‍ය පද්ධතියක් ඇති කර ගැනීමයි. මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ළඟාකර ගැනීමට, මූල්‍ය අංශයට තම කාර්යයන් සුමට ලෙස ඉටු කර ගත හැකි වන පරිදි අවම අවදානමක් සහිත ශක්තිමත් ගෙවීම් පද්ධතියක් ස්ථාපනය කර තිබිය යුතුය. ගෙවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවන් එකිනෙකා හා සම්බන්ධ වී ඇති නිසා, එක් සහභාගිකරුවෙකු අවදානමට ලක් වූ විට අනෙක් සහභාගිකරුවන්ද අවදානමට ලක්වනු ඇත. පද්ධති අවදානමක් යනු පද්ධති එක් සහභාගිකරුවෙකුගෙන් හෝ සහභාගිකරුවන් කිහිපදෙනෙකුගෙන් පද්ධතියට ඇතිවන අයහපත් ක්‍රියාවලීන්ගේ හේතුවෙන් ආරම්භ වී අම ප්‍රතික්‍රියාවක් තුළින් මුදු පද්ධතියේම බිඳ වැටීම ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ගෙවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවකු විසින් මුහුණදෙනු ලබන ණය හෝ දුර්වලතා ගැටළුවක් හේතුකොට ගෙන මෙම දාම ප්‍රතික්‍රියාව ප්‍රේරක විය හැකි අතර මෙය ගෙවීම් පද්ධතියේ අනෙකුත් සහභාගිකරුවන්ටද බලපෑමක් ඇති කරනු ඇත.

නියාමන රාමුව

- 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත සහ 2005 අංක 28 දරණ ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට මෙරට ගෙවීම්, නිෂ්කාශනය සහ බේරුම් කිරීමේ පද්ධති අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීමට පූර්ණ බලය පැවරී ඇත. 2005 අංක 28 දරණ ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට, “ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ගෙවීම් පද්ධති ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීමට, පිළිගැනීමට, ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ ප්‍රතිපත්ති සමීක්ෂණය කිරීමට, බලය පැවරී ඇත. ඊට අමතරව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව “ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියක් සඳහා සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා වගකිව යුතු බලධරයා” වන අතර “ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවීමේ, නිෂ්කාශනය කිරීමේ සහ බේරුම් කිරීමේ ක්‍රම පද්ධති ඇතිකිරීම සහ සංවර්ධනය කිරීමට මග පෙන්වීම හා නායකත්වය සැපයීම පිළිබඳ වගකීම” ද දරයි. එම පනත යටතේම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට මෙරට මූල්‍ය සේවා සැපයුම්කරුවන් අධීක්ෂණය සහ නියාමනය කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරි බලය ලබාදී ඇත.
- ගෙවීමේ හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති 2013 අංක 01 දරණ ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝග මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් සේවා සපයන්නන් අධීක්ෂණයට සහ නියාමනයට අධිකාරිය ලැබී ඇත. මෙම නියාමනයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ පරීක්ෂණ සිදුකරන අතර ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් ව්‍යාපාර සඳහා නියෝග නිකුත් කිරීම ද සිදු කරයි. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගෙවීම් උපකරණයක් ලෙස ගෙවීම් කාඩ්පත්වල සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු කිරීම සඳහා 2010 දී ගෙවීම් කාඩ්පත් මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කළ අතර, ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් සේවා භාවිතා කරන පාරිභෝගිකයන්ගේ හා එවැනි සේවා සපයන්නන්ගේ සුරක්ෂිතතාව උදෙසා 2011 දී ඊට අදාළ මාර්ගෝපදේශ ද නිකුත් කරන ලදී.
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් නිකුත් කරන ලද ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම්කරණ මාර්ගෝපදේශවලට අනුව මෙරට ප්‍රධාන ගෙවීම් පද්ධතිවල සහභාගිකරුවන් ට එම පද්ධතිවල ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව නගාසිටුවීම සඳහා කලින් කලට ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම්කරණ

අභ්‍යාස සිදුකිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. ගෙවීම් පද්ධති සහභාගිකරුවෙකුගේ ආයතනයේ ප්‍රාථමික මෙහෙයුම් ස්ථානයේ ක්‍රියාවන්ට බාධාවක් ඇතිවන අවස්ථාවකදී එයට මුහුණ දීමට ඇති පෙර සූදානම අධීක්ෂණය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට එතැන් පරීක්ෂණ සහ දුරස්ථ පරීක්ෂණ සිදුකිරීමට අධිකාරිය ඇත. ඊට අමතරව සහභාගිකරුවන්ගේ ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම් ක්‍රියාකාරකම් සමාලෝචනය කිරීම තුළින් එවැනි බාධාවීම් හේතුකොටගෙන ඇතිවන නෛතික, මූල්‍ය හා පද්ධතිමය අවදානම් අවම කර ගැනීම ද සිදු කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යභාරය

නියාමන කටයුතු සඳහා රටක මහ බැංකුව විසින් ජාතික මට්ටමේ ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කරයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ද සමස්ථ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට අමතරව, ගෙවීම් පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය, නිරවද්‍යතාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීමට සහ ගෙවීම් පද්ධතිය හා බැඳී ඇති අහිතකර බලපෑම් පාලනය කිරීමට කටයුතු කරනු ලබයි. ගෙවීම් පද්ධතිය තුළ සිදුවිය හැකි අක්‍රමිකතා අවම කිරීම තුළින් පද්ධතියේ සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම උදෙසා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සුරක්ෂිත ගෙවුම් ක්‍රමවේදයන් සඳහා පහසුකම් සලසන අතර ගෙවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවන් අන්තර්ජාතික ප්‍රමිති සහ සහතිකකරණවලට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි. තවද, පද්ධතිය සඳහා නව ප්‍රමිතීන් හඳුන්වාදීම තුළින් පවත්නා සම්පත් වඩාත් ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කර ගැනීමට හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත. ඊට අමතරව ගෙවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවකුගේ ක්‍රියාවක් හේතුකොටගෙන මුළු පද්ධතියම අවදානමකට ලක්වීම වැළැක්වීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සියළුම සහභාගිකරුවන්ගේ ගෙවීම් සහ පියවීම් කටයුතු අධීක්ෂණය කරනු ලබයි. එමනිසා, පද්ධතිය පිළිබඳ සහභාගිකරුවන්ගේ විශ්වාසය ඉහළ නැංවෙනු ඇත.

රටක සියළුම මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ගෙවීම් පද්ධතිය මත රඳා පවතින බැවින් එම පද්ධතියේ සුරක්ෂිතභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාවය තහවුරු කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එමනිසා, ගෙවීම් පද්ධතියේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නව නිපැයුම් දිරි ගැන්වීම සිදුකිරීමත්, ප්‍රමාණවත් තරම් ආරක්ෂිත අංශ අඩංගු නව තාක්ෂණය ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතීන්ට හඳුන්වා දීමත් සිදු කරනු ලබයි.

වෙළඳපොලෙහි ගෙවීම් කිරීම සම්බන්ධ සේවාවන් ගණනාවක් පවතින අතර එම සේවාවන් අන්‍යෝන්‍ය ලෙස එකිනෙකට සම්බන්ධව නොතිබිය හැකිය. එසේ අන්‍යෝන්‍ය ලෙස සම්බන්ධ වී නොමැති වන විට ගෙවීම් පද්ධතිය බණ්ඩාකරණයටත්, එමගින් ලබාගතහැකි

ප්‍රයෝජන අඩුවීමටත් ඉඩ ඇත. ගෙවීම් පද්ධති ඵලදායී ලෙස උපයෝජනයට ලක්කර ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පද්ධතියේ ආරක්ෂාවට සිදුවන බලපෑම් අවම කිරීමට සහ මහජනතාවට සිදුවන අපහසුතාවයන් මග හරවා ගැනීමට රටේ මූල්‍ය පද්ධති නියාමන අධිකාරිය විසින් ගෙවීම් පද්ධති අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මෙම අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ගෙවීම් පද්ධතියට සහ පද්ධතියේ ස්ථායීතාවයට ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම් හඳුනාගැනීම සඳහා ඇගයීම් සිදුකරනු ලබයි.

ගෙවීම් පද්ධතියේ සහභාගිකරුවන් විසින් ඔවුන්ගේ සේවාදායකයන් වෙත ලබාදෙන සේවාවන් සඳහා අයකර ගත හැකි උපරිම ගාස්තුව නියාමනය කිරීම වැදගත් වේ. එමනිසා, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ගෙවීම් සේවාවන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ සහ ක්ෂේත්‍රයේ නව තාක්ෂණික භාවිතයන්ගේ ප්‍රතිලාභයන් සේවාදායකයන් වෙත ලබාදීමේ අරමුණින් වරින් වර උපරිම ගාස්තු සීමාවන් නැවත ඇගයීම සිදු කරනු ලබයි.

ඉදිරි දැක්ම

මෙම විශේෂ සටහනේ විස්තර කරන ලද පනත්වලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ගෙවීම්, නිෂ්කාශනය සහ පියවීම් සේවාවන් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය කිරීමේ පූර්ණ බලතල පවරා දී ඇත. වර්තමානයේ පවතින සහ අනාගතයේ ඵලදායීවන ගෙවීම් පද්ධති වල ස්ථායීතාවය සහ සුරක්ෂිතභාවය දැනට ක්‍රියාත්මක වන ගෙවීම් හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත සහ නියෝග තුළින් ආවරණය වන බව මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු වේ. තවද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සහභාගිකරුවන්ගේ කාර්ය සාධනය නිරතුරුවම අධීක්ෂණයට ලක් කරන අතර එසේ කරනු ලබන්නේ ඔවුන් ණය, ද්‍රවශීලතාව, කීර්තිනාමය සහ නෛතික වැනි අවදානම් හේතුවෙන් ඇතිවන අස්ථාවරභාවයක් කරා ගමන් ගන්නේද යන්න කල්තබා හඳුනාගැනීම සඳහාය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පිහිටුවා ඇති නියාමන රාමුව ඔස්සේ එවැනි අස්ථාවරභාවයන් මගහරවා ගැනීමට කටයුතු යොදන අතර එමගින් සමස්ථ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ඇතිකර ගැනීම හරහා මහජනතාවගේ සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු කිරීම සිදුකරනු ඇත. ඒ අනුව ස්ථාවර මූල්‍ය පද්ධතියක් තුළින් රටේ ආර්ථික වර්ධනය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විශ්වාසනීය භාවයකින් යුත් ගෙවීම් පද්ධතියක් තවදුරටත් පවත්වාගෙන යනු ඇත.

මූලයන්:

- 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත, ශ්‍රී ලංකාව
- 2005 අංක 28 දරණ ගෙවීම් හා බේරුම් කිරීමේ පද්ධති පනත, ශ්‍රී ලංකාව
- 2013 අංක 01 දරණ ගෙවීම් කාවපත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝග, ශ්‍රී ලංකාව
- ව්‍යාපාර අඛණ්ඩතා සැලසුම්කරණ මාර්ගෝපදේශ අංක: 01/2006
- Payment systems in Sri Lanka, 2004, Bank for International Settlements

යාන්ත්‍රණය (POS) සහ ජංගම දුරකථන (Cmobs) ආශ්‍රිත ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය යන ජාලයන්ගෙන් සමන්විත වූ ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (CCAPS) ස්ථාපනය කිරීම සඳහා 2016 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම වෙත පහසුකම් සලසන ලදී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ආයතන, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය සම්බන්ධ විමේ ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය කරන ලදී. ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකම්වල සන්ධිස්ථානයක් වන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, රට තුළ සුළු පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධති සඳහා සිදුවන ගනුදෙනු හුවමාරු කිරීම සහ නිෂ්කාශනය සඳහා මුළු රටම ආවරණය වන පොදු වේදිකාවක් සපයයි.

කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි පළමු අදියර වන ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සජීවී මෙහෙයුම් කටයුතු 2013 වසරේ ජූලි මාසයේ දී ආරම්භ කරන ලදී. 2016 වසරේ දී මූල්‍ය ආයතන 11 ක් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණය සමඟ සම්බන්ධ වූ අතර ඒ අනුව, එහි මුළු සාමාජික ආයතන සංඛ්‍යාව 23 දක්වා වැඩි විය. වසර තුළ දී, මෙම යාන්ත්‍රණය හරහා රුපියල් බිලියන 174.1 ක් වටිනා ගනුදෙනු මිලියන 31.3 ක් සිදු කරන ලදී. 2016 දෙසැම්බර් මස 31 දින වන විට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 3,820 ක් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණය සමඟ ඒකාබද්ධ වූ අතර එමගින් කාඩ්පත් හිමියන් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි සාමාජික ආයතන වල ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර මගින් මුදල් ආපසු ගැනීමටත් ශේෂය පිරික්සීමටත් පහසුකම් සලසන ලදී.

කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි දෙවන අදියර වූ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය 2015 වසරේ අගෝස්තු 21 දින ආරම්භ කරන ලදී. ආරම්භයේ දී විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය විසින් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර, අන්තර්ජාල බැංකු සේවා, ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත බැංකු සේවා සහ බැංකු කවුළුව හරහා යන බහුවිධ ගෙවීම් මාධ්‍යයන් මගින් සිදුකරන බැර පැවරීම් (Credit Transfers) ගනුදෙනු හුවමාරුව සහ නිෂ්කාශනය සඳහා පොදු යටිතල පහසුකමක් සලසන ලදී. 2016 වසරේ දී විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් සලසනු ලබන සේවාවන් තව දුරටත් පුළුල් කිරීම සඳහා ඍජු හර පැවරීම් (Direct

Debit) පහසුකම ලබාදෙන ලදී. 2016 වසරේ දී මූල්‍ය ආයතන දහතුනක් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය සමඟ සම්බන්ධ වූ අතර ඒ අනුව එහි සාමාජික ආයතන සංඛ්‍යාව 22 දක්වා වැඩි විය. 2016 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 69.4 ක වටිනාකමින් යුතු ගනුදෙනු 894,674 ක් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් සිදු විය. ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම විසින් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි ඇති ඍජු හර පැවරුම් පහසුකම භාවිතා කරමින් “ජස්ට්පේ” (Justpay) යන සන්නම් නාමය යටතේ සුළු පරිමාණ වටිනාකමකින් යුතු මුදල් මත පදනම් වූ ගනුදෙනු සඳහා ගෙවීම් ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙයට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් ශ්‍රී ලංකා රේගුව වෙත සිදු කරන ගෙවීම් තත්කාලීනව සිදු කිරීම සඳහා තත්කාලීන ගෙවීම් ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දීමට ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම වෙත අවසර ලබා දෙන ලදී.

මූල්‍ය ආයතන විසින් තම ගනුදෙනුකරුවන්ට ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීම සඳහා නව තාක්ෂණය යොදා ගැනීමේ දී ඇති වන අවදානම් අවම කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තම නියාමන රාමුව වඩා ශක්තිමත් කිරීම තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. මෙයට අමතරව, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තොරතුරු ආරක්ෂා කිරීමටත් මූල්‍යමය ගනුදෙනු සුරක්ෂිත කිරීමත් සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගෙවීම් ආශ්‍රිත ජංගම මාදුකාංග අයදුම් (Mobile Applications) ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන මූල්‍ය ආයතන වෙත ප්‍රමිතීන් සෑදීම ආරම්භ කරන ලදී. 2016 වසරේ දී ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය විසින් තම සාමාජිකයින් සහ අනෙකුත්, අදාළ පාර්ශ්ව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනා ඇතුළත් කර ‘ගෙවීම් පද්ධති පෙරදැක්ම 2016 - 2020’ සෑදීමේ කටයුතු අවසන් කරන ලදී.

ණය තොරතුරු

සාමාජික ණය ලබා දෙන ආයතන මෙන්ම ණය ගැනුම්කරුවන්ගේ ඉල්ලීම මත ණය තොරතුරු සැපයීම හරහා මූල්‍ය අංශයේ ශක්තිමත්භාවය සහ රටේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් 2016 වසරේ දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාකරන ලදී. ණය තොරතුරු කළමනාකරණ පද්ධතියට අමතරව මූල්‍ය ආයතනවලට දැනුම්වත් ව්‍යාපාරික තීරණ ගැනීම පහසු කිරීම සඳහා වංචල දේපළවල පූර්ව අයිතීන් පිළිබඳ විස්තර සැපයීමේ අරමුණින් වංචල දේපළවල අයිතීන් ලේඛනගත කිරීම සඳහා දත්ත ගබඩාවක් ලෙස සුරක්ෂිත ගනුදෙනු ලේඛන පද්ධතියක් ණය

විශේෂ සටහන 14

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාවේ අනුකූලතාවය

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමට අදාළ මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශ

1989 වසරේ දී G-7 රටවල් එක්වී අන්තර් රාජ්‍ය ආයතනයක් ලෙස පිහිටුවන ලද මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම, ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සහ සමූල ඝාතක අවි මූල්‍යනය කිරීම වැළැක්වීම වෙනුවෙන් වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් රැසක් 1990 වසරේ සිට හඳුන්වා දී ඇත. 2012 වසරේ දී මෙම ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් කාලානුරූපීව අදාළ කරගැනීම සඳහා සංශෝධනය කරන ලදී. දේශීය මූල්‍ය පද්ධතිය අපරාධ ක්‍රියා සඳහා යොදාගැනීමට ඇති අවදානම අවම කිරීමට සහ ගෝලීය මූල්‍ය පද්ධතිය සමඟ පහසුවෙන් සම්බන්ධතා ගොඩනැගීම උදෙසා ලෝකයේ සෑම රටක්ම මෙම ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් අනුගමනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුකූලතාව දැක්වීමේ වැදගත්කම

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ යාන්ත්‍රණය දුර්වල වීම තුළින් මූල්‍ය ආයතනවල සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ශක්තිමත්භාවය හා ස්ථාවරභාවය අඩපණවන අතර විදේශ ආයෝජන අධිකාරීන්ගේ අන්තර්ජාතික වශයෙන් සිදුවන ප්‍රාග්ධන හුවමාරුවීම් අසාමාන්‍ය ලෙස වෙනස්වීමක් සිදුවේ. අනෙක් අතට ශක්තිමත් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ යාන්ත්‍රණයක් තුළින් රටකට විවිධාකාරයේ ප්‍රතිලාභ රැසක් අත්කරගත හැක.

1. මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම පිළිබඳව ඉහළ අවදානමක් සහිත රටවල්වල ස්ථාපිත ආයතන සහ ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ ව්‍යාපාරික හෝ වෙළඳපොළ සබඳතා ඇතිකර ගැනීමට ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති අනුගමනය කරන මූල්‍ය ආයතන මැලිකමක් දක්වයි. ඒ අනුව, රට තුළ ශක්තිමත් සහ කාර්යක්ෂම මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ යාන්ත්‍රණයක් පවතින විට මූල්‍ය ආයතනවලට තම විදේශීය හවුල්කරුවන් සමඟ පවතින සම්බන්ධතාවන් පුළුල් කරගැනීමේ හැකියාව ඇති වේ.
2. රටක් වශයෙන් හෝ ආයතන වශයෙන් වඩාත් දියුණු මූල්‍ය මධ්‍යස්ථාන සමඟ සබඳතා ගොඩනගා ගැනීමට හැකිවීම තුළින් විදේශීය ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමටත් ගෝලීය ගෙවීම්/පියවීම් පද්ධතියට වඩාත් සක්‍රීයව සම්බන්ධ වීමටත් අවස්ථාව හිමිවේ.

3. එල්දායී මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ පාලනයක් මූල්‍යමය විනිවිදභාවය සහ නීතියේ ආධිපත්‍ය ශක්තිමත් කිරීමට උපකාරී වන නෛතික, නියාමන හා ආයතනික රාමුවක් රට තුළ ස්ථාපනය කිරීමට ඉවහල් වනු ඇත. ඊට අමතරව ශක්තිමත් සහ මනා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ යාන්ත්‍රණයක්, අපරාධ සහ දූෂණ ක්‍රියාවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමේ පුළුල් ප්‍රයත්නයේ කොටසක් ලෙස සැලකිය හැක.
4. ගනුදෙනුකරු පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරීවීම, මූල්‍ය ගනුදෙනුවක ප්‍රතිලාභී අයිතිකරුවන් හඳුනාගැනීම, සැකකටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම ආදී වූ එල්දායී මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් මුදල් විශුද්ධීකරණය යටතට ගැනෙන නීතිවිරෝධී ක්‍රියාවක් වන බදු පැහැර හැරීම අවම කරගැනීමට ද හැකියාව ලැබේ.

මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුකූලතාවය දැක්වීම මෑත බැඳීම

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් තම සාමාජිකයන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුකූලතාවය දැක්වීම සමාලෝචනය කිරීම සඳහා නිරන්තරයෙන් ඇගයීම් සිදුකරනු ලැබේ. වර්තමානයේ මෙවැනි වූ ඇගයීම් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායට සමගාමීව පිහිටුවා ඇති කලාපීය නිරීක්ෂණ සංවිධාන විසින් සිදු කෙරේ. මේ වනවිට මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායට සමගාමීව ක්‍රියාත්මක වන කලාපීය නිරීක්ෂණ සංවිධාන නවයක් මගින් ඒ ඒ කලාපයට අදාළ සාමාජික රටවල ඇගයීම් සිදුකරනු ලබන අතර මෙවැනි අනෙකුත් සාමාජිකයන් විසින් කරන ඇගයීම් අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් හඳුන්වා දෙන ලද නිර්දේශයන් 2012 වසරේ දී සංශෝධනය කළ අතර අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් ක්‍රමවේදය ද සංශෝධනයන්ට ලක්කරන ලදී. ඒ අනුව, මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය 2013 වසරේ හඳුන්වා දෙනු ලැබූ අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් ක්‍රමවේදය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකින් සමන්විත වේ.

1. තාක්ෂණික අනුකූලතාව: රට තුළ පවතින නෛතික සහ ආයතනික රාමුවෙහි අදාලත්වය සහ මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් 40 සමඟ අනුකූල වීම සඳහා නිසි බලධරයන් සතු බලතල සහ අදාළ ක්‍රියාපටිපාටි තත්ත්වය ඇගයීම.

2. සඵලදායීත්වය: අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබාගැනීම සඳහා තෙතික හා ආයතනික රාමුවට ඇති හැකියාවේ ප්‍රමාණය ඇගයීමකි. සඵලදායීත්ව ඇගයීම මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ ඇගයීම් ක්‍රමවේදයේ දැක්වෙන ප්‍රතිඵල 11ක් මත පදනම් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ අනුකූලතා මට්ටම

ශ්‍රී ලංකාව 1997 වසරේ ස්ථාපනය කරන ලද, ආසියා සහ ශාන්තිකර කලාපයට අයත් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායට සමගාමීව පිහිටුවා ඇති කලාපීය නිරීක්ෂණ සංවිධානය වන, මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ ආරම්භක සාමාජිකයෙකි. මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ රීතිවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාව සෑම වසර හයකට වරක් එම කණ්ඩායම විසින් සිදුකරනු ලබන අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීමකට මුහුණ දීමට බැඳී සිටී.

ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය පිහිටුවීමත් සමඟම මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායම ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ සිය පළමු ඇගයීම 2006 වසරේදී සිදුකරන ලදී. එම අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාව මගින් හඳුනාගත් අඩුපාඩු නිවැරදි කිරීම සඳහා නිර්දේශ මාලාවක් ඉදිරිපත් කරන ලද අතර අණ පනත් සංශෝධනය කිරීම සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ ආරක්ෂක මණ්ඩල යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය රෙගුලාසි සකස් කිරීම වැනි නිර්දේශයන්ද ඊට ඇතුළත් විය. 2013 වසර වන විට පළමු අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාවේ නිර්දේශයන් සම්පූර්ණයෙන්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව සමත් විය.

ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් වූ දෙවන අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම ඔස්ට්‍රේලියාව, භූතානය, හොංකොං, මලයාසියාව, සිංගප්පූරුව යන රටවල මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයන්හි හා මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ ලේකම් කාර්යාලයෙහි නියෝජනය සහිත අධීක්ෂණ කණ්ඩායමක් විසින් 2014/2015 අතර කාලයේදී සිදුකරන ලදී. මෙම අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාව 2015 ජූලි මස නවසීලන්තයේ ඔක්ලන්ඩ්හිදී පැවති මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ 18 වන වාර්ෂික සමුළුව සහ තාක්ෂණික සහයෝගීතා සැසියේදී සම්මත කරගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ තාක්ෂණික අනුකූලතාවය, නිර්දේශ 40 අතරින් නිර්දේශ 12 ක් අනුකූල හෝ බොහෝදුරට අනුකූල ලෙස වර්ගීකරණය කරන ලද අතර සඵලදායී මට්ටම ඇගයීමේදී ප්‍රතිඵල 11 න් 2 ක් බොහෝදුරට සඵලදායී හා සාමාන්‍ය මට්ටමට සඵලදායී ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇත.

අනුකූලතා මට්ටම ඉහළ දැමීම සඳහා ගෙන ඇති ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග

අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාවේ දක්වා ඇති අඩුපාඩු වලට ප්‍රතිචාර ලෙස මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශවලට

අනුකූලතාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය අනෙකුත් අදාල පාර්ශවකරුවන් සමඟ එක්ව ක්‍රමවත් සහ ශක්තිමත් පියවර රාශියක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

1. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2015-2020, කැබිනට් අනුමැතිය සහිතව සම්මත කිරීම.
2. එක් එක් පාර්ශවකරුවන් විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතු ආයතනිකමය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම කැබිනට් අනුමැතිය සහිතව හඳුන්වා දීම.
3. 2016 අංක 1 දරන ගනුදෙනුකරු පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරීවීමේ රීති 2016 ජනවාරි 27 දින නිකුත් කිරීම. මෙම රීති 2006 අංක 6 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ දක්වා ඇති මූල්‍ය කටයුතු වල යෙදෙන සියලුම ආයතන ආවරණය වන ලෙස හඳුන්වා දී ඇත.
4. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා වන අවදානම මත පදනම් වූ නියාමනයන් හඳුන්වා දීම.
5. මූල්‍ය වටිනාකම් හුවමාරුකිරීමේ සේවාවන් සපයන ආයතන වෙත මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ උපදෙස් මාලාවක් නිකුත් කිරීම.
6. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මුදල් විශුද්ධීකරණය සම්බන්ධ නඩු පැවරීමේ සහ විමර්ශන පැවැත්වීමේ හැකියාවන් වැඩි දියුණු කිරීම.
7. විමර්ශන සඳහා පහසුකම් සැලසීමට අවශ්‍ය බුද්ධිමය තොරතුරු හුවමාරුකර ගැනීමේ අරමුණින් දේශීය ආයතන සහ විදේශීය මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයන් සමඟ අවබෝධතා ගිවිසුම් අත්සන් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාව 2015 වසරේදී සම්මත කරගැනීමෙන් අනතුරුව 'කඩිනම් සහ පුළුල් පසු විපරම් ක්‍රියාවලිය' යටතේ ශ්‍රී ලංකාව ලබා ඇති ප්‍රගතිය මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමට අර්ධ වාර්ෂිකව වාර්තා කළ යුතු විය. ඒ අනුව, පළමුවන ප්‍රගති වාර්තාව 2016 ජනවාරි මස ලබාදෙන ලදී.

2016 සැප්තැම්බර් මස ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සැන්ඩියාගෝ හි පැවති මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ වාර්ෂික සමුළුවේදී ශ්‍රී ලංකාව ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රගති වාර්තාව සාමාජිකයන් සියලුදෙනා විසින් සාකච්ඡාවට බඳුන් කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාව විසින් මුල් අවස්ථාවේදී අර්ධ වශයෙන් අනුකූල වූ සහ අනුකූල නොවූ නිර්දේශ 9 ක් පිළිබඳව වූ

තාක්ෂණික අනුකූලතාවය සැලකිය යුතු මට්ටමේ ප්‍රගතියක් අත්කරගෙන ඇති බව වාර්ෂික සමුළුවේදී තීරණය විය. ඒ අනුව, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම පිළිබඳ වූ ශ්‍රී ලංකාවේ අනුකූලතා මට්ටම පහත දැක්වෙන පරිදි වර්ධනය වී ඇත.

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 14.1

නැවත වර්ගීකරණයෙන් පසු තාක්ෂණික අනුකූලතාවය

අනුකූලතා මට්ටම	ඇගයීම් වාර්තාව 2015 වසරේදී සම්මත කිරීමෙන් පසු	2016 ජනවාරි ප්‍රගති වාර්තාවෙන් පසු නැවත වර්ගීකරණය
අනුකූල වූ	5	5
බොහෝදුරට අනුකූල වූ	7	16
තරමක් දුරට අනුකූල වූ	16	13
අනුකූල නොවූ	12	6

මේ වන විට ශ්‍රී ලංකාව 'පුළුල් පසු විපරම් ක්‍රියාවලියට' යටත්වන අතර ඒ අනුව අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාවේ

නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය මුදල් විශුද්ධීකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමට වාර්ෂිකව වාර්තා කිරීම අවශ්‍ය වේ.

කෙසේ වෙතත්, තරමක් දුරට අනුකූල වූ සහ අනුකූල නොවූ නිර්දේශ 19 ක් තවදුරටත් පැවතීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව තාක්ෂණික අනුකූලතාව පිළිබඳව තවමත් ඉහළ මට්ටමකට ලඟා වී නොමැත. තවද, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ශ්‍රී ලංකාවේ අනුකූලතාවය මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් අපේක්ෂිත සඵලදායී මට්ටම්වලට ලඟා කර ගැනීම සඳහා සියලු පාර්ශවකරුවන් විසින් අන්‍යෝන්‍ය ඇගයීම් වාර්තාවේ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් කැබිනට් මණ්ඩලය සම්මත කර ඇති ආයතනිකමය ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමත් අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත.

තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. ණය වෙළඳපොළහි ණය තොරතුරු කාර්යාංශයේ කාර්යභාරය පිළිබඳව දැනුම්වත් කිරීමට සහ අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා ණය වාර්තාවල විවක්ෂණශීලී අර්ථ දැක්වීම පහසු කිරීම සඳහා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් ණය දෙන ආයතනවල ණය නිලධාරීන් සහ අනෙකුත් සේවක මණ්ඩලය මෙන්ම මහජනතාව සඳහා දැනුම්වත් කිරීමේ සහ අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

2016 වසර තුළ දී, සමාගම් සහ පෞද්ගලික ණයකරුවන් පිළිබඳ වාර්තා 7,948,967 ක් නිකුත් කළ අතර මෙම අගය 2015 වසරේ නිකුත් කරන ලද ණය වාර්තා 6,890,270 සමඟ සැසඳීමේ දී සියයට 15.4 ක වැඩිවීමකි. මෙමගින් ආර්ථිකයේ සිදු වූ ණය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වල වර්ධනය විදහා දක්වන ලදී. 2016 වසර අවසානයට ණය තොරතුරු කාර්යාංශය සතුව ණය වාර්තා කරන සාමාජික ආයතන 87 ක් පැවතුණි.

